

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**DİYARBAKIR ERGANİ İLÇESİNDEKİ GİRİŞİMCİ KADINLARIN
İŞLETMELERİNİ KURARKEN VE KURDUKTAN SONRA KARŞILAŞTIKLARI
SORUNLAR**

Arzu AÇAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Doç. Dr. Gül GÜN

TUNCELİ – 2023

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**DİYARBAKIR ERGANİ İLÇESİNDEKİ GİRİŞİMCİ KADINLARIN
İŞLETMELERİNİ KURARKEN VE KURDUKTAN SONRA KARŞILAŞTIKLARI
SORUNLAR**

Arzu AÇAR
(19120321)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Doç. Dr. Gül GÜN

TUNCELİ-2023

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

DİYARBAKIR ERGANİ İLÇESİNDEKİ GİRİŞİMCİ KADINLARIN
İŞLETMELERİNİ KURARKEN VE KURDUKTAN SONRA KARŞILAŞTIKLARI
SORUNLAR

Arzu AÇAR
YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI

Bu tez 02/03/2023 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından **oybirliği** ile kabul edilmiştir.

İmza

Doç. Dr. Muhammet
DÜŞÜKCAN
(Fırat Üniversitesi)
BAŞKAN

İmza

Doç. Dr. Gül GÜN
(Munzur Üniversitesi)
DANIŞMAN

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Eray Ekin
SEZGİN
(Munzur Üniversitesi)
ÜYE

Bu tez, Enstitümüz İşletme Anabilim Dalı'nda hazırlanmıştır.

Doç. Dr. Murat KORUNUR
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı “Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu”ndaki hükümlere tabidir.

02/03/2023

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz, anketleri uygulama esnasında kadın girişimcilerle bire bir görüşölüp uyguladığımı ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

İmza
Arzu AÇAR

Danışman
Doç. Dr. Gül GÜN

TEŞEKKÜR

“Diyarbakır Ergani İlçesindeki Girişimci Kadınların İşletmelerini Kurarken Ve Kurduktan Sonra Karşılaştıkları Sorunlar” adlı çalışmasının araştırılması, yürütülmesi ve ortaya konulması sürecinde bilgi, tecrübe ve yardımları ile benden desteğini esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Gül GÜN’e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu süreçte bana güvenen, maddi manevi desteğini esirgemeyen her daim yanımda olan aileme sonsuz teşekkür ederim.

Arzu AÇAR
TUNCELİ-2023

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	I
TEŞEKKÜR.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
ŞEKİLLER LİSTESİ	VII
TABLolar LİSTESİ	VIII
KISALTMALAR LİSTESİ	IX
ÖZET	X
ABSTRACT	XI
1. GİRİŞ.....	1
2. GİRİŞİMCİ, GİRİŞİMCİLİK VE KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ.....	3
2.1. Kavram Olarak Girişimci ve Girişimcilik Özellikleri	3
2.2. Girişimcilikle İlgili ve Benzer Kavramlar	5
2.3. Girişimcilik Türleri.....	9
2.3.1. İç girişimcilik.....	9
2.3.2. Ticari girişimcilik	10
2.3.3. Kadın girişimciliği	11
2.3.4. Sosyal girişimcilik	12
2.3.5. Kamu girişimciliği.....	13
2.4. Girişimcide Bulunması Gereken Beceriler	13
2.5. Girişimci Olma Şekilleri.....	15
2.5.1. Kendi işini kurarak girişimci olmak	16
2.5.2. Mevcut bir işi satın almak veya ortak olmak.....	16
2.5.3. Bir şirketin imtiyaz (franchise) hakkını devir almak.....	17
2.6. Girişimcilik İle İlgili Yaklaşımlar	18
2.6.1. Bireysel yaklaşım	18
2.6.1. Çevresel yaklaşım.....	19
2.6.2. Firma yaklaşımı	20
2.7. Türkiye’de Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi	21
2.7.1. Osmanlı Döneminde Girişimcilik.....	21
2.7.2. Cumhuriyet Dönemi Girişimcilik.....	22
2.7.3. 1980 Sonrası Bilgi Çağı.....	24
2.8. Ekonomik Gelişimde Girişimciliğin Rolü.....	24
2.9. Kadın Girişimci Kavramı ve Temel Özellikleri	26
2.9.1. Kadın girişimcilik kavramı.....	26
2.9.2. Kadın girişimci tipleri.....	27
2.9.3. Dünyada kadın girişimciliğin gelişim süreci	29
2.9.3.1 Türk tarihinde kadın girişimciliğin gelişim süreci ve destekleyen kuruluşlar.....	31
2.9.3. Kadın ve erkek girişimciler arasındaki farklar	35
2.9.4. Kadınların girişimciliğe yönlendiren faktörler	37
2.9.5. Türkiye’de kadının ekonomik açıdan yeri.....	39
2.2.6. Kadın girişimciliğin avantajları	40
2.2.7. Kadınların işgücü piyasasındaki konumlarını etkileyen faktörler	41
2.2.8. Kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunlar	44
3. YÖNTEM	47
3.1. Araştırmanın Amacı	47
3.2. Araştırmanın Önemi	47
3.3. Araştırmanın Kapsamı	48

3.4. Araştırma Yöntemi	48
3.4.1. Araştırmanın evren ve örnekleme	48
3.4.2. Araştırmada kullanılan veri toplama yöntemi	50
3.4.3. Verilerin analizi	50
3.4.4. Araştırmanın varsayımları ve sınırlılıkları	51
3.5. Araştırmanın bulguları.....	51
4. SONUÇ ve ÖNERİLER	71
5. KAYNAKÇA.....	79
ÖZGEÇMİŞ	
EKLER	

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1.	Yönetim fonksiyonları	7
Şekil 2.2.	Girişimci olmayı etkileyen bireysel değişkenler	19
Şekil 2.3.	Kültür ve çevrenin girişimcilik üzerinde etkisi	20
Şekil 2.3.	Kadınları girişimciliğe yönlendiren güdüler.....	38
Şekil 3.1.	Kadın girişimcilerin girişimci olmasında etkili olan nedenlerin yüzdelik (%) dağılımı.....	54
Şekil 3.2.	Kadın girişimcilerin işletmelerini kurarken ve kurduktan sonra karşılaştıkları sorunların yüzdelik(%) dağılımı.....	56

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1.	Girişimci hakkındaki görüşler.....	5
Tablo 2.2.	Kadın ve erkek girişimcilerin karşılaştırılması	36
Tablo 2.3.	Kadınların girişimci olma nedenleri.....	39
Tablo 3.1.	Kadın girişimcilerin demografik özelliklerinin değişkeni	49
Tablo 3.2.	Kadın girişimcilerin aile girişimcilik durumu ve faaliyet alanlarının dağılımı.....	52
Tablo 3.3.	Kadın girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş değişkeni.....	53
Tablo 3.4.	Kadın girişimcilerin girişimci olmasında etkili olan nedenlerin değişkeni....	53
Tablo 3.5.	Kadın girişimcilerin girişimcilik kararlarının destekleme değişkeni	54
Tablo 3.6.	Kadın girişimcilerin hangi sektörde girişimci olduklarının değişkeni	55
Tablo 3.7.	İşletmeyi kurarken sağlanan sermaye temini değişkeni	55
Tablo 3.8.	Kadın girişimcilerin işletmesinde işçi çalıştırma değişkeni	55
Tablo 3.9.	Kadın girişimcilerin işletmesinde çalıştırdığı işçilerin ortalama sayısı	55
Tablo 3.10.	Kadın girişimcilerin işletmelerini kurarken ve kurduktan sonra karşılaştıkları sorunların değişkeni	56
Tablo 3.11.	Bir kadın girişimci olarak iş yaşamında karşılaştıkları zorlukların değişkeni	57
Tablo 3.12.	Bir kadın girişimci olarak Diyarbakır Ergani’de girişimci olmanın dezavantajlık değişkeni	57
Tablo 3.13.	Kadın girişimcilerin kadınlarla ilgili sivil toplum örgütlerine üyeliklerinin yüzdelik (%) dağılımı.....	58
Tablo 3.14.	Başarılı bir girişimcide bulunması gereken en önemli 3 özelliğin değişkeni	58
Tablo 3.15.	Bir kadın girişimci olarak işletmenin geleceğiyle ilgili planların değişkeni..	59
Tablo 3.16.	Ülkemizde kadın girişimciliğin gelişmesi için devletten beklentilerin değişkeni.....	59
Tablo 3.17.	Girişimci olmak isteyen kadınlara verebileceğiniz önerilerin değişkeni	59
Tablo 3.18.	Kadın girişimcilerin yaş düzeyleri ile iş kurma nedenleri ve bir kadın girişimci olarak karşılaştığı sorunların karşılaştırılması	60
Tablo 3.19.	Kadın girişimcilerin eğitim düzeylerine göre bir girişimci olmak istemelerinin, sermaye teminin nasıl sağlandığı ve işletmelerini kurduklarında karşılaştıkları sorunların karşılaştırılması	63
Tablo 3.20.	Eşlerin eğitim durumlarına göre kadın girişimcilerin girişimcilik faaliyetlerinde yaşadıkları sorunların karşılaştırılması	66
Tablo 3.21.	Kadın girişimcilerin ailede girişimcilik durumuna göre girişimci olmalarının değerlendirilmesi	67

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
DİSK	: Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları konfederasyonu
GAP-GİDEM	: Güneydoğu Anadolu Projesi
İŞKUR	: Türkiye İş Kurma Genel Müdürlüğü
KADEM	: Kadın ve Demokrasi Derneği
KAGİDER	: Türkiye Kadın Girişimci Derneği
KEDV	: Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli işletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KSGM	: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
OECD	: Paris, Fransa, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
TESK	: Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜSİAD	: Türk Sanayiciler ve İş insanları Derneği
TKDK	: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

ÖZET

Kadınlar yeni bir iş kurmayı, geliştirmeyi ve başarılı şekilde devam ettirme konusunu uzun süre düşünmektedirler. Ancak kadın girişimciler coğrafya, sosyokültürel yapı, ülkelerin gelenek ve görenekleri, ekonomi, politikalar gibi faktörlerden kaynaklanan çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu çalışmada Diyarbakır Ergani ilçesindeki girişimci kadınların işletmelerini kurduklarında ve kurduktan sonra karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve bu sorunların kadın girişimciler üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sorularına yanıt bulmak için nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. 28 sorudan oluşan anket aracılığı ile Diyarbakır Ergani ilçesinde bulunan işletme sahibi 100 kadın girişimciden veri toplanmıştır. Elde edilen veriler, Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 21.0 paket programına aktarılmıştır. Araştırma sorularına yanıt vermek için betimsel analizler ve Ki Kare testi yapılmıştır. Kadın girişimlerin %49,5'i işsiz kaldıkları için bir iş kurmak için girişimci olmaya karar vermişlerdir. Katılımcıların %60,2'sinin ailesinde en az bir girişimci bulunmaktadır. %58,6'sının girişimcilik kararlarını eşi desteklerken; %45,5'nin annesi karşı çıkmıştır. İşletme kurarken ve kurduktan sonra katılımcıların %46,5'i pazarda tanınmadı; %35,4'ü iş yeri arama ve kiralama; %34,3'ü toplumun geleneksel inanç ve baskısında, %33,3'ü işletmenin devamı ve büyümesinde sermaye temini bulmakta ve %29,3'ü hammadde bulmakta zorluk yaşadıklarını belirtmiştir. İş yaşamında kadın girişimcilerin %59,6'sı girişimci olmanın toplumsal rollerini olumsuz etkilediğini, %72,7'si iş ve aile yaşamlarından kaynaklı stres yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Katılımcıların %38,4'ü Ergani'de girişimcilik yapmanın dezavantaj olduğunu ve %21,2'i bunun nedeninin toplumda yaygın kadın rollerin yarattığı baskı olduğunu ifade etmiştir. İş tecrübesinin olmaması ve organize olmada problemler yaşanması ile kadın girişimlerin eşlerin eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır. Son olarak iş tecrübesinin olmaması ve organize olmada problemler yaşanması, bürokratik işlemlerden dolayı sıkıntı yaşanması ve ailedeki aksaklıklarından dolayı zorluk yaşamaları ile kadın girişimcilerin eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Diyarbakır, Ergani, kadın girişimci

ABSTRACT

Problems Faced By Women Entrepreneurs In Ergani District Of Diyarbakir And After Founding Their Business

Women think for a long time about starting a new business, developing it and maintaining it successfully. However, women entrepreneurs face various problems arising from factors such as geography, socio-cultural structure, traditions and customs of countries, economy and policies. In this research, it is aimed to determine the problems faced by entrepreneur women in Diyarbakır Ergani district when they set up and after establishing their businesses and to examine the effects of these problems on women entrepreneurs. Descriptive survey model, one of the quantitative research methods, was used to find answers to the research questions. Descriptive survey model, one of the quantitative research methods, was used to find answers to the research questions. Data were collected from 100 business owner women entrepreneurs in Diyarbakır Ergani district through a questionnaire consisting of 28 questions. The obtained data were transferred to the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 21.0 package program. Descriptive analyzes and Chi-square test were conducted to answer the research questions. 49.5% of women entrepreneurs decided to become entrepreneurs to start a business because they were unemployed. 60.2% of the participants have at least one entrepreneur in their family. While 58.6% of them supported their entrepreneurial decisions; The mother of 45.5% objected. 46.5% of the participants are not recognized in the market while establishing a business and after establishing it; 35.4% are in business search and rental; 34.3% stated that they had difficulty in finding capital in the traditional belief and pressure of the society, 33.3% in the continuation and growth of the business, and 29.3% in finding raw materials. In business life, 59.6% of women entrepreneurs stated that being an entrepreneur negatively affects their social roles, and 72.7% of them stated that they experience stress due to their work and family life. 38.4% of the participants stated that being an entrepreneur in Ergani is a disadvantage and 21.2% stated that the reason for this is the pressure created by the widespread female roles in the society. There is a statistically significant relationship between the lack of work experience and problems in organizing and the educational status of the spouses of women entrepreneurs. Finally, it was concluded that there is a statistically significant relationship between the lack of work experience and problems in organizing, experiencing difficulties due to bureaucratic procedures and difficulties in the family due to the education levels of women entrepreneurs.

Keywords: Diyarbakır, Ergani, female entrepreneur

1. GİRİŞ

Hemen her yerde girişimcilik karşımıza çıkan bir kavramdır. Çeşitli tanımları olan girişimcilik; ekonomik ürün veya hizmet üretmek, pazarlama ile üretim faktörleri kontrol etmek, sistemli bir halde bir araya getirilen, para kazanmayı hedefleyen ve girişimlerinin sonucunda ortaya çıkabilecek tüm risklere katlanan kişilerdir (Yetim, 2002). İşletme terimleri sözlüğünde girişimcilik, girişimciler tarafından insanların çeşitli ihtiyaçlarını karşılayabilme adına hizmet ve mal hizmet üretmek amacıyla gerçekleştirilen organizasyon şeklinde tanımlanmaktadır (Gürel, 2012). Farklı bir tanımda ise girişimci, yeni şeyleri keşfederken yaratıcılığını ortaya çıkaran ve keşfettiği ürünleri uygulamaya dönüştürmek için istekli olan kişidir. Genel olarak maddi bir kazanç elde etmek düşüncesiyle iş kurma olarak tanımlanabilen girişimcilik, ayrıca toplumun çıkarlarını da düşünen bir eylemdir (Durukan, 2006). Bu nedenle tek hedefinin kazanç elde etmek olduğunu söylemek yanlış olur. Girişimcilik ile ülkeler ekonomik ve sosyal açıdan büyümesinde ve toplumsal bolluğun sağlanmasında çok önemli payı olan bir alandır. Ekonomiyi ayakta tutarak ve ona yön verecek en önemli düzenleyicilerden biri olan girişimciler, ülkelerin gelişmesinde son derece önemlidir (Tosunoğlu, 2014).

1980'ler ile birlikte hızlı bir gelişme gösteren girişimciliği erkeklerin ilgi alanında olduğu gibi kadınlarda da ilgi alanı olmaya başlamıştır. Kadınların çalışma yaşamına katılımlarının hızlandığı ve kadın işgücünün toplam iş gücüne katılma oranı bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de artış göstermiştir (Al bayrak, 2022). Kadınların girişimcilik serüvenleri uzun ve ekonomik, sosyal ve politik yönleri sahip karmaşık bir yapıyı oluşturur. İşgücü piyasasında sınırlı katılım olanağı bulunmakta, erkeklerden farklı olarak işgücü piyasasına katılım sağlayan kadın, aynı zamanda çocuk bakımı ve ev işleri gibi karşılıksız emek gerektiren işleri de yapmaktadır (Özdevecioğlu, 2009). Buda kadınların erkeklere göre işgücü piyasasına katılımını etkilemektedir. Kadınların iş yaşamına katılmaları hem ekonomik hem de sosyal yönden son derece önemlidir. İş gücü piyasalarında kadınların aktif hissedar olmaları için hayat rotasyonlarına göre uygun çalışma düzenlemelerinin getirilmesi ve aile yaşamında erkeklerin daha aktif olmaları gerekmektedir. Türkiye'de kalkınma politikaları ile kadınların işgücüne katılımı artırılmak istenmektedir. Hükümet tarafından hazırlanan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği eylem Planı ile erkeklere nazaran ülke kadınların işgücüne katılımı daha geriden geldiği kabul

edilmektedir (Toksöz, 2009). Türkiye’de kadın girişimcileri destekleyen kuruluşlar kurulmuştur bunlar en büyük destekçisi kadınlara yönelik olan KAGİDER’ dir.

Yaygın olarak yukarıda anlatılan doğrultuda ele alınan bu çalışmanın ilk bölümünde Girişimci, Girişimcilik ve kadın girişimci kavramları, kadın girişimci çeşitleri, kadın ve erkek girişimcilerin karşılaştırılması, kadınları girişimci olmalarında destekleyen kuruluşlardan ve kadın girişimcilerin işletmelerini kurduklarında ve kurduktan sonra karşılaştıkları sorunlardan bahsedilmiştir. İkinci bölümünde ise Diyarbakır Ergani ilçesinde faaliyet gösteren kadın girişimcilerin demografik yapıları, kültürel geleneklerin getirdiği iş yapıları, kadın girişimcilerin Ergani ilçesinde ki kadınların işletmelerini kurarken ve kurduktan sonra karşılaştıkları sorunlar incelenmiştir.

2. GİRİŞİMCİ, GİRİŞİMCİLİK VE KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ

2.1. Kavram Olarak Girişimci ve Girişimcilik Özellikleri

Girişimcilik; ülkelerin ekonomik, sosyal yönden gelişmesinde ve toplumsal refahın sağlanmasında çok önemli katkıları olan bir alandır (Bağcı ve Yücel, 2020). Girişimcilik, yeni bir iş kurma ve yönetme sürecinde, kar elde etme hedefiyle mevcut insani ve finansal kaynakları kullanmak ve bu süreçten doğan riskleri taşımak olarak tanımlanabilir (Zeki, 2017).

Girişimcilik kavramı, Fransız ekonomist Cantillon tarafından ekonomiye kazandırılmıştır. J. Babtist Say sayesinde bu kavram bugün kullandığımız anlamına gelmiştir. Say girişimciyi; bütün üretim etkenlerini bir araya getirerek değerli olması beklenen bir ürün ortaya koyan ve elde edeceği kârın riskini umursamayan kişidir. Say'ın girişimci tanımı, yönetsel becerilere sahip olma ve risk alma ilkesine dayanmaktadır (Binks, 1990). Girişimcilik, geriden gelen ekonomilerde yapılanmasının, gelişmekte olan ülkelerde kalkınmanın, gelişmiş ekonomilerde ise dinamizmin, yeni refah ve zenginlik oluşturma yapısıdır (İşcan, 2004).

Girişimci, teknoloji, sermaye ve emek gibi doğal kaynaklardan sağlanan üretim faktörlerini birleştirerek hizmet veya mal üreten kişidir. Daha açıklayıcı bir tanımla girişimci; doğal kaynaklar, sermaye, emek gibi üretim değişkenlerini birleştirdikten sonra mal ve hizmet üretimi için piyasadaki fırsatları değerlendiren ve risk alan kişidir. Bazı insanların göremediği sanırları fark ettikten sonra birer iş fikrine değiştirebilme yeteneğine sahip olan kişiye girişimci denir (Bilge ve Vedat, 2012).

İşletme biliminin gelişmeye başlamasıyla birden fazla girişimcilik tanımının yapıldığını görüyoruz. Girişimcilik dönüşüm yakalanmasını ve bu dönüşümlerin ürünlere dönüştürülme hizmetleri ve bu ürünleri pazara tanıtılması sağlayacak bir girişim kurulmasını içermektedir (Odabaşı, 2006).

Girişimcilik kavramı, yönetici, organize eden, idare eden, süreklilik, inisiyatif v.b. yanları ile yönetim bilimine yatırım yapan v.b. yönleriyle de ekonominin; çekici, yaratıcı, atak, kendine güvenen, yenilikçi, cesur vb. sıfatları ile psikolojinin ve toplumsal alanda oynadığı rol ve yapı içindeki yeri yönü ile sosyolojinin merak alanına girmektedir (Demirel, 2017).

Psikologlar birilerini yönetme, başarma ve kendini kanıtlama gereksinimi olarak hissederken, iktisatçılar girişimciyi üretim etmenlerinden biri olarak görürken, iş adamları ise toptancı ve müşteri olabilmesi gibi bir tehdit unsuru olan rakip olarak da görebilmektedir. Filozoflar ise girişimciyi kaynakları kullanan ve iş gücü oluşturan kişi olarak görmekteirler (Güler, 2005).

"Girişimci" hem ekonomi hem de yönetim bilimlerinde olduğu kadar günlük konuşmalarda da yaygın olarak kullanılan bir kelimedir ve bu kelimedden girişimcilik, girişim ve girişimcilik süreci veya girişimcilik faaliyeti gibi çeşitli kavramlar türetilmiştir. Girişimci, belirli bir projeyi girişimci bakış açısıyla geliştirmek için gösteren ve teşvik eden kişidir (Bilge, 2012). Girişimciler yalnızca sözleşmeleriyle değil, aynı zamanda aldıkları risklerle, yeni servet yaratmak için aradıkları belirli eylemlerle ve servet yaratmaya yönelik kişisel yaklaşımlarıyla da karakterize edilebilir. Bir girişimci, kaynakları öngörerek işi kuran, insan kaynaklarını organize eden, girdilerin kaydedilmesini sağlayan ve üretilen verilerden karlılık yaratan kişi olarak tanımlayabilir (Silver, 1983).

Girişimci kişilerin yukarıda bahsedilen genel özellikleri önemsediğinde girişimcilik; bir kişiye ait değer sistemi ile beraber iş usulleri bilgisini kullanma ve iş geliştirmede gereksinimlerini karşılamak ve problemleri çözme aşamasında yenilikçi ve yaratıcı amaçlara hizmet eden kaynakları toplarlama yeteneği olarak tanımlanması mümkündür. Başka bir ifadeyle girişimcilik, yeni ve bilinmeyen bilginin keşfedilmesi olup, var olan şansların görülmesi ya da şansların keşfedilmesini içerir. Aynı şekilde hem başlangıç aşaması hem de yenilik aşaması girişimcilik çerçevesinde değerlendirilmektedir. Başka bir deyişle girişimcilik, iş kurma, iş sahibi olma, iş büyütme ve geliştirme aşamalarını içeren bir süreçtir. Dolayısıyla girişimci yenilikler geliştiren ve yenilik yapan biri olarak mevcut fırsatları bulur ve değerlendirir. Bu fırsatları uygulanabilir ve pazarlanabilir düşüncelere dönüştürdüğü gibi zaman içerisinde bu dönüşümlerin değerini işi, parası ve yetenekleriyle arttırır (Balaban ve Özdemir, 2008).

Tablo 2.1. Girişimci hakkındaki görüşler (Ercan ve Gökdeniz, 2009)

Tarih	Bilim İnsanı	Girişimcilik Hakkındaki Görüşler
1725	Richard Cantillon	Girişimci, sermaye sahibinden ayrı risk üstlenen kişidir.
1803	J. Bapsite Say	Girişimcinin kazancı, sermayenin getirisinden ayrılmıştır.
1876	Francis Walker	Fon sağlayıcı ile proje sahibi girişimcinin kazançları ayrılmıştır.
1934	Joseph Schumpeter	Girişimci, sermaye sahibinden ayrı risk üstlenen kişidir.
1961	David McClelland	Girişimci, faal ve ılımlı riskleri alan kimsedir.
1964	Peter Drucker	Girişimci, fırsatları en üst düzeye çıkaran kişidir.
1975	Albert Shapero	Girişimci, örgütün sosyal ve ekonomik işleyişinden İnisiyatif kullanan ve muhtemel başarısızlık riskini üstlenen kişidir.
1980	Karl Vesper	Girişimci, ekonomist, psikolog, iş adamı ve siyasetçiler tarafından farklı algılanmaya başlanmıştır.
1983	Gifford Pinchot	Girişimci, ekonomist, psikolog, iş adamı ve siyasetçiler tarafından farklı algılanmaya başlanmıştır.
1985	Robert Hisrich	İş girişimci, faaliyette olan bir örgüt içerisindeki çalışan girişimcidir.
1995	Peter Drucker	Girişimci, elindeki kaynakları düşük verimlilik alanlarından, aktaran ve orada tutmayı başarabilen kişidir.
1999	Jeffrey Timmons	Girişimci, çağdaş önderlikle dengelenmiş davranış ve düşünüş biçimine sahip, dürüstlük ve samimiyetle doğruların inşasını yapan kişidir.
2001	Philip A. Wickham	Girişimci, projeyi kendi girişimcilik anlayışı ile geliştiren kişidir.
2002	G. Brenkert	Girişimci piyasa ekonomisinin vazgeçilmez kişidir.
2003	L. W. Busenitze	Girişimci, ekonomik refahın oluşmasında başrol oynayan kişidir.

2.2. Girişimcilikle İlgili ve Benzer Kavramlar

Girişimcilik ile ilişkili ve benzerlik gösteren çeşitli kavramlar bulunmaktadır. Bunlar; girişimcilik, yönetici, yönetim, liderlik, icat, risk, inovasyon ve işletmedir.

Girişim kavramı: İnsan kültürel bir varlık olup karşılanması gerekli birçok gereksinimi vardır. Bu gereksinimler ancak belirli bir toplumun üyeleri olmaları halinde karşılanabilir. Bir başka ifadeyle girişim; işletmeyi, sermaye, emek ve diğer tüm üretim faktörlerini sistemli, bilinçli ve planlı bir biçimde birleştirerek hizmet veya mal üretme eğiliminde olan, üretken kaynakların kullanımında rasyonel ve ekonomik kararlar alan sosyal, ekonomik ve teknik birim olarak tanımlanabilir(Timuroğlu ve Çakır, 2014).

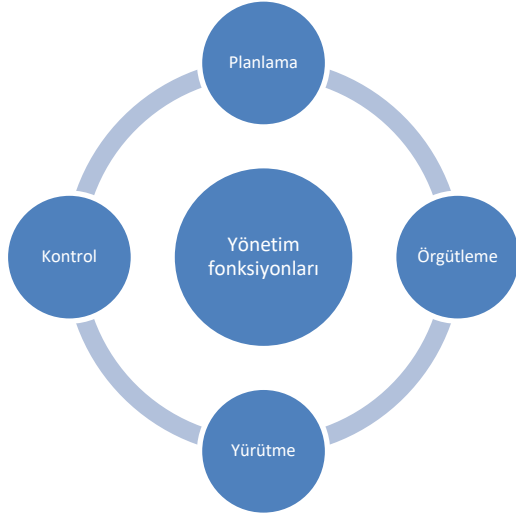
Yönetici: Başkaları aracılığıyla gayelerine ulaşmak isteyen kişi olarak tanımlamak mümkündür. Yaygın anlamda ise; Kar ve riski başkasına ait olmak üzere ekonomik hizmet veya mal üretmek ve bunları pazarlamak için üretim unsurlarını sistemli şekilde bir arada

toplayan, böylece kurulan ve işlemekte olan işletmeyi gayesine uygun çalıştırma sorumluluğunu yüklenen kişidir. Yöneticide olması gereken özellikler (Çetin ve Varoğlu, 2009);

- Güvenilir olmak,
- Saygın olmak,
- Güler yüzlü olmak,
- Adil olmak,
- Yeterli bilgiye sahip olmak,
- Sağduyu sahibi olmak,

Yönetim: Burada girişimcinin temel görevlerinden biri, üretimin unsurları olan sermaye, emek ve doğayı amaca uygun olarak birleştirmek ve uyumlu işleyişini sağlamaktır. Başka bir deyişle, girişimci, geliştirdiği iş fikrini hayata geçirecek yeterli miktarda fon bulmalı veya bu fonu kendisi toplayarak uygun niteliklere sahip çalışanları bir araya getirecek işi için bir yer bulmalıdır (Aydemir ve Ortay, 2017). Kaynakların yönetilmesi gerekir. İşletmede kaynak yönetimi denilince, işletmenin hizmet ve ürünlerinin üretimi için birleşmiş canlı ve cansız tüm nüfusa ilişkin hükümler akla gelmektedir. Şirket kurulduğunda işe kimlerin alınacağı, bunların hangi görevleri üstleneceği, ne kadar ürün üreteceği, nasıl bir teşkilat kurmayı düşünmelidir.

Yönetim, birtakım insanın belirlenmiş gayelere doğru yöneltme, aralarındaki iş birliği ile bağlantı sağlama çabalarının tümünü içeren bir süreç biçim de ifade edilebilir. Yönetim işlevleri olarak bilinen ve karşılıklı etkileşim davranışında sürekli olarak yinelenen bu faaliyetleri biçimdeki süreç gibi fonksiyonları en üst seviyedeki yöneticiden, en alt seviyedeki yöneticilerin kullandıkları eylem dizisi biçiminde gerçekleşir (Şimşek ve Çelik, 2018).

Şekil 2.1. Yönetim fonksiyonla (Balta, 2007)

Liderlik: Yaygın olarak belirli gayeler doğrultusunda insanların davranış ve hareketlerini etkileme hüneryi olarak kabul görülmektedir. İşletmecilik yönü ile görüldüğünde liderlik, çalışanların hallerini işletme gayeleri doğrultusunda yönlendirmek ve onları bu gayelere ulaşacak halleri gösterme konusunda teşvik etmektir. Yabancı literatür de liderliğin tanımına bakıldığında, güç kullanma, kişilik, amacı başarma, itaat, etkileşim ile başkalarının yardımı gerekmeden karar verebilme gibi hususiyetlerin ikisinin birleşimi olarak zikretme olarak görülür (Seltzer ve Bass, 1990). Girişimci liderlerin özellikleri;

- Girişimci liderler bulunduğu şirketi, kurumu veya herhangi bir platformu yükseltmek adına tüm dikkatlerini o yöne odaklanması,
- Girişimci liderin en belirgin özelliği Vizyonun olmasıdır,
- Lider her zaman pozitif olmalıdır,
- Liderlikte pazarlamacılık, insanlarla iletişim kurma kabiliyeti, onları inandırabilecek, ikna kabiliyeti olan ve satışta başarılı olmaları,
- Farklı fikirleri iyi dinleme yeteneği,
- Liderler verdikleri kararlarda kararlı ve güven vermesi gerekiyor.

İcat: Yaratıcılık sürecinde yeni bir fikrin ya da nesnenin veya ortaya çıkması icat olarak adlandırılmaktadır. İnsanlar hayal güçlerini kullanarak yapıcı ve yaratıcı fikirler ortaya koyabilmektedir. Schumpeter çözümlemesini ortaya koyarken, genel denge analizinde etkilenmiştir. Schumpeter, anlık görüntülerin analizine izin verdiği ve bu nedenle teknoloji gibi dış kavramları ekonomik bir güdü olarak gördüğü için analizi eksik

buldu; bu nedenle Walras'ın statik teorisine dayanan dinamik analize yöneldi (Schumpeter, 2010). Keşifte önceden bulunan herhangi bir objeyi bulma söz konusu iken icatta ise insan hünerini ve yeteneğini genişleten daha önce olmayan yeni araçlar, ürünler, teknikler veya hizmetlerin ortaya çıkarılması söz konusudur.

Risk: kayıp, zarar, tehlike veya hasar olmasına yönelik belirsizlik içeren faaliyet, etken veya gidişattır. Kontrol edilmeyen faktörlerin, olumsuz sonuçlar doğurması olasılığıdır. Her girişimcinin başarılı olması diye bir şey yoktur. Girişimcinin başarılı olmama ihtimali de bulunur. Girişimcinin tüm özelliklerine sahip olabilir, çok iyi araştırmalarda bulunmuş olabilir. Ama her zaman bir risk vardır. Önemli olan denetimli ve tolere edilebilir, ölçeklendirilebilir riskler almaktır. Girişimci bu durumu göze alarak işe başlar.

İnovasyon (yenileşme): Yeni veya iyileştirilmiş ürün, hizmet veya üretim yönetimi geliştirmek ve bunu ticari gelire dönüştürecek hale getirmek için yürütülen bütün aşamaları kapsar. Daha önce yapılmayan bir şeyi ortaya çıkarılması konusunda yenilik diyebiliriz ya da daha önceden farklı bir yerde yapılan bir şeyin ilk defa bir endüstri kolunda uygulanması da İnovasyon olarak kabul edilir (Yılmaz, 2010). İnovasyonun temel kaynakları; firma çalışanları, üniversiteler, tedarikçiler, ticari ve akademik yayınları, ticari ve profesyonel ilişkiler, konferanslar, sergiler, yasal düzenlemeler, iletişim ağları olarak sıralanabilir.

İşletme/Girişim: İşletme, toplumun ya da toplumu meydana getiren bireylerin gereksinimlerini gaye edinerek, girdilerin çıktılarına çevrildiği bir birimdir. İşletme, belirli amaçlar için hizmet ve ürünler üreterek ve daha sonra bunları satarak bireylerin istek ve gereksinimlerini karşılayan ekonomik bir kurumdur (Nişancı, 2015). Girişim ve işletme terimleri genellikle birbirinin yerine kullanılmaktadır ve genel anlamda çok sayıda hedefe ulaşabilmek için değer yaratan bir dizi eylem anlamına gelmektedir. Bir işletmede çok farklı özellikte faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Bu faaliyetler işletmenin bulunduğu işkoluna göre farklılık göstermektedir. İşletmenin fonksiyonları pazarlama, üretim, insan kaynakları, muhasebe, ar-ge, yönetim, halkla ilişkiler, tedarik olarak oluşturulur (Bektaş ve Karagöz, 2018).

Girişimcilik, elbette tek başına değerlendirilebilecek bir kavram değildir. Girişimcilikle ilgili bir sürü tanım olup ve etkileyen faktörler vardır. Girişimciliği anlayabilmek için tüm faktörlerin ve bu faktörlerin oluşturduğu ekosistemi iyi anlaşılması gerekir.

2.3. Girişimcilik Türleri

Her işletmenin kendine has özellikleri vardır. Bu girişimcilik faaliyeti sayesinde birçok kişi girişimci olarak yeni bir kimlik kazanabilir ve çevrelerinde ön plana çıkabilirler. Girişimcilik günümüzde hemen her alanda sıklıkla karşılaşılan bir kavramdır. Bu bağlamda alana göre farklı girişimcilik türleri vardır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür (Celep, 2017):

- İ  Girişimcilik
- Ticari Girişimcilik
- Kadın Girişimciliği
- Sosyal Girişimcilik
- Kamu Girişimciliği

2.3.1. İ  girişimcilik

İ  girişimcilik üst yönetimin beklemediği, istemediği, belki de onaylamadığı yeni bir şey keşfetme için önayak olmak şeklinde tanımlanabilir (Akyazı, 2017). İ  girişimciler fırsatları gören, pazarı ve çevresini tanıyan, risk alabilen, güçlü bir karaktere sahip, organizasyonel ve analitik becerileri iyi olan kişilerdir. Özellikle büyük işletmelerde bir fikrin ortaya çıkması ve bu fikri bazı yenilikler pahasına karlı bir ürüne dönüştürmek için sorumluluk alma sürecidir. Mevcut bir örgüt içerisindeki girişimcilik çalışmalarının toplamı olarak tanımlanan i  girişimcilik, ilk olarak 1985 yılında Pinchot tarafından ortaya atılmıştır. Girişimcilik; bağımsız girişimciler tarafından bir organizasyon oluşturmak ve geliştirmek için kullanılan davranış, tutum ve yeteneklerin kullanılmasıdır (Pinchot ve Pellman, 1999). American Heritage Dictionary’’, i  girişimciyi, önemli bir şirkette yenilik yaparak risk alan ve bir düşünceyi karlı bir ürüne dönüştürme sorumluluğunu üstlenen kişi olarak tanımlamaktadır (Yılmaz,2010) Webster sözlüğünde ise bir şirket içi girişimci, bir organizasyonda yeni girişimciler yaratma sorumluluğunu alan bir yönetici olarak tanımlanmaktadır (Webster) Morris'e (1998) göre içsel girişimcilik süreci temel olarak altı aşamadan oluşmaktadır. Bunlar; Vizyon ve Fırsat Tanımlama, Fikir Geliştirme, Gerekli Kaynak Tanımlama, Gerekli Kaynak Elde Etme, Fikirlerin Uygulanması ve Yönetimi, Risk Kabul d r. Bir i  girişimcide olması gereken özellikler şunlardır (Asuman, 2014):

- Kendisine zaman dilimleri belirler ve çalışmalarını buna göre planlar,

- Kendine güveni vardır. Genellikle sistem hakkında şüpheleri olsa da, onunla baş edebileceklerinden sonsuz derecede eminler.

İşletme kaynaklarını kullandığı sırada serbest olmak ister ve yaptıkları karşısında takdir görmek ister, (Demirel ve Özbezek, 2015)

- Kendi Pazar incelemesini ve ölçümlemesini yapar,
- Takım çalışması yaklaşımını desteklerler,
- Destekleyici koalisyonlar oluşturur,
- Özel olma ve lider istekleri vardır, ayrıca başarma ihtiyacı yüksektir,
- İç girişimci var olan kurulu düzende yenilikçi girişimler yapabilen kişilerdir.
- İç girişimci, var olan bir şirketin bünyesinde olup şirketin gelir kaynaklarını artırma konusunda yenilikçi fikirlere sahiptir ve yeni fikirler ile şirketi güçlendirir,
- İç girişimci girişimcilikte çoğu adımı kendi yapmak zorunda kalmaz, çünkü iç girişimcinin temel bir yatırımcısı vardır,
- İç girişimcinin üstlendiği riskler, kendi iş hayatı için anlamlıdır. Kariyerini riske atabilen bir girişimci, girişimci yerine sadece yeni bir iş arayabilir,
- İç girişimci, bir ideali olan ve mevcut bir organizasyonda girişimci bir ruh ve atmosfer yaratma görevini üstlenen kişidir,
- İç girişimcilik radikal bir örgütsel yenileme sürecidir,
- İç girişimcilik, karmaşık süreçler, bürokrasi ve aşamalı sistem tarafından zamanla yapılan işletmelere, kaybettikleri büyüünün bir kısmını tekrar kazandıracağına inanılan birtakım tavır, faaliyet ve davranıştan oluşur,

2.3.2. Ticari girişimcilik

Kar amacıyla üretim unsurlarının bir araya getirilmesi ve mal, hizmet üretilmesi sürecine adım atılması Ticari girişimcilik olarak tanımlanır. Ticari girişimcilik, ticari iş kollar; istihdam oluşturmalarını, milli gelirin artırılmasını, sosyal gelişmeyi, kalkınmayı ve ülkemizin uluslararası piyasalarda tanınmasını sağlayan en önemli girişim türüdür (Reyhanoğlu ve Özden, 2012). Barendsen ve Gardner'a (2004) göre geçmişinde ticari girişimlerde bulunarak deneyim kazanmış, girişimci aile yapısı bulunan, bağımsız iş yapma yönelimi kişidir. Ticari girişimcilerin özellikleri aşağıdaki gibidir;

- Ticari girişimcinin temel amacı kara ulaşmaktır,
- Ticari girişimciliğin Misyonu kişisel çıkardır,
- Ticari girişimci, yer aldığı çekişme ortamından dolayı daha yenilikçi olmak ve daha fazla risk almak zorundadır,
- Ticari girişimcilik, ekonomik değer oluşturarak çoğunlukla üretim faaliyetiyle yapılır ve böylelikle örgütün sürekliliği sağlanır (Mair, 2005). Ticari girişimcilerin odak noktası ekonomik değer yaratmaktır,
- Ticari girişimcilikte kendini gerçekleştirme, başarı ve meslek, bağımsızlık motive etmektedir. Ticari girişimciler yeni ihtiyaçlara odaklanma eğilimindedir,
- Ticari girişimcilik mevcutta olan farklı işletmeyi satın almayı da kapsar, (Sharir ve Leman, 2006).
- Ticaret için yapılan her davranış bir ticari girişimciliktir. Örnek/ mağaza açmak, kafe açmak, şirket kurmak vb. gibi.

2.3.3. Kadın girişimciliği

Literatürde kadın girişimci, bir firmada çalıştırdığı başka insanlar ile birlikte veya yalnız başına çalışan veya sahibi olması sıfatıyla ortaklık kuran, işiyle ilgili olarak farklı kamu ve özel kuruluşlarda çalışan, ev dışı bir alanda kendi adına kurduğu bir iş yeri olan, işletmelerden elde ettiği kazancı, yatırım amaçlı kullanan işletmede söz söyleme yetkisi olan, işletmesi adına bütün riskleri yüklenen kadındır (Ballı, 2017). Kadın girişimciliği, ülkelerin ekonomisinin gelişmesinde önemli kaynaklardan birisidir. Kadın girişimciler kendi iş yerlerini kurarak istihdam yaratırlar, ayrıca bir ülkenin sosyal gelişme açısından da oldukça önemli bir konuma sahiptir. Ayrıca demografik gelişmeler, şehirleşme oranında artış, eğitim olanaklarının artması, standart dışı çalışma şekillerin ortadan kalkması, kadınları destekleyen kurum ve kuruluşların kurulması ile kadınlar ekonomide daha fazla yer almıştır(Kutukız ve Özden, 2018). Kadınları girişime yönlendiren sebepler arasında kadınların özellikle ücretli işlerde cinsiyet ayrımcılığına uğramaları, uygun olmayan iş ortamları, kadının geliştirilmesi ve kapatılmasına kendisi karar vermek istemeleri, iş yerinin işletilmesi, mal ve hizmet üretiminin planlaması, İş sürecinin örgütlenmesi erkeğin öncelikli iş sahibi olması biçimindeki düşünciyi ortadan kaldırmak, evde aile reisinin

erkek olması, hükümetlerin yerel ekonomiyi iyileştirmede kadınları önemli bir faktör olarak görmeleri sayılabilir(Yumuşak, 2019).

2.3.4. Sosyal girişimcilik

Sosyal girişimcilik, ticari amaçlarla başlayan ancak bu amaca sosyal sorunların çözümünü ekleyen girişimcilik faaliyetlerini ifade etmektedir (Kavi, 2014). Sosyal girişimciler sadece kar odaklı değildir, sosyal girişimciliğin başarısı, geri dönüş oranı ve içinde yaşadıkları topluma yaptıkları katkı ile ölçülür. Üretim sırasında her zaman olaylara olumlu yaklaşır. Sosyal girişimci, yaşadığı toplumdaki sosyal çalkantıları fark ederek, daha önce hiç düşünülmemiş, fark edilmemiş ve cesaret edilmeyen bir yaklaşımla sorunları çözer. Bunlar, hayata karşı üretken, ısrarcı ve gerçekçi tavırlarıyla dünyayı değiştiren ve toplumun güvenini kazanan insanlardır. Sosyal girişimciliğin tanımları, kişisel zenginliğin veya ortakların refahının artırılmasından ziyade sosyal değer yaratılmasına atıfta bulunur ve bu faaliyet yoluyla bir inovasyon yaratılır. Sosyal girişimcilik aşağıdaki özellikler ile tanımlanabilir (Aslan vd., 2012):

- Bir gereksinim boşluğunu belirten ve bu boşluğu bir vesileyle ilişkilendiren,
- Engellerin üstesinden gelen ve kendi içindeki riskle baş eden,
- Riski kontrol altına almak için uygun düzenleri öne süren kişilerdir,
- Halihazırdaki faaliyetleri devam ettirmek için gerekli kaynakları temin ederek hizmet sürekliliğini ve ebedileştirmeyi garanti etmek için girişim yeteneği,
- Karşılanmayan sosyal gereksinimlerin giderilmesi için atıl kaynakları belirlenmesiyle kullanımının sağlanması,
- Sosyal sermaye oluşturmak gayesiyle değişik ve yeni bir şey ekleme süreci özel sektör aktörlerinin gerçekleştirdiği eylemlere odaklanır,
- Sosyal girişimler insanlar arasında güçlü bağlar oluşturur. Geleneksel ticaret ve iş ilişkilerine kıyasla sosyal ilişkiler, duygusal bağlardan oluşur ve her iki yönü de besler.

Dess'in(2001) sosyal girişimciyi tanımlarken ortaya koyduğu Özellikler şu şekildedir:

- Sosyal değer oluşturacak ve devam ettirecek bir misyonu kabul ederler,
- Bu misyona bakacak yeni fırsatları bulurlar ve takip ederler,

- Sürekli öğrenme, uyum ve yenilik süreciyle ilgilenirler,
- Halihazırdaki kaynaklarla determinasyon olmaksızın faaliyet gösterirler,
- Hizmeti oldukları topluluğa karşı sağlam bir mesuliyet duygusu gösterirler.

2.3.5. Kamu girişimciliği

Devlet girişimcisi bağımsız bir birey ya da özel bir kurum değildir. Grekli sermayeyi ortaya koyan girişimci, doğrudan bir kamu kurumu, daha net bir ifadeyle devletin kendisidir. Böylelikle devlet, yeni bir fikri gerçeğe dönüştürme eylemini gerçekleştirir ve mal veya hizmeti kendi eliyle öğretir. Bu girişimciler olanla yetinmeyip devamlı yenilik oluşturan, yeni bir süreç geliştirme, uygulamalarda kolaylık sağlama gibi alanlarda girişimcilik yapabilirler. Parasal konuların üstünde, kamusal konulara (sosyal yardımlar, gelişen uluslararası statü vb.) odaklama söz konusudur(Öztürk, 2012).

2.4. Girişimcide Bulunması Gereken Beceriler

Girişimciler ekseriyetle kendilerine ait işleri kurmaya çalışırlar ve kendi işini kuran kişilerin bir takım kabiliyetlere sahip olması gerekir. Bu kabiliyetlerle girişimciler başkalarının görmedikleri ya da kullanmadıkları şansları kullanarak iş haline getirirler. Bir girişimin oluşması için yeterli kaynak ve uygun fırsat girişimciye gereklidir(Bozkurt ve Alparslan, 2013).

Özgüven Becerisi: İnsanların kendileri hakkında iyi duygular geliştirmelerinin bir sonucu olarak kendilerini iyi hissetmeleri anlamına gelir. Başka bir deyişle, kendinizden memnun olmanız anlamına gelir ve bu tatmin sonucunda kişi hem kendisiyle hem de çevresindekilerle barışıktır. Kısacası özgüven, bir yetenek ve sevgi duygusudur. Özgüven eksikliği, en önemli faktörlerden biri olup girişimcilerin alması gereken riski, almamasına neden olacaktır. Bu duygu kadın girişimcilerin iş hayatında başarılı olabilmelerinin altında yatan en önemli unsur arasında yer almaktadır(Akyürek ve Şahin, 2013).

Bilgi ve Tecrübe: Yapılan işin usul ve yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmakla ilgilenir ve girişimci bakış açısıyla iş düzenlemeleri, pazarlama ilkeleri veya piyasa düzenlemeleri ve yasaları gibi konuları içerir(Yılmaz, 2022).

Zaman Yönetimi: Üretkenliği ve verimliliği arttırmak gayesiyle belirli aktiviteler üzerinde harcanan zaman bilinçli bir biçimde kontrol etme yöntemidir. Zamanı daha etkin

kullanmaya çalışmak, öncelikleri belirlemek ve doğru planlama yapmaktır. İşlerin sıralamasını yönetmek için "Eisenhower Matrisi" ni kullanabiliriz. Bunlar, Önemli ve acil, Önemli ama acil değil, Önemli değil ama acil, Ne önemli ne de acil olan dört yöntemdir (Gözübüyük, 2019). Zamanı verimli kullanan girişimciler işlerini daha etkili yönetebilir, kazandığı zamanı dilediği gibi kullanabilir.

Motivasyon: Girişimcilik Motivasyonu unsurları ile işin gelişmesi arasındaki bağlantıyı anlamak, bir işin kurulması ve bir işletmenin girişimcilik sürecine ilişkin bilgi sağladığı için önem arz eder. Motivasyon, insanları amaçlarına doğru harekete geçirdiği için işletmelerin girişim aşamaları üzerinde etkisi olan bir güçtür bu yüzden bir girişimcide bulunması gereken önemli özelliklerden bir tanesidir(Aksoy, vd.,2019)

Yönetim Becerisi: İyi bir insan ilişkileri kurabilme, etkili karar verebilme, etkili bir idare modeli sergileyebilme, sonuçlara katlanabilme, iktisadi konularda yeterlilik, pazarlık ve danışmacı olma, Motivasyonu, koordinasyonu ve organizasyonu sağlama becerisidir (Yıldırım ve Özkahraman, 2011).

Teknik beceriler: Belirli görevleri yapmak için gerekli kabiliyet ve bilgi birikimidir. Etkili yazı ve raporla bilgisi, bilişim ve iletişim sistemlerini yönetme, mesleki yeterlilik gibi becerilerdir.

İleri görüşlülük: Bir girişimci için yarını bugünden görebilme önem arz eder. Geleceğin fırsatlarını bugünden görebilmeli, henüz ortaya çıkmayan gereksinimlere çare olabilecek bir tasarımı şimdiden hazırlamak, hem de giriştiğiniz tasarımın yarının koşullarında başarılı olup olmayacağını bugünden tahmin edebilmek açısından önemli.

Risk alma: Risk alma, 1730'lu yıllarda girişimciliğin ilk tanımlanmaya başlamasıyla günümüze kadar gelen girişimciliğin bir özelliği olarak kabul edilir. Risk, zarara uğrama tehlikesi olarak da tanımlanır. Ancak bu kelime anlamı bakımından hem tehlike durumunu hem de menfaat durumunu içinde barındırmaktadır (Şahin, 2009). Bir girişimci başarılı olmak istiyorsa başarıya giden yolda risk alabilme becerisine sahip olması gerekir.

Hırslı olmak: projelerin dönüşümü ve gerçekleştirilmesi için büyük bir arzu geliştirmek. Planlar ve stratejiler, kariyer yapmak gibi kişisel ya da iş açmak profesyonel bir yaşam hedefi aramak için oluşturulmuştur.

Öz yeterlilik: Albert Bandura tarafından ilk kez öz yeterlik mefhumu Sosyal Bilişsel Kuram'da kullanılmıştır. Öz yeterliliği, kişinin istenilen bir sonuca varmada veya belirli bir durumda teşhir edebileceği kabiliyet ve bilgilerine olan inancı olarak

tanımlanmıştır. Güçlü bir öz yeterlik, kişilerin başarısı ve başarıdaki doyumlarının oluşmasını, bireylerin gelişimini ve yeteneklerinin çeşitlenmesini sağlar (Yıldırım ve İlhan, 2010).

İyimserlik ve Kendine Güven: Girişimcilik insanlar arası konuşmaları gerektirmektedir. Çünkü girişimci, işi ve müşterileriyle sürekli bir sosyal ilişki içerisinde. Bu sosyal bağlantıda, bir girişimci insanlarla iyi iletişim kurabilmelidir. İletişim, her iki tarafta da duygu, güven ve düşünce alışverişidir. Kişilerin birbirileri ile iletişimlerinin rahat olabilmesi için engellerin kaldırılmış olması çok önemlidir (İrengün, 2014).

Şebeke Oluşturma: Organizasyon yapıları, her biri belli bir işlevde ya da bir faaliyet konusunda ihtisası olan işletmelerin tanımlanan rol ve yükümlülüğü ile bir araya gelmesi ve bir teşkilatlar ağının oluşturulmasını ifade etmektedir. Bir mal veya servisi üretebilmek için yapılması gereken iş ve etkinliklerin bunun için zorunlu olan kaynakların bir işletmenin yapısında toplanması yerine, farklı işletmelere dağılmasıyla birlikte bir şebeke çevresinde toplanmasıdır (Gündüz, 2010).

Sözlü İletişim: İletişim çift taraflı bir alışveriştir. Gerek göz ile beden dilli ile ya da sözlü olarak aldığımız yanıtlar sayesinde iletişim oluşmaktadır. Girişimciler olarak başarı sahibi olmak istiyorsak kendimizi doğru ifade edebilmeyi öğrenmeliyiz, iletişim hayatımızın her alanında yer almaktadır. Girişimci olarak iyi bir sözlü iletişim kurmak için canlı, sevecin, doğal olup iyi niyetini belli etmeli, insanların ilgisini çekebilecek konulara değinmeli ve onların dikkatini toplamalı (Cansoy, 2018).

2.5. Girişimci Olma Şekilleri

Ekonomide piyasa koşulları ve mevcut yelpazeler, girişimciler için de geniş bir yelpaze oluşturmuştur. Bireyler çeşitli nedenlerle girişimci olabilirler. Her girişimci, kendi benzersiz zihniyetine dayalı bir girişimci olur. Bazı kişilerin işten çıkarıldıktan sonra işlerinin karşılığını alamayabilmeleri, esnek çalışmaya olan tutkuları, mevcut işlerinden memnuniyetsizlikleri ve çevrelerine faydalı olabilecekleri düşüncesi, özgün fikirleri gerçeğe dönüştürme isteği, göz önünde bulundurarak kariyer seçeneği olarak bunları vb. birçok nedeni olabilir (Atalay ve Anagün, 2017).

2.5.1. Kendi işini kurarak girişimci olmak

Yeni bir icat veya fikri pazara sunma isteğiyle kendi iş düşüncesine uygun yeni bir iş kurmak demektir. Kendi işini kurabilmek için ilk önce kararlılık ve azmin olması gerekir. Karşısına çıkabilecek problemleri çözmek ve engelleri aşmak yüksek düzeyde başarılı olabilmek için; risk almayı ve yapacağı her şeyi nasıl daha iyi yapabilirim diye ölçmelidir. Bir girişimcinin kendi işini kurabilmesi için, bir iş fikrinin oluşturulduktan sonra fizibilite düzeyine ulaşması gerekir. Kendi işinizi kurmak, uzun ve özenli bir iş akışı gerektirir. Girişimci, işletmenin karlılık düzeyi, piyasa koşulları ve fırsatlar hakkında bilgi toplamaya ihtiyaç duyar. Bu bilgiler ışığında kendi işletmelerini açacaklardır. Yeni bir iş kurmak, ilk iki yılda risk taşır. Çünkü üretim başlamadan önce tüm parçaların yerinde olması için belirli koşulların yerine getirilmesi gerekiyor (Soysal, 2010). Yeni bir iş yaratmak, yeni bir mal ve hizmet düzeyine ulaşmak anlamına gelir. Bu iş fikri ve kilometre taşları ile ilgili yeni ürün veya hizmetler korunmalıdır. Marka ve patent ile ilgili tescillerin unutulmaması gerekir. İşletmenin kurulması, iş fikrinin hayata geçirilmesi ve sürekliliğinin sağlanması müşterinin beğenisine bağlı bir durumdur. Yeni bir iş sahasına girilirken müşteri portföyünün çok ayrıntılı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Girişimci mümkün olanı gerçeğe dönüştürerek var olan ile mümkün olan arasındaki açığı kapatmalıdır.

2.5.2. Mevcut bir işi satın almak veya ortak olmak

Bir iş yerini devir almak yeni bir iş kurma alternatifinden daha kazançlı bir formül olarak görülür. Çeşitli nedenler yüzünden mevcut bir işletmeyi devretmek zorunda kalan işletme sahibinden işletmenin satın alınmasıdır. Girişimcilerin bu yöntemi tercih etmelerinin nedeni, başarısını tahmin edemeyecekleri bir iş yerine yeni bir sektörde mevcut ve başarılı bir işi satın alarak veya satın alarak yeni bir iş kurmanın dezavantajlarından kaçınmak olabilir. Bir işi, o işte yapılacak yenilikler ve değişiklikler yoluyla yönlendirmeyi amaçlar (Kesici, 2019). Ancak mevcut bir işletmenin satın alınması, girişimcinin fikirlerinin hayatta uygulanmasına bazı kısıtlamalar getirir. Her şeyden önce, satın alınan işletmenin durumu dikkatli bir şekilde araştırılmalıdır. Öngörülemeyen durumlar ortaya çıkabilir. Ancak, sıfırdan bir işe başlamaktan daha az risklidir. Girişimci için hazır olan işletmeyi satın almak yeni bir iş yeri kurmaktan daha avantajlı olabilir. Mevcut bir faaliyeti

satın alan kişi, zaman, enerji ve maliyetten tasarruf sağlar. İşi satın aldığı gün gelir akımı devam ettiği için aldığı andan itibaren gelir kazanmaya başlar.

Girişimcilik var olan bir işletmeye ortak olunarak da gerçekleşebilir. Bunun için; girişimcilerin mevcut olan bir iş yerine ortak olmalarından önce iş yerini detaylı olarak incelemeleri gerekir. Var olan işletmeye ortak olmamak istiyorsa mutlaka yazılı bir anlaşma yapılmalı ve bir mali müşavir tarafından şirketin borç ve alacakları, gelir gider hesapları incelenmelidir (akıcı, 2004).

2.5.3. Bir şirketin imtiyaz (franchise) hakkını devir almak

Köken itibariyle İngilizce olan “franchising”, ve Türkçede "imtiyaz" anlamında kullanılmaktadır. Fransızcada “verme” anlamına gelen “affanchir” kelimesinden türetilmiş olan “franchisor” sözcüğü Türkçeye “imtiyaz verme” olarak evrilmetedir. Türkiye’de franchise sistemi 1980 yılında ülkedeki bürokratik engellerin kaldırılmasıyla ortaya çıkmıştır. Mc Donalds, Türkiye’ye franchising ile giren ilk firma olmuştur (Koç, 2006). Franchising, iki bağımsız taraf arasındaki sözleşme ilişkisini tanımlamak için kullanılmaktadır. Franchising en az iki işletme arasında devamlı bir ilişki amacıyla oluşturmaktadır. Çeşitli tanımları vardır. Hukuki olarak franchising, bir firma bünyesinde gerçekleştirilen satış etkinliklerinde denenmiş ve kendini kanıtlamış bir isim, marka ve sisteme sahip bir ana şirket ile aynı dağıtım ağları olan mal ve hizmetlerin dağıtımına yönelik belirli bir ücret karşılığında, doğrulanmış bir kuruluşun destek ve garantileri ile faaliyet göstermektedir (elik, 2015). En genel tanımı ile belirli bir sektörde, başarılı bir firmanın markasını veya ürünlerini, satmak veya dağıtmak amacıyla, belirli koşullar altında devralan, yasal ve finansal açıdan bağımsız olan girişimciler bu guruba girer. Bu girişimcilerin belirli bir süre boyunca franchising veren firmalar aynı zamanda bilgi ve destek de verirler. Bir başka tanıma göre, girişimci olmanın yollarından biri olan franchise, başarılı bir mevcut iş fikrini, markayı, patenti, işletmeyi, ürünü veya hizmeti belirli bir süre için belirli koşullar altında dağıtma, imtiyaz hakkının elde edilmesi halinde yasal ve mali açıdan ana şirketten tamamen bağımsız kısıtlamalar kullanma veya yönetme hakkıdır(Akıllı, 2013).

2.6. Girişimcilik İle İlgili Yaklaşımlar

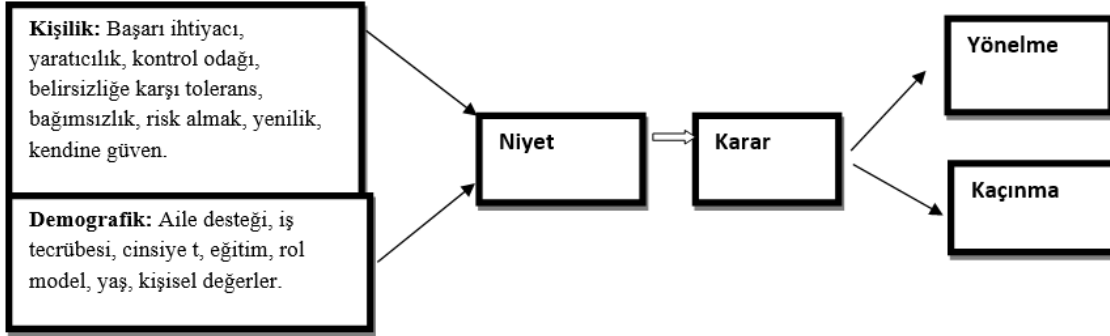
Girişimciler, yenilikçi, riskli, yaratıcı becerileri ve fırsatları değerlendirme yetenekleri ile ekonomik kalkınmaya dinamizm getiren, yeni şirketler kuran ve geliştiren bireysel aktörler olarak öne çıkmaktadır. Girişimciliği kişisel özelliklerle açıklamanın yanı sıra son yıllarda bölgelerin kültürel, sosyal ve ekonomik özelliklerini değerlendiren çalışmaların sayısında da artış görölmektedir. Girişimcilikle ilgili yapılan çalışmalar girişimcinin şahsi özelliklerine yoğunluk kazanırken daha sonraları firma ve çevre ile münasebeti ele alacak şekilde genişlemiştir(Gökbunar, vd.,2018).

2.6.1. Bireysel yaklaşım

Bireysel yaklaşım, bir girişimcinin yeteneklerine ve bireysel özelliklerine dayanan araştırmaları içerir. Girişimciliği demografik ve psikolojik özelliklerine bakarak açıklamaya çalışır. Bireysel yaklaşımın incelediği unsurlar; , eğitim, cinsiyet deneyim ve yaş gibi demografik unsurlar ve kendine güven, yenilik ruhu, yüksek enerji, yüksek başarı beklentisi, içsel kontrol odağı, risk alma, kendini yönlendirme, bağımsızlık ihtiyacı, yüksek otonomi gibi bireyin kişiliği ile ilgili faktörlerdir (Arslan ve şener, 2012). Bireysel yaklaşıma göre, çevreyi etkileyecek eylemleri yapmaya daha yatkın olmayı belirten Proaktif kişilik davranışları sergileyen kişilerin girişimci olma ihtimali daha fazladır. Psikolojik açıdan, bireylerin değerleri, tutumları davranışların bilinçaltından etkilemesi girişimciliklerini ortaya çıkarmada önemli roller oynamaktadır(Güneş, 2009).

Bireysel yaklaşımı inceleyen bazı araştırmacılara göre; girişimci bireyler toplum aykırı olma yönleriyle sosyal uyumsuzluk sergilemektedirler. Bu bireyler, sosyal duruma uyum sağlayacak yenilikler ve yeni organizasyonlar oluşturma konusunda Motivasyona sahiptirler (Schumpeter, 2018).

Sadece bireyin girişimci özelliklerini dikkate alarak girişimciliği açıklamaya yönelik bireysel yaklaşımın tek boyutlu kaldığı açıktır. Ancak girişimcilik, bireysel girişimcinin özellikleriyle sınırlı olmayan, bileşenlerin birbirine bağlanması ve birbirinden ayrılamayan birden fazla boyutu içeren bir süreçtir (Durak, 2011).

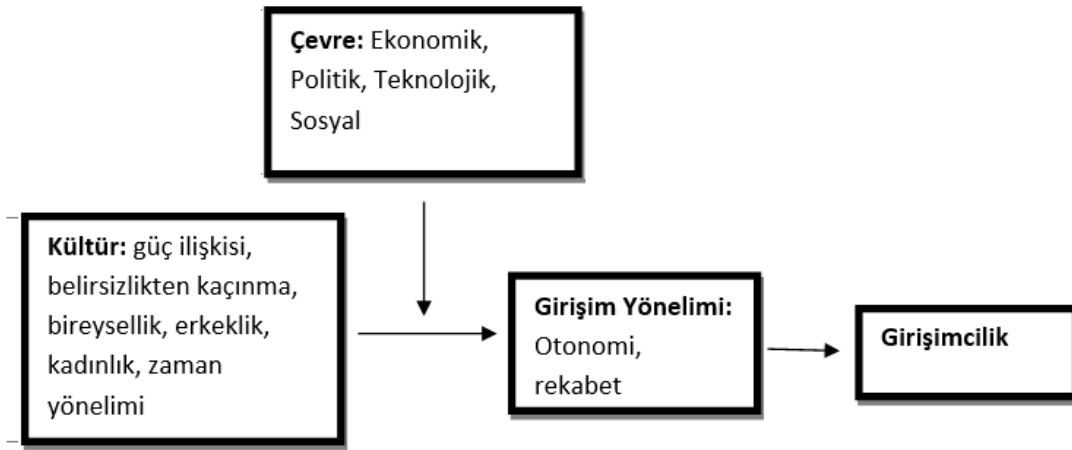

Şekil 2.2. Girişimci olmayı etkileyen bireysel değişkenler (Kalkan,2011)

2.6.1. Çevresel yaklaşım

Çevresel yaklaşımın temelinde, bireysel özellikler ve girişimcilik kararını etkileyen çevresel özelliklerin karşılıklı etkileşimi yer almaktadır. Çevresel yaklaşımın varsayımı; girişimciliğin sosyal, ekonomik, politik, teknolojik ve kültürel koşullara bir tepki olduğu yönündedir (Eraslan ve Arıkan, 2004). Kişisel geçmiş, deneyim, kişilik, yetenek ve beceriler de girişimsel davranışı etkilemektedir. Bu yaklaşımda girişimciliğin ilk adımı yaşam tarzı, siyasi koşullar, iş deneyimi, destek, yetiştirilme tarzı, iş memnuniyetsizliği, eğitim tercihleri, toplum arkadaşlığı ve sevgisi, sosyal sınıf, iş yapısı, gelir düzeyi, istihdamdaki ilişkiler gibi kişiye çekici veya itici gelen kültürel özellikler, emeklilik fırsatları, sosyal ve ekonomik faktörlerin sonuçlarına bağlıdır(Durak,2011).

Kültürel yapı, çevresel yaklaşım doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmalarda en çok dikkate alınan husustur. Çünkü toplumların yaşadıkları kültür, yöneticilerin, girişimcilerin, çalışanların tutum ve tavırları üzerinde çok önemli bir tesire sahiptir(Aytaç,2006). Girişimciliğin ortaya çıkmasında çevresel unsurlar da devlet/hükümet politikaları ve pazar sistemleri şeklinde etkili olmaktadır. Gelişmiş ülkelerdeki piyasa mekanizmaları, hükümetin iş politikası tarafından belirlenen ekonomik güdülere bağlıdır. Girişimci davranış, büyük ölçüde zamanın oyununun kuralları ve ekonomideki ödülün yapısı tarafından belirlendi (Türkmen, 2016). Sonuç olarak, gelişmekte olan pazarları belirleme ve yeni işler kurma dürtüsü, fırsat odaklı bireylerin yoğun baskısı altındadır. Aile, finansal, kültürel kaynaklar, hükümet politikası girişimcilik faaliyetlerini etkileyen faktörlerdir.

Şekil 2.3. Kültür ve çevrenin girişimcilik üzerinde etkisi (Ersoy, 2010)

2.6.2. Firma yaklaşımı

Firma yaklaşımı mevcut işletmelerdeki eylemlere odaklanarak, girişimciliğin yöneticilik boyutu ve işletme eylemleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bir şirket davranışı olarak girişimcilik, çalışanların yaratıcılığını kullanmanın, yenilikçi, yenilikçi olmanın ve şirketi geleceğe taşımanın bir yoludur (Erbatu, 2008). Bu nedenle tescilli yaklaşım, mevcut bir işletmedeki faaliyetlere odaklanır, girişimciliğin yönetsel boyutunu vurgular ve işletmedeki faaliyetlerde girişimcinin rolünü inceler. Bir işletmenin ayakta kalması ve büyümesi için gerekli unsurlardan biri, onu kuran kurucunun yönetim becerileridir. Çünkü firmanın yaklaşımına göre girişimci, işletmenin kurulması ile birlikte başarılı yönetim özellikleri ile bu işletmenin büyümesine, olgunlaşmasına ve istikrarına katkıda bulunacaktır. Girişimci bir kişi, girişimcilik özelliklerini süreç içinde göstermeli ve bürokratik bir kişiye dönüşmemelidir. Girişimci özellikleri sayesinde, şirketin gelecekteki girişimci düşünce sürecinde girişimci kalabilmeli, değişim ve yenilik yapabilmeli ve bu süreçte risk alma yeteneklerini sürdürebilmelidirler. Çünkü bir işletmeyi yürütme sürecinde dört farklı kimlikle karşılaşabilir: birey, girişimci, memnun yönetici, hüsrana uğramış yönetici ve klasik bürokrat. Girişimci kimlikte öncelikle planda değişiklik ve yenilikler meydana gelirken, klasik bürokratik ve memnun yönetici kimliğinde baskın faktör statü kodudur (Aldemir, 2011). Firmanın yaklaşımına göre girişimci ve yönetsel bir bakış açısına ve girişimci bir kimliğe sahip olunabilir. Bir girişimcinin stratejik odak noktası, geleneksel bir yönetici gibi kaynak varlığının merkezinden ziyade daha çok fırsatların

algılanmasındadır. Bu nedenle girişimci öncelikle fırsatlara, daha sonrasında ise kaynaklara yönelmektedir (Naktiyok ve Kök, 2006).

2.7. Türkiye’de Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de girişimciliğin tarihsel gelişim sürecini; Osmanlı dönemi girişimcilik, cumhuriyet dönemi girişimcilik ve 1980 sonrası bilgi çağı girişimcilik olarak inceleyebiliriz.

2.7.1. Osmanlı Döneminde Girişimcilik

Türkler Anadolu'ya gelip göçebe bir hayattan yerleşik hayata geçtikten sonra ticaret ve el sanatları gibi alanlarda çok ileri gitmişlerdir. İlk olarak Selçuklular döneminde kurulan ve Osmanlı'nın kuruluş sürecinde de yer alan Ahi teşkilatı, son derece etkili bir kuruluş olmuştur (Uzuntepe, 2017). O dönemin padişahlarının lonca teşkilatları aracılığıyla yürüttüğü girişimcilikler sayesinde önemli iş ve ticaret merkezleri kurulmuştur (Kara, 2009). Ancak imparatorluk döneminde Rumlar, Yahudiler ve Ermeniler gibi etnik gruplar ticaretle uğraşırken, Türkler askerlik, ulema, bürokrasi ve tarım gibi alanlara yönlendirilmiş ve ticaretinin dışında tutulmuştur (Aşkın vd., 2011). Osmanlılar, ticaret yollarının güvenliğini sağlamak için teşkilatlar kurarak bu önemli gelir kaynağını oluşturmuş, uluslararası ticaret ve kervanlara o dönemde ender rastlanan kolaylıklar sağlamıştır. Anadolu, Çin'den başlayıp Anadolu üzerinden Avrupa'ya uzanan İpek Yolu ile yoğun bir ticaret coğrafyası haline gelmiştir. Anadolu'da İpek Yolu boyunca kervanlar ve seyyar tüccarlar için oluşturulan kervansaraylar, bu dönemde ticarete verilen değerin bir göstergesi olarak nitelendirilebilir. Dış ticarete ihracattan çok ithalata öncelik verilmiş, kentsel tüketime yönelik gıda ve lonca üretimi için hammadde ihracatı zaman zaman yasaklanmıştır (Gümüsoğlu ve Karaöz, 2014). Ancak Osmanlı döneminde imparatorluğu oluşturan sosyal gruplar arasında bir işbölümü olduğunu ve bunun sonucunda Türklerin ticarete katılmadığı gözlemlenmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'na Ermeniler, Rumlar, Yahudiler ve Levantenler ticarete hâkim olurken, Türkler askerliğe, ulemaya, bürokrasiye ve tarıma yönlendirilmiştir (Çatal, 2007).

2.7.2. Cumhuriyet Dönemi Girişimcilik

Cumhuriyetin ilanından bir süre sonra Atatürk, ulusal kalkınma için ciddi bir girişimde bulunmuştur. İktisadi faaliyette devlet ve özel sektör bir bütün olarak ele alınmıştır (Candan, 2011). Teşvik edici, düzeltici ve düzenleyici tedbirler alarak piyasanın serbest işleyişine dikkat çekmiştir. 1922'de toplanan I. İzmir İktisat Kongresi'nde bu yönde kararlar alınmıştır.

Alınan kararlardan bazıları şunlardır (Danışık, 2001):

- Anonim şirket kuruluşunun kolaylaştırılması,
- Milli bankaların kurulması,
- Demir yolu inşaatlarının devletçe programlanması,
- Sanayinin teşvik edilmesi,
- Yerli malı kullanılmasıdır,
- Amele denilen iş erbabına bundan sonra işçi denilmesi ve sendika hakkı tanınması.

1923- 1930 Cumhuriyet dönemi ilk yapılanmalarının esas aldığı kuruluş yıllarında meydana getirilmeye çalışılan bir girişimci sınıfı göze çarpmaktadır. Türk toplumundan bu sınıfı yaratma girişimleri bu alandaki ilk girişimler değildir (Candan, 2011). Osmanlı Devleti'nin son döneminde bazı uygulamalarla gayrimüslimleri baskı altına alarak yerel bir müteşebbis sınıf yaratmaya çalışan İttihat ve Terakki'nin çalışmaları, Cumhuriyetin kuruluşundan sonra da devam eden müteşebbis sınıf çabalarının bel kemiğini oluşturmaktadır (Buğra, 2017). Cumhuriyet ilan edildikten 1930 yılına kadar geçen dönem milli bir ekonomi inşası için yoğun çalışmaların yapıldığı bir dönem olmuştur. Bu dönemde girişimciliği güçlendirmek ve ekonomide yabancı hakimiyetini kırabilmek için büyük bir gayret gösterilmiştir (Karakaşoğlu, 2022). Bu nedenle 1927'de sanayiye canlandırmak için bir yasa çıkarılmıştır. 1927 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan ekonomik kriz, Türkiye'yi de derinden etkilemiştir. Özel sektörün olmaması ve yaşanan bu kriz ekonomide devletçilik anlayışının benimsenmesine yol açmıştır (Özçelik ve Tuncer, 2007). 1932 yılında Atatürk önderliğinde başta sanayi sektöründe olmak üzere beş yıllık ekonomik planlar uygulanmaya başlandı. Bu dönemde başlayan, dünya savaşı nedeniyle planlar gerçekleştirilememiştir (Zeybekoğlu, 2002). Savaş ekonomisi girişimciliği caydırırken, 1942'de varlık vergisi yürürlüğe girmiştir. Savaş yıllarında füzyon arttıkça

birikim ve değer artarken, bazı ithalatçı azınlıkların elde ettikleri fahiş ve haksız kazançların yarattığı devasa servet üzerinden sadece bir kez alınan bu vergi çözüm olmamıştır (Özel, 2011).

1950'ler ve 1960'lar Japonya, Amerika ve Batı Avrupa gibi gelişmiş ülkelerde bilgi teknolojisinin giderek daha fazla kullanıldığı bir dönem olmuştur. Bu olgunluk döneminin en önemli özelliği, bilgi ve bilişim teknolojilerinin sağlık, eğitim ve iletişim gibi her alanda, sanayi, tarım ve hizmetlerde kullanılabilmesidir (Ekiz ve Somel, 2005). Böylece bilgi toplumunun gelişmesi, kısa sürede üretim ve verimliliğin artmasına yol açmakta, ekonomik, teknolojik, sosyal ve kültürel gelişmeye katkı sağlamaktadır. 1950'de Demokrat Parti'nin iktidara gelmesiyle birlikte ekonomiyi liberalleştirme hareketi başladı. Yeni hükümet girişimciliğin ufkunu açtı ve işgücü ucuzladı. Sektörde yerli ve yabancı girişimciler açıkça korunmuş ve yabancı girişimciler için yabancı sermaye kanunu çıkarılmıştır. Sanayideki özel sektörün payı %50'den %70'e kadar yükselmiştir. 1950'lerin başında, daha çok tarıma önem verilmiştir. Bu süreçte ekonomide parlak bir dönem yaşanmıştır (Tinik ve Akyüz, 2016).

1954'te yaşanan kuraklık ve kıtlık enflasyona neden olurken, buna engel olma gayesi ile KİT'ler maliyetin altında satışlar yapmış, bu nedenle ancak ortaya çıkan yük, hükümet tarafından kaldırılamamış ve 1958 yılında devalüasyon gerçekleşmiştir.

1963 yılında DPT'nin kurulmasıyla birlikte beşer yıllık planlı kalkınma dönemleri yeniden başlamıştır. Böylece öncü misyona sahip yeni nesil girişimciler oluşmuş ve özel sektör tarafından yapılan yatırımlar artarak devam etmiştir.

1970'lerden itibaren ithal ikamesi yaygınlaşmıştır. Bu dönemde kamu yatırımları azalmış özel sektör yatırımları ile artmıştır. Ülkede bu dönemde yaşanan ekonomik ve siyasi iktidarsızlık, Kıbrıs Barış Harekatı'ndan sonra teşvik sistemin çağ dışı kalması, uygulanan ambargolar, terör olayları, döviz sıkıntısı, ithal ikamesi sisteminin tıkanması ve dışa açık olamama girişimciliği olumsuz etkilemiştir. 1970'li yıllardaki girişimcilerde şu temel vasıflar ortaya çıkmaktadır (Arikan vd.,2004):

- Mevcut geleneksel mal üretimini bir üst seviyeye çıkarmak için çaba gösterirler,
- Çoğunluğu yurt içi ve yurt dışında yüksek öğrenim görmüş kişilerdir,
- Yönetim felsefesi, verimlilik, kalite ve uygun fiyatlar gibi yatırımın diğer yönlerini gerçekten düşünmemektedirler.

2.7.3. 1980 Sonrası Bilgi Çağı

Türkiye’de özellikle 1980 yılı ile birlikte girişimcilikte önemli gelişmeler yaşanmıştır. 24 Ocak 1980 tarihinde alınan kararlarla yürürlüğe giren ekonomik gelişmelerle ilgili taktik değişikliğinin bu gelişmede önemli bir yeri bulunur (Özkul, 2008). Türkiye 24 Ocak 1980 tarihli bir kararla ithal ikamesi geliştirme taktiklerini terk etmiş ve serbest piyasa ekonomisine uygun olarak ihracatla ilgili kalkınma taktiklerine geçme kararı almıştır (Çelebi, 2021). Taktikteki bu değişiklik çerçevesinde serbest piyasa ekonomisi ve bu yaklaşımın en etkin unsuru girişimciliği özellikle ihracatla ilgili girişimciliği destekleyecek bir politika ortaya konmuştur. Bu bağlamda hükümetin temel vazifesi, devlet harcamalarına yönelik efektif talebi ve para arzını artırmayacak biçimde düzenlemektir (Çokgezen, 2000).

Hizmet sektöründe girişimcilik bu dönemde daha da gelişmeye başlamıştır. Bu dönemlerde ihracat ve teknolojilerle ilgili ticari faaliyetler yoğunlaşmış, klasik üretim faktörlerinin yerini almıştır. Bu çağda bilgi, işletmeler ve girişimciler için taktik bir kaynak haline gelmiştir (Konak, 2019). Girişimciler için bilgi teknolojileri ve bilgi transferi önem kazanmıştır.

Bilgi çağında, bir girişimci aynı zamanda bir bilişimcidir. Yetenek, motivasyon ve bilişim kavramlarına yani deneyim, eğitim ve bilgi işleme kavramlarına vurgu yapmaktadır. Bu çağda teknolojideki değişimlere uyum sağlayabilen ve bilgi akışını hızlandırabilen işletmeler başarılı olabilir. Bilgi çağı olarak ifade edilen bu dönemde teknoloji, yenilik ve yaratıcılık ön plandadır.

2.8. Ekonomik Gelişimde Girişimciliğin Rolü

19. yüzyılın sonlarında ekonomiye katılan bir girişimci olarak Fredrick Hawley, Francis Walker ve John Bates Clarke gibi ekonomistler Amerika Birleşik Devletleri’nde eğitimlerine devam etmektedirler. Bu bağlamda en ünlü iktisatçı Frank Knight’tır (1885-1972). “Risk, Belirsizlik ve Kâr” adlı eserinde Knight, risk ve belirsizlik arasında ayrım yapar. Knight girişimciliği, temelde belirsiz, yani kontrol edilemez ve olasılığı açısından paha biçilmez olarak karakterize edildi. Girişimciliğin elde ettiği kâr, belirsizlik karşısında aldığı risk sonucunda aldığı ödüdür (Parhankangas ve Landström, 2004).

Ülkelerin ekonomik büyümesi ve gelişmesi girişimcilik ruhuna ve o ülkede yapılan işe bağlıdır. Çünkü girişimciler yeni işler oluşturur, rekabeti arttırır ve birçok yeni ürün ve hizmet sunar. Teknolojideki değişim yoluyla üretkenliği arttırırlar ve insanların yaşamlarını olumlu etkilerler. Girişimci, üretimde kullanılmayan kaynakları ekonomiye kazandırarak verimli ve akılcı kullanılmasını sağlar (Özkul ve Dulupçu, 2007). Ekonomik kaynakları en verimli alanlara kanallandıran girişimci, üretim kaynaklarını keşfettiği yeni stiller ile birleştirerek üretimin unsurlarına dönüştürür (Yalçın, 2010). Bu nedenle girişimciler yaşadıkları toplumla ilgili olarak önemli görevler üstlenmekte ve üstlendikleri bu görevler onları ekonomik ve sosyal kalkınma yönünden önemli kılmaktadır.

İnsanlık yaşamını sürdürebilmesi için insanlar hizmetlere ve ürünlere ihtiyaç duymaktadır. İnsanlar ihtiyaç duydukları bu ürünlerin hepsini kendilerinin karşılaması mümkün değildir. İşletmeler insanların tek başlarına karşılayamadıkları ihtiyaçları karşılamak için kurulur. Kurulan bu işletmeler yapmış oldukları ekonomik faaliyetler üretim olduğu için ihtiyaçları karşılamada etkili olur. Üretimin ortaya çıkışı için üretim unsurları gereklidir (Demirel ve Akbıyık, 2009). Ekonomik unsurlarla oluşan ekonomik değer ise insan gereksinimlerini karşılayacak biçimde bu üç şeyi birleştirmesiyle oluşur. Bu üretim kaynaklarının bir araya toparlayan girişimci dördüncü üretim faktörünü oluşturmaktadır (Kafkasyalı, 2015).

Yıldız ve Alp (2012) girişimcinin ekonomiye sağladığı yararları şu şekilde ifade etmiştir:

- İş imkanları ve istihdam yaratmak,
- Öğrencilere ve ev hanımlarına yarı zamanlı iş olanakları sağlamak,
- Kadınlara iş imkanları oluşturmak,
- Azınlıklara iş imkanları oluşturmak,
- Eğitim seviyesi düşük insanlara iş imkanları oluşturmak,
- Özellikle yılın belirli bir döneminde üretimde yer alan kişilere, bunun haricinde kalan sürede yapılabilecekleri iş olanakları sağlamak,
- Yeni bir hizmet ve ürünler sunmak,
- Büyük firmalara taşeronluk yapmak, tedarikçi olmak, hizmet sunmak ya da bayilik yapmak,
- Büyük firmaların küçük iş gördüğü ve toplumun talep ettiği ürün ve kuaför, kuru temizleme, terzi, tamirat gibi hizmetleri sunmak.

- Rekabeti artırma yolunda çeşitliliği ve kaliteyi artırmak.

2.9. Kadın Girişimci Kavramı ve Temel Özellikleri

2.9.1. Kadın girişimcilik kavramı

Kadın girişimci kavramına yönelik genel bir tanımından bahsetmek oldukça zordur. Ancak, en genel tanımıyla kadın girişimci, kendi adına ev dışında bir (veya daha fazla) iş yaratan, tek başına veya bu işte çalışan başkalarıyla birlikte çalışan herhangi bir mal veya hizmet üreticisi olan, bu hizmetin veya malın dağıtım, pazarlama ve satışını yapan, işten kazandığı paranın kullanımı ve yatırım alanları konusunda söz sahibi olan, işin geliştirilmesi, mal ve hizmet üretiminin planlaması, iş yerinin işletilmesi veya kapatılması ya da iş sürecinin örgütlenmesi kararını veren, işi ile ilgili görüşülmesi gereken kurum, kuruluş, örgüt ve kişilerle kendi adına ilişki kuran kadın olarak tanımlanmaktadır.

Piyasada bir iş sahibi olarak, tek başına iş yapan veya yanında başka çalışanları olan, mal ve hizmet üreterek satan, kredi olanaklarında yararlanan, iş ile alakalı sorunları aşabilen, değişen şartlara ayak uydurabilen, kendi iş alanında tecrübe edinmeye çalışan kadın “kadın girişimci” olarak tanımlanmaktadır. Bir başka tanıma göre kadın girişimci, piyasada öngörülebilir riskleri göz önünde alarak, nakde dönüştürebilen, pazara yönelik, mal ve hizmet üreterek satan, bir iş sahibi olup vergi kaydı bulunan, TESK ve Esnaf Sanatkar Odaları gibi bir STK güvencesinde olan, tek başına veya yanında başkaları ile çalışan kadınlardır.

Müftüoğlu ve Durukan, (2004) Kadın girişimcileri 4 ana maddede değerlendirmek mümkündür:

- Kadın işçiler ve kadın memurlar
- Kadın girişimciler
- Kadın yöneticiler
- Aldığı eğitim ile kazandığı mesleği yapan kadınlar.

"Girişimci" ve "girişimcilik" kavramlarının çeşitliliği ve ortak tanımlarının olmayışı da kadın girişimcilerin tanımlanmasında önemlidir. Kadın girişimcinin girişimciden farklı olduğu ve tanımın sınırlandırılması gerektiği görüşüne göre kadın girişimciyi tanımlarken genel bir çerçeve ortaya çıkmaktadır. Literatürde farklı yazarlar kadın girişimciliğine

ilişkin farklı tanımlar yapmışlardır. Kadın girişimciliğinin tanımındaki ortak noktalar şunlardır (Ecevit, 1993):

- Evde değil başka bir yerde kendi adına oluşturulmuş bir veya birden fazla işin bulunması,
- Kendi kurduğu bir işyerinde tek başına veya istihdam edilen diğer kişilerle birlikte çalışmak ve iş yeri sahibi olarak ortaklıklar kurmak,
- Her türlü mal veya hizmetin üretimi, dağıtımı, pazarlanması ve satışı ile ilgili faaliyetlerin yürütülmesi,
- İş ilişkisini sürdürmesi gereken kişi, kuruluş, kurum ve kuruluşlar adına ilişkiler kurmak,
- Bir iş sürecini organize etme, mal ve hizmet üretimini planlama, bir işyerini çalıştırma, kapatma veya iş geliştirme konularında kararlar almak,
- İşinden elde edilen geliri nasıl yatırım yapacağı ve kullanacağı konusunda söz sahibi olan kişidir.

Bir başka tanımlamaya göre kadın girişimci, işyerinin işverenin, hukuki ve idari sorumluluğunu üstlenmiş ve işyerinden bizzat sorumlu olan kadındır. Bilinen işi yapan, acil durumlarda emek ve sermayenin verimli kullanılması için harekete geçen, analiz, planlama, uygulama ve tamamlama, yaratıcı ve akılcı projeler oluşturma ve risk faktörlerine karşı koyma sorumluluğu kadındır (Güdek, 2016).

2.9.2. Kadın girişimci tipleri

İş kurmanın güdöleri ve iş sahibi olmanın sonuçları çeşitlik gösterir. İş kurma sürecini ve işten elde edilen sonuçları belirleyen bir dizi etken vardır. İş sahibinin yaşı eğitimi aile geçmişi ve mesleki deneyimi önemlidir. Kadınlar için özellikle evlilik statüleri ve aile içi yükümlükleri önemli görünmektedir (Morçin, 2013). Ayrıca farklı Pazar sektöründeki iş imkanları, gerekli sermaye, teknolojinin düzeyi ve bunun gibi diğer faktörler bir iş kurup geliştirmenin koşullarını belirler. Ancak, kadın iş sahiplerinin yaşantıları iki faktörden oldukça etkilenmektedir. Bu faktörlerden ilki girişimcinin ideallere olan bağlılığı, ikincisi ise geleneksel olarak belirlenmiş kadın ilişkilerini ne ölçüde kabul etmeye hazır olduklarıdır(Balli,2017).

Richard Scase ve Robert Goffee tarafından İngiltere’de çalışan bir grup kadın girişimci üzerine yaptıkları çalışma neticesinde, dört farklı kadın girişimci tipi tanımlamışlardır (Goffee ve Scase, 2015).

Bunlar;

- Geleneksel kadın girişimci tipi,
- Yenilikçi kadın girişimci tipi,
- Aileci kadın girişimci tipi,
- Köklü (feminist) kadın girişimci tipi,

Geleneksel kadın girişimci tipi: Genellikle evli ve çocuklu olup işleri ve ailelerini dengeli bir şekilde yürütmeye çalışırlar. Onları harekete, kişisel özerklik ve öz tatminden çok, para kazanma gereğidir. İşlerini, aile yükümlükleriyle bağdaştır şekilde yürütüp, gelir elde ederler (İncili, 2022). Genelde geleneksel kadın rollerini yerine getirerek kazandıkları becerilere dayanarak iş kurmaya eğilimlidir. Bu nedenle çoğunlukla geleneksel girişimci tipinde olan kadın girişimciler. Genellikle, bakım ajansı, restoran, konuk evi, kuaför, sekreterlik, yemek fabrikasına sahip olmaktadırlar (Marangoz ve Erboy, 2013).

Yenilikçi kadın girişimci tipi: Bu tip girişimciler işleri için kadınlık rollerini bırakırlar. Genellikle savaş sonrası yetişmişlerdir ve yüksek eğitim görmüşlerdir. Bu kadınların kendi işlerini kurmalarının temel gerekçeleri, girişimciliği ekonomik ve kişisel başarıya ulaşmanın bir yolu olarak görmeleri ve önceki iş deneyimlerindeki çeşitli cinsiyet önyargıları nedeniyle mesleki geleceklerinin sınırlı olduğunu düşünmeleridir (Morçin, 2013). Onlar için iş o kadar önemlidir ki diğer tüm kişisel ilişkileri ikincil olarak görürler. Çoğunluğu bekârdırlar. İşte başarılı olma yoluyla kişisel anlamda başarılı olacaklarına inanırlar. Bu tür girişimciler genellikle pazar araştırması, reklamcılık, halkla ilişkiler ve basınla uğraşırlar. Ayrıca girişimcilik faaliyetlerinin hem bireysel hem de ekonomik olarak başarılı olabileceği fikri onların girişimcilik yönelimlerinde etkilidir (Kaygın ve Güven, 2014).

Aileci kadın girişimci tipi: Bu girişimcilerde genellikle evlidirler. Öncelikli sırayı aileleri alır, iş ikinci plandadır. Aileye uygun alanlarda girişimcilik yaparlar. Bu guruba giren kadın girişimciler, geleneksel olarak kadın işi olarak görülen el sanatları, iç dekorasyon ve terzi gibi yeteneklerini ve yaratıcı becerilerini sergileme imkanı tanıyan çalışmalara girme eğilimindedirler (Gökçil, 2019). Bu tür kadınlar, benzersiz yeteneklerini ifade etmeye ve işlerinden zevk almaya büyük önem verdiğinden, para kazanmaya ve işlerini büyütmeye daha az önem verirler.

Köklü (feminist) kadın girişimci tipi: Bu gruptaki kadınlar için iş kurmak, kendini geliştirmek veya kendi çıkarları için kâr etmek değildir. İşle ilgili faaliyetleri, diğer kadınlara hizmet eden ve feminist ideolojiyle uyumlu kolektif bir mücadelenin parçası olarak görmektedirler. İşlerini ekonomik ve sosyal bir birim olarak yürütürler. Kadınlara kişiliklerini ve yaşam tarzlarını tanımlayabilecekleri ön yargılardan uzak bir ortam sağlamak için çalışırlar. Bu kadın girişimcilerin çoğu varlıklıdır. Bu durumda girişimler, basın, televizyon, perakende, eğitim ve küçük ölçekli imalat gibi kadın hareketleriyle ilgili çeşitli alanlara atıfta bulunmaktadır (Wolff, 2018).

2.9.3. Dünyada kadın girişimciliğin gelişim süreci

Erken uygarlıklarda kadın-erkek ilişkisinde belirleyici unsurlar gelenekler, inançlar ve kültürel değerlerdi; kadının toplumsal hayatta doğrudan veya dolaylı olarak rol oynadığı görülmektedir (Sevim, 2001). Antik çağda anaerkil bir aile yapısının olduğu belirli dönemler dışında, kadınlar çoğunlukla evde tutulmuş, toplumsal alanın dışında tutulmuş ve alınıp satılabilen bir meta olarak değerlendirilmiştir (Boyacıoğlu, 2014).

Sanayi öncesi dönemde kadınlar yalnızca ev hanımı değil aynı zamanda dokuma, tarım, mandıracılık gibi ailevi faaliyetlerle de uğraşıyorlardı. Orta Çağ'da Avrupa'da 15. ve 18. yüzyıllar arasında giyim, ayakkabı ve fırıncılık, kadınların erkeklerle en yoğun olarak çalıştığı işlerden bazılarıydı. 18. yüzyılda ilk kez İngiltere'de dokuma sanayisinde buharın üretim sürecinde kullanılmasıyla başlayan Sanayi Devrimi, birçok değişimi de beraberinde getirmiştir (Albayarak, 2022). Kadınlar, her dönemin koşul ve özelliklerine bağlı olarak farklı biçim ve statülerde farklı ekonomik faaliyetlere katılmalarına rağmen, sanayi devriminden bu yana ilk kez çalışma yaşamına "işçi" ve "ücretli" statüsünde katılmışlardır. Kadınlar, sanayileşmenin bu ilk sürecinde özellikle tekstil sektöründe, kötü çalışma koşulları ve düşük ücretlerle günde 12 saat çalıştılar. Sanayileşme ile birlikte vasıfsız emeğin yerini vasıflı işgücünün daha kolay alabilmesi, geçmişte sadece izin verilmesine izin verdi (Top, 2006).

1. ve 2. Dünya Savaşları sırasında erkeklerin silah altına alınmasıyla birlikte kadınlar çalışma hayatına girmiş ve bunun sonucunda genişleyen sanayi ile birlikte kadınların sosyal ve ekonomik hayata katılım alanı genişlemeye başlamıştır (Gökalp, 2008). 1929 yılında başlayan büyük ekonomik buhranda yaşanan işsizlik nedeniyle evlerine geri dönmek zorunda kalan kadınlar erkeklerin 2. Dünya Savaşı'nda savaşa

gitmesi sonucunda erkek nüfusu azalmasıyla birlikte üretim hayatında tekrar çalışma yaşamına dönme şansı bulmuştur (Memiş vd., 2007). Fakat bu defa yalnızca ihtiyaçlarını sağlayabilmek için iş yeri kuran veya işçi olarak değil babalarından veya eşlerinden kalmış olan yeri işleten kadınlar olarak da ön plana çıkmışlardır. Kadın istihdamında 1940'lar da ise birçok OECD ülkesinde önemli bir artış olmuştur. Bu artış, farklı bakış açılarını bağlı olarak; vergi sistemleri ve ücret oranları gibi farklı gerçeklere bağlanmıştır (Tüğen ve Özen, 2008).

Dünya Kadın Girişimcileri Birliği, Fransa'da 1946 yılında kurulum, 1949'da Avrupa Birliği'ni, 1960'da da gelişmiş ve gelişmekte olan 25 ülkedeki kardeş kuruluşların iştirak ile Dünya birliğini oluşturmuştur. Amaçları uluslararası düzeyde kadınların bir araya; gelmesini, tecrübe paylaşımını, aktivite geliştirmeyi sağlamaktır. Bu amaçlarla seminer, kongre ve yuvarlak masa toplantıları organize etmektedir. Düzenledikleri uluslararası konferanslarda oluşan arkadaşlık ilişkileri, işkadınları arasındaki kültür ve dil engelini ortadan kaldırarak tecrübe ve iş ilişkilerini gelişmesini sağlamaktadır (Koç ve Yazıcıoğlu, 2022). 1980'lere gelindiğinde ülkelerin birçoğunda kadının toplum istihdamındaki payı artmış olsa bile gelişmiş ülkeler dahil olmak üzere bu artış cinsiyete yönelik iş bölümünü ortadan kaldırmaya dayalı biçimde gerçekleşmemiştir. Tarihsel olarak baktığımızda kadınların girişimci olmalarını etkileyen bir diğer faktör de kültürün ve kentsel yaşamın etkisi ile aile yapılarının küçülmesi ve çocuk sayısının azalması neticesinde kız çocuklarının da önemli ve kıymetli görülmesidir. Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren globalleşme süreci ile birlikte iletişim ve ulaşımın artması ve kolaylaşması dünya çapında evde veya dışında girişimci olan kadın sayısını artırmıştır. Ekonomik anlamda globalleşme, sermaye, mal ve işgücünün ülkeler arasında serbestçe dolaşması, iktisadi sınırlandırmaların kaldırılması olarak tanımlanması mümkündür. Küreselleşmeyi etkileyen unsurlar, ekonomik faktörler, teknolojinin etkisi, ideolojik faktörlerdir. Globalleşme aşamasında kadınların hem iktisadi hem de sosyal yaşam içerisindeki konumlarında belirli derecede bir değişim yaşanmaktadır. Ülkelerin küreselleşme bağlamında değişen sektörel yapıları ve büyük bir artış gösteren kadın işgücü talebi, kadınların işgücü piyasasına girmesine izin vermekle kalmamış, aynı zamanda ucuz işgücü olarak görüldüğü için yoksullaşmalarına da yol açmıştır. Bu bağlamda araştırmalar, küreselleşmenin özellikle gelişmekte olan ülkelere kadınlar üzerinde ne tamamen olumlu ne de tamamen olumsuz etkilerinin olmadığını göstermektedir (İlhan vd., 2005).

Kadın işgücü, dünya genelinde büyük ölçüde kendi hesabına çalışmaktadır. Gelişmiş ekonomilerde çoğu kadın istihdam edilmektedir. Ancak, yüksek gelirli ülkelerde kadın işveren sayısı dünya ortalamasının üzerindedir (Ling vd., 2008). Amerika Birleşik Devletleri gibi gelişmiş ülkelerde, bağımsızlık arzusu ve kararları kontrol etme arzusu, gelişmekte olan ülkelere kıyasla serbest meslek sahibi kadın girişimci sayısının daha fazla olmasının nedenleri arasında çekici faktörlerdir.

2.9.3.1 Türk tarihinde kadın girişimciliğin gelişim süreci ve destekleyen kuruluşlar

Tarihsel süreç içerisinde ülkemizde kadınlar her dönemin değişen şartlarına ve niteliklerine bağlı olarak ekonomik faaliyetlere farklı şekillerde katılmışlardır. Kadınları işgücü piyasasına sokma süreci Balkan Savaşı, I. Dünya Savaşı ve II. Dünya Savaşı gibi zorunluluklardan doğmuştur.

Türkiye'de kadınların tarım dışı işgücüne gerçek katılımı, kırsaldan kentlere göçün ve buna bağlı olarak kentleşmenin arttığı 1950'li yıllardan itibaren gözlenmektedir. 1980'li yıllarda kamusal hayatta yaşanan gelişme ve değişimlerle birlikte kadının farklı ve yeni roller üstlenmesi daha da önemli hale gelmiştir. 1980'li yıllar kadın hareketinin ivme kazandığı yıllar olarak tarihe geçti. Bu yıllarda Batı ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de liberal bir ekonomi ve girişimcilik kültürü benimsenmiş, küçük işletmelerle birlikte kadın girişimciliği de önem kazanmıştır (Soysal, 2010)

13. yüzyılda Anadolu'da kurulan Bacıyan-ı Rum (Anadolu Kadınlar Birliği), dünya genelinde kurulan ilk kadın örgütü olarak değerlendirilmektedir. Bu teşkilatta askeri-politik faaliyetler, el sanatları, misafir kabulü, İslamlaştırma ve tasavvufi faaliyetler gerçekleştirilmiştir (Akyıldız, 2021).

Türkiye'de uygulanan yapısal uyum politikaları sonucunda hane gelirini azaltmak için geliştirilen stratejilerden biri de kadınların kendi başlarına küçük işletme açma girişimleridir. Ülkemizde ek gelir elde etmek amacıyla ücretli işlerde artan aktivite ve iş yaratma sonucunda kadınların küçük işletme kurmalarına destek ve iş yaratma oranında artış uygulanmıştır.

Kadınların Türkiye özelindeki girişimcilik faaliyetleri, yapısal uyum politikalarının bir sonucu olarak hane gelirlerini azaltmak için tasarlanan kadınların kendi başlarına küçük işletmeler kurabilme girişimlerine dayanmaktadır. Kadınların ücretli işlerde çalışmaya ve

haneye ek gelir getirmeye yönelik artan çabaları, ekonomik faaliyete girişlerini hızlandırmıştır. Ancak Türkiye'de özellikle başvurdukları işe uygun beceri ve eğitime sahip olmayan kadınlar kendi işlerinde çalışmaya teşvik edilmektedir (Yetim, 2008).

Geçmişe kıyasla bugün izlenen pozitif ayrımcılık politikaları sayesinde kadın istihdamı ve katkıları artarak devam etmektedir. Biz girişimciyiz diyen kadınlar, ekonomik özgüven aşamasından başlayarak eğitim ve maddi destekle ekonomide söz sahibi olma yolunda sağlam adımlar atmaktadırlar. Türkiye'de kadın girişimcileri destekleyen kuruluşlar şunlardır:

➤ **Türkiye İş Kurumu (İŞKUR)**

Türkiye İş Kurumu, bugünkü halini 2003 yılında almış bir kurumdur. İstihdamın korunmasına, geliştirilmesine ve genişletilmesine, işsizliğin önlenmesine ve işsizlik sigortası hizmetleri sağlanmasına yardımcı olmak için çalışır. Kurum, sorumluluklarının kapsamını genişleterek, klasik istihdam ve istihdam hizmetlerinin yanı sıra pasif ve aktif işgücü politikalarını da uygulayabilecek bir yapıya kavuşmuştur. Bireylere girişimciliği teşvik ederek işlerini kurmaları ve büyütmeleri için hizmet sunmaktadır. Girişimcilik eğitim programları adı verilen bu hizmet, program ve kurslara katılan insanların günlük masraflarını karşılayacak şekilde ödeme yapmaktadır. Bu kurslarda başarılı olan kursiyerlere iş kurma sertifikası verilmektedir. İŞKUR ve KOSGEB işbirliği altında son yıllarda kadın istihdamı ile ilgili çok iyi bir iş çıkarılmıştır (Kumaş, 2010).

➤ **Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı**

Hükümet, kadın girişimcilerin lider olmaları için faizsiz ve uzun vadeli krediler sağlamaktadır(Altunok,2014).

➤ **Türkiye Grameen Mikrofinans Programı**

Banka kredisi kullanmayan ve kendi işini kurmak isteyen kadın girişimcilere finansal hizmetler sunan bir kurumdur(Soyak, 2013).

➤ **KOSGEB Girişimciliği Geliştirme Destek Programı**

3624 sayılı Kanunla 1990 yılında kurulan “Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme Kurumu” (KOSGEB), “Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı” bünyesinde girişimcileri ve KOBİ'leri destekleyen bir kuruluştur. Girişimciliği geliştirme destek programı kadınlara özel bir oranda destek sağlamaktadır. Yani KOSGEB, girişimciliği geliştirme destek programı çerçevesinde mevcut destek miktarına 5 bin lira ek destek sağlamaktadır. Ayrıca geleneksel girişimcilik çerçevesinde 10 noktası KOSGEB tarafından karşılanan bankaların sağladığı 50 bin liraya kadar kredi desteği kadın girişimciler için 70

bin lira olarak kullanılmaktadır. Kurum ayrıca, iş geliştirme destek programının başarısızlıklarından biri olan vasıflı istihdam desteği yoluyla çalışan kadınlara yüzde 20 ek destek sağlamaktadır (Altuntaş, 2016).

➤ **Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı (KEDV)**

1986 yılında kurulan bu vakıf, eşitsizlikten ve yoksulluktan arınmış bir toplumsal düzen oluşturmayı, kadınların, dünyanın ve içinde yaşadıkları toplumun yaşamını dönüştürmeyi amaçlar, ekonomik açıdan zor durumda olan kadınların yaşam kalitelerini ve ekonomik gelirlerini yükseltmelerine destek olur. Kadınların yerel ve ulusal kalkınmada söz sahibi olmasını istemektedir. Kadınların lider olmalarına ve yaşadıkları sosyal çevreyi değiştirebilmelerine yardımcı olur. Kar amacı gütmeyen bu vakıf, kadın girişimciler için son derece önemli bir kuruluştur (Şişman, 2007).

➤ **Kadın Girişimciliği Destekleme Derneği (KAGİDER)**

2002 yılında 37 kadın girişimcinin öncülüğünde İstanbul'da kuruldu. Kadın Girişimciler Derneği, ülke çapında kar amacı gütmeyen bir platformdur. Bu yönüyle tamamen sivil toplum kuruluşlarından farklıdır (Uyanık, 2020). Şubat 2002'de Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Konferansı'na Türkiye'den katılan kadınların kendilerini orada yalnız hissetmeleri gerçeğine dayandırılmaktadır. Türk kadın girişimcilerden Meltem Kurtsan, yeni bir platform için duygu ve düşüncelerini Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) ile paylaşmak üzere ülkeye döndü. Böylece TÜSİAD'ın desteğiyle KAGİDER kuruldu. Dernek yönetimi; vizyonlarını kadın üretimine dahil olan ve bağımsız ve özgür fikir ve pratikleri ortaya çıkarabilecek yeni bir dünya yaratmak; misyonlarını ise mümkün olduğunca kadın girişimci sayısını artırmak ve her kadın girişimciyi desteklemek ve güçlendirmek, böylece Türk kadın girişimcilerinin dünya ile uyum içinde olması ve ülkenin kalkınmasına katkıda bulunması olduğunu belirtmektedirler (Durukan, 2021) KAGİDER, kadın girişimcilere ekonomik, pazarlama ve hukuki konularda destek sağlamanın yanı sıra kadın girişimcileri ekonomik, pazarlama ve hukuki konularda desteklemekte, girişimcileri de ekonomi, pazarlama ve hukuki konularda desteklemektedir. Kadın girişimcilere danışmanlık hizmeti vermektedir. Toplantı ve çalıştaylar düzenleyerek daha fazla kadın girişimciye ulaşmayı hedefler ve bu toplantı ve çalıştaylarda mevcut kadın girişimcilerin sorunlarına çözüm bulmaya çalışmaktadır (Yazıcı vd., 2010).

➤ Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM)

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı olarak hizmetlerini sürdüren Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM), kadınlara karşı ayrımcılığın önlenmesi, kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi, kadınların sosyal hayatın her alanından yararlanmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, başta Sağlık Bakanlığı olmak üzere, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Tarım Bakanlığı gibi kurum ve kuruluşlar tarafından kadınlara yönelik politikaların uygulanmasının desteklenmesi ve koordinasyonu ile ilgili faaliyetler yürütmektedir. 2018- 2023 yıllarını kapsayan Kadının Güçlenmesi Strateji Planı hazırlayan müdürlük, bu eylem planında (Müdürlüğü, 2009).

- Kadınlar arasında okuryazarlığı artırmanın yanı sıra, vasıflı okuryazarlığı artırarak kadınların sosyal ve ekonomik girişimlere katılımı,
- 2023 yılı sonuna kadar 200 bin kadına bilgi ve iletişim alanında eğitim verilerek girişime destek verilmesi,
- Kadınların kayıtsız çalıştırılmasına yönelik çabaların güçlendirilmesi,
- Kadın girişimciliğini destekleyecek bir politika oluşturulmasına yer verilmiştir.

➤ Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu (TESK)

Bu cumhuriyet öncesindeki ahilik yapılanmasının cumhuriyet sonrası devamı niteliğindedir. 1964 yılında 507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanununun kabul edilmesiyle esnaf-sanatkarlar teşkilatı bugünkü yapısına kavuşmuştur. Türkiye'deki tüm tüccarlar ve işletmeler TESK'e kayıtlıdır. TESK'in temel amacı, tüccar ve zanaatkarların çalışmalarını ülke yararına profesyonelce organize etmek, gerekli önlemleri almak, mesleki eğitimleri düzenlemek ve geliştirmek, ulusal kalkınma için gerekli çalışmaları yapacak nitelikli işgücünü oluşturmaktır (Desai vd., 2019).

2002 yılında başlayan ve 2009 yılına kadar devam eden ve TESK tarafından uygulanan Kadın Girişimcilerin Desteklenmesi Projesi'ne Avrupa Birliği de destek vermiştir. Projenin amacı; kadın girişimcileri, eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin yanı sıra iş kurma ve devam ettirme yoluyla kadın girişimlerinin yaygınlaşmasını sağlamada desteklemeyi amaçlar (Karaman, 2000).

➤ Güneydoğu Anadolu Projesi Girişimciliği Destekleme ve Yönlendirme Merkezi (GAP-GİDEM)

GAP-GİDEM projesi; “BM Kalkınma Programı” (UNDP) ve “GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı” tarafından yürütülen “Güneydoğu Anadolu Sürdürülebilir

İnsani Kalkınma Programı'nın alt projelerinden biri olarak 1997 yılında başlatılan ve kadınları girişimcilikte güçlendirmeyi amaçlayan bir projedir. GAP bölgesinin ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet gücünü artırmak amacıyla Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin ve Şanlıurfa'da GAP-GİDEM ofislerinin açılması; girişimciler ve işletmeler için bilgi, tavsiye, tavsiye ve eğitim hizmetleri sağlamaktadır (Paksoy ve Aydoğdu, 2010).

GAP-GİDEM projesi ağırlıklı olarak küçük ve orta ölçekli işletme geliştirme projesi olarak yapılandırılrsa da, proje ortaklarının vizyon ve misyonu, hizmet stratejisinin ve operasyonlarının yapı taşlarını oluşturmaktadır. GAP-GİDEM, kadın girişimciliğini geliştirmek için kamu ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde çalışmaktadır. Bu kapsamda girişimcilik eğitim programları düzenlenmiş ve bazı projeler hayata geçirilmiştir(Tutar ve Demiral, 2007).

2.9.3. Kadın ve erkek girişimciler arasındaki farklar

Geçmişten günümüze toplumlarda toplumsal statünün oluşmasında toplumsal cinsiyet faktörünün önemli ve etkili bir özgünlük olduğu görülmektedir. İnsanlar bir sebepten dolayı iş kurmaya çalışmakta ve motivasyonları cinsiyete bağlı olarak değişmektedir Kadın girişimciler genellikle daha az parayla iş kurarlar ve daha az parayla çalışırlar. Erkek girişimciler ve kadın girişimciler farklı finansman stratejileri kullanırlar. Kadın girişimcilerin farklı hedefleri vardır ve çalışmalarında kişisel beklentileri ön planda tutarlar (Akıncı, 2016).

Ülkelerin kadın girişimciliğine ve kadın girişimcilere verdiği önem günümüzde giderek artmaktadır. Kadınlar çeşitli nedenlerle iş hayatına atılmaktadır. Buna göre erkek meslektaşları gibi yeni fikir ve yenilikleri hayata geçirmek istemeleri, mevcut işlerin kendilerine yetmemesi, yaptıkları işlerin kişisel beklentileri ve mesleki hedefleri ile örtüşmemesi, işyerlerinde kullanılan cam tavan sendromunu kıramamaları, aile işini devam ettirmek istemeleri, kendi işini kurmak istemeleri gibi nedenlerle iş hayatına atılmaktadırlar (Winn, 2005).

Kadın ve erkek girişimcileri tanımlayan kişisel özellikler dikkate alındığında her iki cinsiyetin de benzer özelliklere sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu özellikler arasında; dinamizm, bağımsızlık, özgüven, rekabetçilik ve amaçlılık (Yetim, 2002). Kadın girişimcileri erkek girişimcilerden ayıran özelliklere bakıldığında, tarafların toplumdaki

rolü, gelenek ve görenekler veya hayatın farklı aşamalarındaki insanların ihtiyaçlarının değişmesi gibi faktörlerin kritik önem taşıdığı söylenebilir.

Erkek girişimciler genellikle imalat ve inşaat sektörlerinde ilk işlerini kurarken, kadın girişimciler onları hizmet, eğitim, danışmanlık, halkla ilişkiler ve sağlık hizmetlerinde kurmuştur (Hisrich ve Peters, 2002). Kadın girişimcileri erkek girişimcilerden ayıran özelliklere baktığımızda tarafların toplumdaki rolü, gelenek ve görenekler veya kişinin hayatının farklı evrelerinde değişen ihtiyaçlar gibi faktörlerin ön plana çıktığını söylenebilir. Bir diğer önemli fark ise erkek girişimcilerin ekonomik beklentileri ile kadın girişimcilerin kişisel beklentilerinin ön planda olması ve buna bağlı olarak kadın girişimcilerin erkeklere göre daha fazla sosyal desteğe ihtiyaç duymalarıdır.

Tablo 2.2. Kadın ve erkek girişimcilerin karşılaştırılması (Günay, 2006)

Özellikleri	Erkek Girişimciler	Kadın Girişimciler
Motivasyon	• Kendini gerçekleştirme • Bir Şey Ortaya Koyabilmek İçin Çaba	• Tek Başına Başarma • Özgür Olma • Bir Amaca Yönelme
Girişimde Bulunma Nedeni	• Mevcut İşten Memnuniyetsizlik • İşten Çıkarılma • İş Bırakma	• İşten Soğuma • İşte Engellenme duygusu • Belli bir Alanda Fırsat Görme
Finansal Kaynaklar	• Kişisel Birikim • Banka Kredileri • Yatırımcılar • Aile ya da Arkadaştan Alınan Borçlar	• Kişisel Varlık Birikim • Kişisel Borçlar
Mesleki Altyapı	• Çalıştığı İş Nedeniyle Edindiği Deneyim • Konunun Uzmanı Olma • Çeşitli Dallarda Rekabet	• İş Sahasındaki Tecrübe • Sahada Orta Düzey Yönetimsel Tecrübe • Hizmet Sektörü ile İlgili Mesleki Altyapı
Kişisel Özellikler	• Yüksek Düzeyde Kendine Güvenme • Yenilikçi ve İdealist • Kararlı ve inatçı • Hevesli ve Enerjik • Kendinin patronu olma	• Orta Düzeyde Kendine Güven • Yaratıcı ve Realist • Esneklik ve tolerans • Hevesli ve Enerjik • Sosyal ve Ekonomik Çevreyle Mücadele Yeteneği
Altyapı	• Girişimci Başlama yaşı 25-35 • Baba kendi işine Sahip • Ön lisans, lisans Derecesi genelde işletme ya da mühendislik İlk Çocuk	• Girişim Başlama yaşı 35-40 • Lisans Derecesi, Liberal Sanatlar, sosyal Bilimler, İşletme • İlk Çocuk
Destek Gurupları (bilgi-teknik)	• Arkadaşlar, Profesyonel Kişiler • İş Ortakları • Eş	• Yakın arkadaşlar • Eş • Aile Üyeleri • Kadın Cemiyetleri • Meslek Kuruluşları
Kurulan İşletme Türü	• İmalat • İnşaat	• Hizmet Sektörü, danışmanlık, halkla ilişkiler, eğitim

2.9.4. Kadınların girişimciliğe yönlendiren faktörler

Kadınları girişimciliğe ve kendi işlerini kurmaya iten unsurlara bakıldığında, itici gücü sağlayan tek bir faktör yerine, bir faktörler kombinasyonu veya indeksi görülmektedir. Örneğin bağımsızlık, başarı, kontrol odağı gibi psikolojik motivasyonlar ile maddi bağımsızlık ve ekonomik gereklilik gibi ekonomik motivasyonların yanı sıra esnek çalışma modeli oluşturmak ve kariyer fırsatı eksikliği, hayal kırıklığı vb. içinde bulunan çalışma koşulları memnuniyetsizlik gibi bir dizi faktör sayılabilir.

Bazı kadın çalışmaları, kadınları girişimciliğe iten nedenleri iki tematik boyutta açıklamaktadır: işsizliği de içeren dışsal güdüler ve bağımsızlık arzusu ile iş ve aile sorumluluklarını birleştirme becerisini içeren içsel güdüler (Özgür, 2019).

Ülkedeki ekonomik koşullardan kaynaklanan işsizlik sorunları, kadınlar için uygun olmayan çalışma koşulları ve özellikle ücretli iş alanında kadınlara yönelik cinsiyet ayrımcılığı, kadınları kendi işini kurmaya iten “faktörlerin” sayısına bağlanabilir. . Aksine bağımsızlık arzusu, kendini gerçekleştirme arzusu, kendi işinin sahibi olma arzusu ve aile ve iş sorumlulukları arasında bir denge kurma arzusu kadınları iş hayatına çeken faktörlerden bazılarıdır.

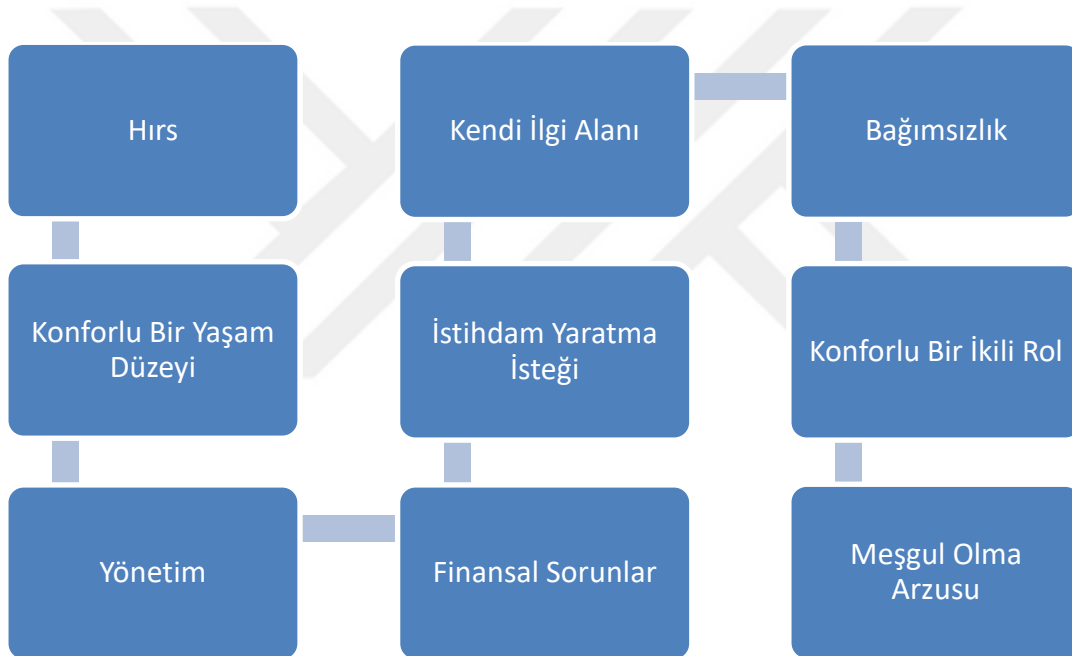
1976'da Eleanor Brantley Schwartz'ın “Entrepreneurship: A New Female Frontier” başlıklı makalesini kadınların iş yaratımı hakkında yazmıştır. Yazar, kadınların iş yaratma konusundaki temel motivasyonunun erkeklerinki gibi başarı ihtiyacı, bağımsızlık, ekonomik ödül ve iş tatmini olduğunu belirtmektedir (Karateke, 2006). Ancak 1980'lerden önce, başarı ihtiyacı ile çalışma motivasyonu arasındaki ilişki üzerine yapılan araştırmalar, kadınları çalışma konusu olarak büyük ölçüde görmezden geldi. 1980'lerde ilk kez Kessler ve Mchenna tarafından kullanılan "toplumsal cinsiyet" terimi daha yaygın olarak kullanılmaya başlandı. Yıllar içinde toplumsal cinsiyet kavramı, sosyal, ekonomik, sosyal, politik ve kurumsal gerçekliğin analizine yönelik bir yaklaşım olarak akademik araştırmalarda benimsenmiştir (Ribeiro ve Akehurst, 2014)

1980'lerden bu yana işletme sahipleri arasındaki cinsiyet farklılıklarını vurgulayan ve kadın girişimcilerle ilgili sorunları analiz eden kadın girişimcilerin sahip olduğu şirketlerin özellikleri (Cuba vd., 1983). Kadın girişimcilerin bir iş kurma ve yürütmenin önündeki engellerle ilgili değerlendirmeleri, kişisel özellikleri (Hisrich ve Brien, 1981), kadın girişimcilerin yoğunlaştığı faaliyet finansman stratejilerinin Büyüme kalıplarını, kişisel özellikleri ve bir firmayı yönetme yollarını (Hisrich ve Brush, 1984) kadın

girişimcilerin yoğunlaştığı faaliyet alanlarını, finansal stratejileri, büyüme kalıpları ve belirleyicilerini inceleyen araştırmalar ortaya çıkmıştır. Dillon ve Malhotra'nın çalışmasına göre kadınları girişimciliğe yönlenden güdüler şu şekildedir;

Türkiye'de kadınlar arasında küçük işletme girişimlerine yönelik eğilim farklı nedenlere dayanmaktadır. Bunlardan ilki becerilerini haneye ek gelir sağlamak için küçük işletmeler kurmaları, ikincisi ise aile gelirinin azalmasına paralel olarak kadınların herhangi bir ücretli işte çalışma işteğinin artmasıdır.

Suzanne Jalbert'in 2000 yılında "Rise of Women Entrepreneurs in Business" başlıklı araştırmasına göre kadın girişimcilerin özellikleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

şekil 2.3. Kadınları girişimciliğe yönlendiren güdüler (Uygun ve Günaydın, 2019)

Kadınlar yeni bir iş kurmayı, geliştirmeyi ve başarılı bir işe dönüştürmeyi daha uzun süre düşünmektedirler. Ayrıca işyerinin kalite ve standartlarının iyileştirilmesine, hizmet kalitesine ve işyerinin piyasada saygın bir kuruluş olarak kurulmasına daha fazla önem vermektedirler (Bozkurt, 2006). Kadınların neden girişimci olmak iştediği ise aşağıdaki tablo gösterilmektedir.

Tablo 2.3. Kadınların girişimci olma nedenleri (Ballı, 2017)

Yenilikçi Düşünce	Sosyal Statü ve Kendine Yetme	Eğitim ve Vakıf	Aileye Destek Olma
Yeni Sorunlar ve Fırsatlar Karşısında Kendini Gösterme Arzusu	İstihdam Yaratma	Karar Verme Özgürlüğü ve Bağımsız Olma	Devlet Politikaları ve Prosedürleri
Ek Gelir İhtiyacı	Çocuklara Parlak Bir Gelecek Sağlama	Arkadaş ve Akrabaların Başarı Hikayeleri	Başkalarına Rol modeli Olma

2.9.5. Türkiye’de kadının ekonomik açıdan yeri

Literatüre bakıldığında, kadınların işgücüne katılımının tarım sektöründe daha yüksek olmasına rağmen, sanayileşme ve kentleşmenin ilerlemesine bağlı olarak bu sektörlerde de artış eğiliminde olduğu görülmektedir (Peker ve Kubar, 2012). Bu eğilimler tarım sektöründe ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınları içerirken, kente göç sonrası genel eğitim eksikliği, yetersiz mesleki eğitim ve sanayi işgücü nedeniyle üretim sürecinden dışlanmaktadır. 1924 yılında çıkarılan ve eğitim kurumlarını tek bir sistemde birleştirerek kadınlara eğitimde fırsat eşitliği sağlayan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve 1925 yılında kabul edilen Kıyafet Kanunu tamamen değiştirilmiştir. 1926 yılında kadının statüsü ve hem ailede hem de bireysel olarak eşit haklara sahip olması kabul edilen Türk Medeni Kanunu'dur (Yetişen, 2009).

Kadın profili kentsel ve kırsal alanlara ikiye ayrılabilir. Kır ve kent ayrımında yapısal özellikler arasında sosyokültürel özellikler ilk sırada yer almaktadır. Bunlar toplumları birbirinden ayıran bir özelliktir ve bu yapı evlilikte, çocuklara ve ritüellere ilişkin geleneksel ve modern değerlerin kabul veya reddi şeklinde kendini gösterir. Kırsal kesimdeki kadınlar, başta kendi işleri olmak üzere ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır ve ücretli çalışma düzeyi sınırlıdır. Öte yandan şehirlerde, kendileri veya başkaları adına çalışan kadınların oranı kırsal kesime göre daha yüksektir (Erten, ve ark., 2016).

2.2.6. Kadın girişimciliğin avantajları

Kadınların girişimcilik faaliyetleri sonucu bir takım avantajlara sahip olmaktadır. İstihdamı arttırmak ve girişimciliği desteklemek için birçok ülkede tedbirler ve politikalar geliştirmektedir. İş kurmak isteyen kadınların bu kuruluşlardan yararlanmaları onların şansını artırmaktadır.

- İstatistikler farklı bir soruna işaret etmektedir: Geçmişe kıyasla kendi işinin sahibi olan çok sayıda başarılı iş kadını vardır. Bu iş kadınları, karşılaştıkları zorlukları kimsenin yaşamaması için çeşitli kurum veya ortamlara katılarak kadınları girişimcilik konusunda desteklemeye çalışmaktadır (Aygin ve Fidan, 2012).
- Kadınların duygusal zekâ açısından güçlü olmaları rekabet avantajı olabilir. Liderlik üzerine yapılan son araştırmalar, yüksek duygusal zekanın önemli bir faktör olduğunu göstermiştir (Yetim, 2002).Duygusal zeka, temel olarak kendi duygularınızı ve başka bir kişinin duygularını anlama ve buna göre düşünme ve hareket etme yeteneğidir.
- Gallup- Healthways Well- Being endeksine göre kadın girişimciler erkeklerden daha fazla hayattan zevk almaktadır. Hayatı tatmin etmek, ilginç bir şeyler öğrenmek ve yapmak, yaptığınız işi sevmek ve en iyi yaptığınız işi yapmak, güçlü yönlerinizi kullanmak kadın girişimcileri olumlu yönde etkilemekte ve kariyerleri açısından da mutluluk düzeylerini artırmaktadır (Serinikli, 2019).
- Türkiye, ülke ekonomisini geliştirmek ve kadın girişimcileri desteklemek için çeşitli teşvikler getirmektedir. Özellikle hükümet veya diğer kurumlar vergi teşvikleri ve yenilikçi iş fikirleri yoluyla ekonomiyi destekleyebilir. Kadın girişimcilere sunulan destek, belirli vergileri ödeme zorunluluğunu ortadan kaldırıyor veya belirli koşullar sağlandığında iş kurmayı kolaylaştırmaktadır (Bayrakçı ve Köse, 2019).
- Kadınlar küçük yaşta sorumluluk almaya ve yönetmeye başlar. Kadınların genç yaşta sorumluluk almaları taşralı iş hayatında bir avantaj olabilir. Çünkü küçük yaşlardan itibaren neyi ve nasıl yöneteceklerini öğrenmeye başlarlar(Altuner, 2019).
- Çevreleriyle ilişki kurmayı daha kolay bulurlar. Kadınların diğer insanlarla iletişim kurması daha kolaydır. Üstelik bu kişilerden kolayca yardım isterler.

Bununla gurur duymuyorlar. Bu nedenle zorlukların üstesinden gelmede destek bulmaları daha kolaydır(Arslan, 2020).

- Sabırlı ve ısrarcıdırlar. Bir işe başlamaktan daha önemli olan, onu devam ettirmek ve zorluklar karşısında pes etmemektir. Kadınlar doğal olarak sabırlıdır ve sabırla hedeflerine ulaşmayı beklemektedirler(Altın, 2014).

2.2.7. Kadınların işgücü piyasasındaki konumlarını etkileyen faktörler

Kadınların işgücü piyasasındaki yerini açıklamak için çeşitli kurumsal yaklaşımlar vardır (Aşkın, 2015). Bunlar,

Neo-Klasik Yaklaşım: İktisat teorisi, piyasada piyasa katılımcılarının yararına olmayan hiçbir işlemin gerçekleşmediği ve piyasa katılımcılarının rasyonel seçimlere sahip olduğu varsayımına dayanmaktadır (Birol ve Gencer, 2014). Bu temel varsayımdan hareketle neoklasik insan sermayesi teorisi; Kadınların rasyonel, kendi kendine hizmet eden, seçimlerinde ve seçimlerinde özgür bireyler olduğunu varsayar. Kadınların işgücü piyasasına katılımının ve konumunun, kadınların bilinçli seçiminin sonucu olduğu ileri sürülmektedir (Ciuca,2017). Teoriye göre kadınlar, kişisel niteliklerini (eğitim ve deneyim), kısıtlamalarını (ev ve çocuk bakımı) ve tercihlerini (uygun çalışma ortamı) göz önünde bulundurarak en yüksek ücretli işi ararlar. Toplumsal yaşamdaki değişimler, reisi kadın olan çok sayıda aileyi işgücü piyasasında çalışmaya ve deneyim kazanmaya zorlamaktadır (Ercoşkun, 2009)

Marksist yaklaşım: Bu yaklaşımda yedek işgücü teorisi yardımıyla kadının işgücü piyasasındaki konumu netleştirilmeye çalışılmaktadır. Sermaye birikimindeki artışa ve kâr oranındaki artışa dayanan kapitalist üretim tarzı, yedek bir işçi ordusunun varlığını gerektirir (Sancaktar, 2011). Periyodik kapitalist krizler sırasında, işgücünün bir kısmının üretimden çıkarılması, yedek bir işçi ordusunun yaratılmasına yol açar. Yedek sanayi ordusundaki bir artış, sermayeyi güçlü kılar, kârlılığını eski düzeyine geri getirir ve krizleri iyileştirir (Erdoğan, 2001). Öte yandan kadınlar, kapitalist üretim tarzı altında ucuz, yönetimi kolay, evcilleştirilmiş, itaatkar, sendikal bağları zayıf ve kolayca işten çıkarılabilen esnek bir işgücü olan yedek ordunun üyeleri olarak kullanılmaktadır. Marx, Kapital (Eroğlu, 2014) “1876” adlı kitabında kadınların ücretli emeğine sınırlı bir ilgi gösterdi. Makineleşme ile birlikte kas gücüne olan ihtiyaç azaldığı için işverenler ucuz emeğe (kadınlar, çocuklar ve vasıfsız işçiler) yönelmişlerdir. Çalışmaya göre, komünal

üretim biçimlerinde kadınlar, anaerkil bir aile organizasyonuna sahip erkeklere göre daha güçlü veya en azından erkeklere eşittir (Beechey ve Perkins, 1987).

Feminist analizde cinsiyet ve toplumsal cinsiyet ayrımı baskın kavramlardan biridir. Cinsiyet kavramını, toplumsal değerlere uygun olarak cinsel kimliğin tanımı olarak tanımlar ancak eşitsizliğin de doğal hale geldiğini vurgular (Demirbilek, 2007). Cinsiyet, kadın ve erkek arasındaki biyolojik olarak belirlenmiş farklılıktır. Toplumsal cinsiyet ise cinsel kimliğin toplumsal inşasını tanımlar. Cinsiyet biyolojik olarak belirlenir, doğuştandır. Toplumsal cinsiyet ise biyolojiye bağlı olmayıp, toplumda var olan kültürel, dini ve ideolojik sistemler tarafından pekiştirilen geniş bir toplumsal işbölümünün görüntüsü olarak ortaya çıkar. Toplumsal cinsiyet kavramı, cinsiyete dayalı işbölümünü ve biyolojik cinsiyetler arasındaki toplumsal ilişkileri vurgular ve sadece kadınların değil erkeklerin de konumunu belirtir (Savcı vd., 2000). Feminist analizde kadın emeğinin emek piyasasındaki ikinci yeri incelenirken, kapitalizm ve ataerkillik arasındaki ilişkinin tanımına büyük önem verilmektedir. Analize göre, kapitalist gelişme, bir işçi hiyerarşisi için alan yaratır ve cinsiyet hiyerarşisi, boşlukları kimin dolduracağını belirler. 21. yüzyılda ırk, sınıf ve cinsiyet konuları önemini korumaktadır ve kadın hakları için mücadele etmektedir (Zinn, 2015).

Kadınların işgücü piyasasında yer alan konumlarını etkileyen faktörler şunlardır;

➤ **Eğitim**

Eğitimi beşeri sermayeye yapılan bir yatırım olarak gördüğümüzde bu durum hem eğitilmiş insanları hem de bir bütün olarak toplumu doğrudan etkiler. Kadının evinin dışına çıkabilmesi, kendi geliriyle geçinebilmesi, iş bulabilmesi ve aile içi ve dışında karar alma süreçlerine katılabilmesi, gelişim ve sosyal uyumun gelişmesine katkıda bulunur. Eğitim, bireysel özgürlüğün ve küme düşmekten kaçınmanın kilit bir unsurudur. Aynı zamanda eğitim, kadının işgücü piyasasındaki konumunda ve kadının istihdamında belirleyici bir rol oynamaktadır. Eğitim düzeyi arttıkça, kadınlar yüksek rütbeli ve yüksek ücretli işlere erişebilir ve ekonomik büyümeye katkıda bulunabilirler(Aşkın, 2015).

➤ **Toplumun Kültürel Yapısı**

Kültür, insanlar tarafından paylaşılan değerler olarak "neyin doğru, neyin yanlış, neyin iyi ve neyin kötü olduğunu" tanımlayan ve grup üyeleri için uygun davranış ve düşünceyi tanımlayan bir sistemdir. Bu nedenle kültür, bireylerin ve grupların birbirlerine karşı davranış ve tutumlarını etkileme eğilimindedir(Eğimli ve Çakır, 2011). Kadın ev işi ve

çocuk bakımı gibi geçmişten gelen fakat iktisadi karşılığı bulunmayan çok sayıda gündelik hayat faaliyeti ile uğraşırken, erkek ev dışında çalışarak evin ihtiyaçlarını sağlamıştır, bu durumda kadın ekonomik açıdan erkeğe bağımlı hale gelmektedir. Toplumlara has kültür, tarihsel oluşumuna göre değişiklik gösteren kadın ve erkek arasında işbölümü derecesi bulunmaktadır. Toplumda genel kabul gören görüşe göre, kadınlar çocuk bakımı ve ev işleri gibi çeşitli görevlerde yer almışlardır. Doğurganlık oranları, çocuk bakımının eşler arasında dağılımı, ev işi ve yaşlı bakımı gibi yerli üretim faaliyetlerinin dağılımı ve bu işlerin yoğunluğu kadınların işgücüne katılımının belirleyicileridir(Güzel, 2006).

Kadınların Medeni Durumu:

Kadınların kaliteli gelişimlerini, kariyer yapılarını ve kariyer gelişimlerini sağlamada karşılaştıkları sorunlar söz konusu olduğunda, bunları sadece evlilik açısından değerlendirmek ve sadece aile bağlamında çözmek mümkün değildir. Öte yandan, kariyer arayan evli olmayan çalışan kadınların aile kurma bağlamında karşılaşılabilecekleri sorunlar da bulunmaktadır. Birçok kadın, özellikle bilim adamları, kariyerlerine odaklanırlarsa aile kurma arzusunu ertelemek zorunda kalmaktadırlar (Gürol vd., 2007).

Çocuk sahibi olmak, kadınların işgücü piyasasında nasıl istihdam edildiğini de etkiler. Küçük çocukları olan evli kadınlar yarı zamanlı bir iş seçmek zorunda kalmaktadır. Kısmi süreli çalışma ise sendikal haklar, sosyal güvenlik, terfi ve çalışanlar açısından olumsuz çalışma koşullarını beraberinde getirmektedir. Çocukların varlığı kadar çocuk sayısı da kadınların işgücü piyasasına katılımını etkilemektedir. İşgücü piyasasına ve istihdama katılan kadınların daha az çocuğu vardır. Bunda çocuk sahibi olma ve yetiştirme maliyetlerinin artması da önemli bir rol oynamaktadır(Nişancı, 2012).

➤ İşverenin Uyguladığı Ayrımcı Tutum

Buna göre erkeklerin işveren, işçi, koca, tüketici veya yasa koyucu olarak kadınların kariyer tercihlerine hakim olması, işe alım sürecinde işverenlerin kadınlara yönelik ayrımcılığının temelini oluşturmaktadır. İşveren, iş başvurusunda bulunan kişileri değerlendirirken, başvuruları bireysel yeteneklerine göre değil, kendisini gördüğü grubun yeteneklerine göre değerlendirir(Mamatoğlu, 2015). Cinsiyet, ırk, renk gibi gruplara dayalı gruplara önyargının yanıltıcı nitelikler yükleyerek ve insanları bireysel özelliklerinden ziyade ait oldukları grupların özelliklerine göre yargılayarak ayrımcılık yaratır. Mesleki ayrımcılığı etkileyen faktörler, cinsiyetler işgücü piyasasına girmeden önce oluşmakta ve etkileri piyasa pahasına artırılmakta ve işverenler tüm bu nedenlerle kadınları bazı işlerde işe almamaktadır(Topgöl ve Yıldırım, 2018).

➤ Yaş

Yaş, kadının işgücü piyasasındaki konumunu belirleyen önemli faktörlerden biridir. Tüm yaş gruplarında kadınların işgücü piyasasına katılımı erkeklerin işgücü piyasasına katılımından daha düşüktür. Türkiye'de kadınların ortalama çalışma saatleri çok düşüktür. Kadınlar, evlilik, ev işleri ve çocuk sahibi olma gibi nedenlerle işgücü piyasasını terk etmekte ve çalışan kadınların sayısı 30 yaşından itibaren azalmaktadır. İstihdam süresi, bir kişinin yaşamı boyunca işgücü piyasasında aktif olacağı yıl sayısı olarak tanımlanır. Çalışan kadınların büyük çoğunluğunun 25-35 yaşları arasında çocuk büyütme veya yarı zamanlı çalışmak için işlerinden ayrıldığı, bir kısmının ise daha sonra tam zamanlı işlere döndüğü görülmektedir. Bu da doğal olarak kazancın düşmesine neden olur. Ayrıca, anneleri işyerinde ve genel olarak toplumda destekleyecek politika ve uygulamaların eksikliğini de vurgulamaktadır (Gündoğdu vd., 2018).

2.2.8. Kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunlar

1980'li yıllardan günümüze kadar kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunlar araştıran çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar, girişimcilerin karşılaştıkları sorunların yanında erkeklerden farklı olarak kadınların yaşadıkları sorunlara odaklanmaktadır (Narin vd., 2006). Kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunlar yaşadıkları ülkelerle göre farklılık gösterilebilmektedir. Bu farklılıklar sosyokültürel yapı, ekonomi, coğrafya, ülkelerin gelenek ve görenekleri, hükümet politikaları gibi faktörlerden kaynaklanabilir. Bu sorunlar, kadın girişimcilerin sayısının azalmasına ve işletmelerini geliştirmelerine engel olmaktadır (Arslan ve Toksoy, 2017). Kadın girişimciler, iş başarılarını etkileyen önemli üç konuyu, a) makro ekonomik nedenler, b) haksız rekabet ve c) finansal yetersizlikler olarak belirtmişlerdir. Bunlar; enflasyon, ekonomik kriz, talep durgunluğu, alacaklarını zamanında temin edememesidir (Yetim, 2008). Diğer taraftan kadın girişimciler işlerini yürütürken bir taraftan da kadınlık rollerine ilişkin sosyal beklentilere cevap vermek durumundadır. Kadın rollerindeki aksamalar, kadınları rahatsız etmektedir (Kutunis, 2006). Ekonomik hayatta kadınlara ait işletmelerin sorunlarına, liderlik özelliklerine, işletme performansına, finansal yapısına ve örgüt kültürüne ilişkin algılarında farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Çevresel faktörlerden kaynaklanan engeller arasında örgütsel iklim ve kültür, liderlik, uyumsuzluk ve düzensizlik, kurumsal çeşitlilik ve koordinasyon güçlükleri ile politika oluşturma ve uygulama ile ilgili engeller

yer almaktadır (Soysal, 2010). Kadınların yaşadıkları sorunlar üç başlık altında toplanabilir (Yetim, 2008; Oyuryüz, 2013; Mat, 2018):

- Cinsiyet farklılığından kaynaklanan sorunlar
 - Cinsiyet rollerine ilişkin toplumsal algılar
 - Cinsiyete dayalı ayrımcılık
 - Geleneksel inanç ve baskılar
 - Aile içi sorumluluklar
 - İş kadınlığına çevrenin olumsuz bakışı
 - Sektördeki erkek hakimiyeti
- Kişisel özellikler ile iletişim özelliklerinden kaynaklanan sorunlar
 - Politika ve siyasete katılım
 - Karınların kişilik özellikleri
 - İletişim kanalları
 - Girişimcilik becerileri
 - Deneyimsizlik ve bilgi eksikliği
 - Bürokratik işlemler
- İşletmelerin özelliklerine bağlı sorunlar
 - Ekonomik belirsizlikler
 - Pazar durumu
 - Sektörde tanınmamış olmak
 - İş kurma ve yönetim becerisi
 - Sermaye varlığı ya da temini
 - Desteklerden yararlanma

Üstte sıralanan zorlukların her biri detaylı olarak incelenmiştir. Kadın girişimcilerin, girişimcilikte pek çok zorlukla da karşı karşıya kaldıkları görülmüştür. Bunlar şu şekilde sıralanmıştır (Jalbert, 2000):

- Kadın girişimcilerin belki de en sık karşılaştığı sorunlardan biri ciddiye alınmamaktadır. Hem aile hem de işletme profesyonellerinden gelen bu yaklaşım, kadın girişimcilerin isteklerini kırabilir.
- Kültürel olgular nedeniyle, genellikle kadınların başkalarına iyi davranma ve başkalarını memnun etme sorumluluğu olduğu varsayılır. Bu kalıplara göre

yaşamak ve büyümek, kadın girişimcilerin herkesi memnun etme zorunluluğu hissetmesine neden olabilir.

- Kadınlar doğası gereği erkeklerden daha duygusal olabilir ve bu durum iş hayatındaki kararlarını etkileyebilir.
- Türk toplumunda kadınların aileyi yönetmede daha fazla sorumluluğu olduğu düşünülmektedir. Çocuklara bakmak ve ev işleri gibi sorumluluklar kadınların sorumluluğu olarak kabul edildiğinden, kadınlar için bu tür baskılar ortaya çıkabilir.
- Kadın girişimcilerin karşılaştıkları bir diğer sorun da işlerine yatırımcı bulamamalarıdır.
- İş kurmak isteyen bir kadının finansmana ihtiyacı var ve önce kredi başvurusunda bulunmak istiyor. Ancak, mülklerin çoğunlukla erkekler adına tescil edilmesi nedeniyle, kadınlar finansal kuruluşların ihtiyaç duyduğu teminatları bulamamakta ve kadın girişimciler, sermaye açısından önemli bir sorun teşkil eden finansal kuruluşların deneyim ve bilgisinden yoksundur.
- Türkiye'de iş kurmak ve kayıt yaptırmak uzun ve zaman alan bir süreçtir. Kadın girişimciler, bilgi eksikliğinin doğal bir sonucu olarak meşakkatli bir süreçten geçmekte ve iş kurarken birçok zorlukla karşılaşmaktadır.
- Cinsiyete dayalı ayrımcılık dünyanın her yerinde kadınların karşısına çıkmaktadır. Bu ayrımcılık görevlerde maaşlarda, eğitim ve ilerlemede görülmektedir.
- Cinsel taciz hem fiziksel hem de psikolojik etkilerle meydana gelebilir. Erkeklerinde cinsel tacize uğramaları ile bu durum kadınlarda fazla görülmektedir.
- Kurumsal çeşitlik ve koordinasyon zorlukları kadın girişimciliğini destekleyen kuruluşların fazla olmaması koordinasyon sorunlarına neden olmuştur. Bu da ekonomik hayatta güçlendirilmesi konusunda strateji ve görüş farklılıklarına neden olmuştur.
- Kadınların iş hayatında çevreye olumsuz bakması ve kadının ekonomik hayata dahil olması toplum kültürü ile bağlantılıdır. Kadınların iş hayatında karşılaştıkları sorunların çoğu, kendilerine yönelik olumsuz ön yargılardan kaynaklanmaktadır. Kadın girişimciliği, kişisel yeterliliği ve ekonomik özgürlüğü beraberinde getiriyor.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Diyarbakır Ergani ilçesinde girişimci kadınların işletmelerini kurduklarında ve kurduktan sonra karşılaştıkları sorunların belirlenmesidir. Kadın girişimcilerin işletmelerinde yaşadıkları sorunların belirlenmesi ve bu kapsamda kadın girişimcilerin demografik özellikleri, girişimci olmasını etkileyen nedenler, karşılaştıkları zorluklar, faaliyette bulundukları çevrenin sosyo- kültürel yapısından kaynaklanan sorunlara çözüm önerileri bulunacaktır. Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama araştırmalarında, araştırmanın amacına uygun olan büyük örneklemden veri toplanarak, görüşlerinin betimlenmesi amaçlanmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017).

3.2. Araştırmanın Önemi

Ülkelerin gelişimi açısından girişimcilik önemli bir konudur. Kadın girişimciliği ise bu tanımda öne çıkan kesimi oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalara göre ülkemizdeki kadın istihdamının ve kadın girişimci oranının gelişmiş ülkelerdeki oranlara göre oldukça düşük olduğu bilinmektedir. Kadın girişimciliğin gelişmesi amacıyla, iş hayatlarındaki düzenlemelerin ve girişimcilik özelliklerini geliştirmeye yönelik çalıştırılması önem kazanmaya başlamıştır. Kadın girişimcilerin çalışma hayatında erkeklere nazaran kadın oldukları için baş etmek zorunda oldukları sorunlar vardır. Bu sorunlar toplumsal, kültürel, ekonomik, siyasal, aile yaşamı dengesi ve iş-aile yaşamı çatışması gibi sorunlar olmaktadır. Çalışma sonucunda elde edilen veriler, kadın girişimcilerin işletmesini kurduklarında yaşadıkları sorunların belirlenmesine ve bu sorunların çözülmesine yönelik öneriler sunulacaktır. Kadın girişimcilerin daha güçlenmesine, yeni kadın girişimcilere örnek olarak kadın girişimcilik kültürünün güçlenmesine ve kadın istihdamının artmasına katkı sağlanacaktır.

3.3. Araştırmanın Kapsamı

Girişimcilik ve kadın girişimciliği kavramı temelinde, Diyarbakır Ergani ilçesindeki girişimci kadınların işletmelerini kurarken ve kurduktan sonra karşılaştıkları sorunlar, Ergani ilçesinde faaliyet gösteren kadın girişimcilere yönelik uygulanacak anket sonuçlarından faydalanmıştır. Kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunlar kavramı çerçevesinde yapılan analizlerden elde edilen bulgular ve istatistiki veriler yardımıyla ayrıntılı olarak inceleme planlanmıştır.

3.4. Araştırma Yöntemi

3.4.1. Araştırmanın evren ve örnekleme

Diyarbakır Ergani ilçesinde bulunan işletme sahibi kadın girişimcilerin karşılaştıkları zorlukların belirlenmesine yönelik yapılan bu araştırmanın evrenini, Ergani İlçe merkezinde faaliyet göstermekte olan 112 işletme sahibi kadın girişimci oluşturmaktadır. Tüm kadın girişimlere araştırmaya katılmaları için davet gönderilmiştir. Ancak bu kadın girişimcilerden 12 tanesi araştırmaya katılmayı reddetmiş ve böylelikle 100 girişimci kadından veri toplanmıştır. Örnekleme yer alan katılımcıların özellikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3.1. Kadın girişimcilerin demografik özelliklerinin değişkeni

		n	%
Yaş	30 yaş ve altı	37	37,4
	31-40 yaş	34	34,3
	41 yaş ve üstü	28	28,3
Eğitim durumu	Okuryazar	20	20,2
	İlköğretim	9	9,1
	Lise	23	23,2
	Ön lisans	15	15,2
	Lisans ve üstü	32	32,3
Medeni durum	Bekar	35	35,7
	Evli	63	64,3
Nerede yetiştiniz?	Köy	11	11,3
	İlçe	24	24,7
	Şehir	51	52,6
	Büyükşehir	11	11,3
Eşinizin eğitim durumu	Okuryazar	12	18,5
	İlköğretim	13	20,0
	Lise-Ön lisans	15	23,1
	Lisans ve üstü	25	38,5
Eşinizin mesleki durumu	Memur	20	30,8
	İşçi	15	23,1
	Esnaf veya Ticaret erbabı	15	23,1
	Diğer	15	23,1
Çocuğunuzla ilgili	Çocuğum yok	37	37,4
	1 çocuk	15	15,2
	2 çocuk	19	19,2
	3 çocuk	10	10,1
	4 ve üzeri	18	18,2
Günlük hayatınızda işiniz dışında çocuk bakımı ve ev işlerinden ne derecede sorumlusunuz?	Tümüyle ben sorumluyum	16	25,0
	Büyük ölçüde ben sorumluyum	14	21,9
	Eşimle ortaklaşa sorumluyuz	26	40,6
	Ailem yardım ediyor	8	12,5

Yapılan araştırmaya katılanların %37,4'ü 30 ve daha küçük yaş grubunda, %32,3'ü lisans ve üstü bir okul mezunu, %64,3'ü evli, %52,6'sı şehirde yetişmiş, %38,5'inin eşi lisans ve üstü bir okul mezunu, %30,8'inin eşi memur, %37,4'ünün çocuğu yok ve %40,6'sı Günlük hayatında işi dışında çocuk bakımı ve ev işlerinden eşi ile ortaklaşa sorumludur.

3.4.2. Araştırmada kullanılan veri toplama yöntemi

Veriler, anket aracılığı ile toplanmıştır. Anket içeriği(Bektaş, 2021 ve Güleç,2011) alınmıştır. Anket formu, toplam 28 sorudan oluşmaktadır. İlk 17 soruda katılımcıların demografik özellikleri ile ilgili olan, yaş, eğitim durumu, medeni durumu, girişimci kadınların eşlerinin eğitim ve mesleki durumu, çocuk sayısı, işleri dışında çocuk bakımı ve ev işlerinden sorumluluk durumu, aile girişimcilik durumu, girişimciliğe iten nedenler, girişimcilik kararlarını destekleme durumu, faaliyet gösteren sektör, işletmeyi kurarken sermaye teminin nasıl sağlandığı ve işletme bünyesinde kaç kişi çalıştırıldığı ile ilgili sorular sorulmuştur.

18 ve 20 sorular arasında kadın girişimcilerin işletmelerini kurarken ve kurduktan sonra ne gibi sorunlarla karşılaştıkları, girişimcilik faaliyetlerinin Diyarbakır Ergani’de yapıyor olmanın dezavantajlı durumu ile ilgili sorular sorulmuştur. 21. soruda herhangi bir sivil toplum örgüt veya kuruluşa üyelik durumu sorulmuştur. 22 ve 26 sorular arasında başarılı bir girişimcide bulunması gereken en önemli 3 özellik, işletmenin geleceğiyle ilgili planları, girişimci olmak kadın rollerini etkileme durumu, iş ve aile yaşamından kaynaklı stres yaşama durumu ve bir kadın girişimci olarak karşılaştıkları en önemli güçlük soruları sorulmuştur. 27 ve 28 sorularda kadın girişimciliğin gelişmesi için devletten beklentileri ve bir kadın girişimci olarak kadınlara verebilecekleri öneriler sorulmuştur.

3.4.3. Verilerin analizi

SPSS 21.0 programı ile yapılmıştır ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Kategorik (nitel) değişkenler için frekans (n) ve yüzde (%) verilmiştir; betimleyici istatistikler kullanılmıştır. Verilerin analizinde ayrıca Ki kare testi kullanılmıştır. Ki kare testi, iki değişken arasında ilişki ve bağımlılık olup olmadığının tespit edilmesinde kullanılmaktadır. Değişkenlerin biri nitel, biri nicel olabileceği gibi, her ikisi nitel, her ikisi nicelde olabilir. Testin gerçekleştirilmesi için önce tablo oluşturulur ve değişkenlerden biri satırlara, diğeri de sütunlara yerleştirilmektedir (Sadan ve Çıkılı, 2021). Daha sonra ilgili analiz yapılmaktadır. Bu araştırmada tüm katılımcılar, tüm sorulara yanıt vermemiştir. Bu nedenle analizde eksik veri ortaya çıkmıştır. Ayrıca bazı soruların birden fazla yanıt verilmiştir ve bazı sorularda sadece evet diyenler diğer soruyu cevapladığı durumlar olmuştur. Bulgular, verilerin bu özelliklerine göre sunulmuştur.

3.4.4. Araştırmanın varsayımları ve sınırlılıkları

Araştırmanın varsayımları şu şekildedir;

Ergani ilçesindeki kadın girişimcilerin işletmelerini kurarken ve kurduktan sonra karşılaştıkları sorunların gerçekçi bir şekilde tespit edileceği düşünülmektedir. Katılımcıların anket sorularını doğru olarak algıladıkları ve doğru yanıtlar verdikleri varsayılmıştır.

Araştırmanın sınırlılıkları şu şekildedir;

Bu araştırmanın konusuyla ilgili daha önce çalışmalar yapılmış olması araştırmanın literatür kısmının oluşturulmasında zorluklar yaşanmasına neden olmamıştır. Araştırmanın anket uygulamasının Diyarbakır Ergani ilçesindeki kadın girişimcilerle sınırlı tutulması araştırmanın temel kısıtlarını oluşturmaktadır.

3.5. Araştırmanın bulguları

Bu kısımda, araştırma örneklemi ile ilgili genel bulgulara yer verilecektir

Tablo 3.2. Kadın girişimcilerin aile girişimcilik durumu ve faaliyet alanlarının dağılımı

		n	%
Ailenizde başka girişimci var mı? Varsa yakınlık derecesi nedir?	Yok	37	39,8
	Annem	8	8,6
	Babam	12	12,9
	Kardeşim	11	11,8
	Eşim	13	14,0
	Diğer	12	12,9
Yakının Girişim Alanı	AVM	2	2,0
	Avukat	2	2,0
	Ayakkabı Mağazası	1	1,0
	Aynı İş	1	1,0
	Eğitim	1	1,0
	Emlak	1	1,0
	Esnaf	7	7,1
	Gıda	5	5,1
	Giyim	5	5,1
	Güzellik Salonu	3	3,0
	Hizmet	7	7,1
	Kafe	2	2,0
	Kuaför	3	3,0
	Lokanta	1	1,0
	Mağaza	1	1,0
	Muhasebeci	1	1,0
	Oto kiralama	1	1,0
	Özel Eğitim Rehabilitasyon	1	1,0
	Sanayi	3	3,0
	Sigorta	1	1,0
	Tarım	1	1,0
	Terzi	3	3,0
	Ticaret	1	1,0
	Tuhafiye	1	1,0
	Viber	1	1,0
	Züccaciye	1	1,0

Araştırmaya katılan girişimci kadınların %39,8'inin herhangi bir yakını girişimci değilken %14'ünün eşi girişimcidir. Babası girişimci olanların oranı %12,9 iken annesi girişimci olanların oranı %8,'dir.

Tablo 3.3. Kadın girişimcilerin girişimci olmadan önceki iş değişkeni

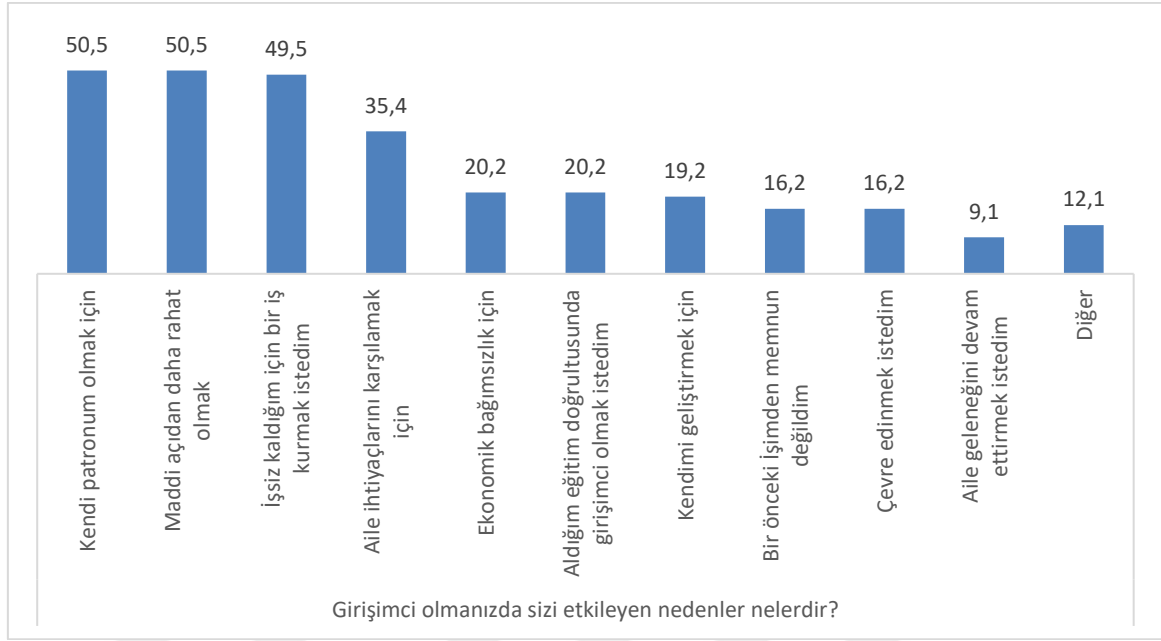
		n	%
	İşçi	26	44,8
	Aynı işte ücretli çalışma	22	37,9
	Aynı işi evde yapma	6	10,3
	Diğer	4	6,9

Araştırmaya katılan girişimci kadınların %44,8'i girişimci olmadan önce işçi olarak çalışırken %37,9'u aynı işte ücretli olarak çalışmaktadır. Girişimci kadınlardan girişimcilikten önce memur olan ve emekli olan bulunmamaktadır

Tablo 3.4. Kadın girişimcilerin girişimci olmasında etkili olan nedenlerin değişkeni

		n	%
Girişimci olmanızda sizi etkileyen nedenler nelerdir?	İşsiz kaldığım için bir iş kurmak istedim	49	49,5
	Kendimi geliştirmek için	19	19,2
	Ekonomik bağımsızlık için	20	20,2
	Aile ihtiyaçlarını karşılamak için	35	35,4
	Aile geleneğini devam ettirmek istedim	9	9,1
	Aldığım eğitim doğrultusunda girişimci olmak istedim	20	20,2
	Kendi patronum olmak için	50	50,5
	Maddi açıdan daha rahat olmak	50	50,5
	Bir önceki İşimden memnun değildim	16	16,2
	Çevre edinmek istedim	16	16,2
	Diğer	12	12,1

Araştırmaya katılan girişimci kadınların girişimci olmasında en etkili nedenler sırası ile %50,5'i Kendi patronum olmak için, %50,5'i maddi açıdan daha rahat olmak, %49,5'i işsiz kaldığı için ve %35,4'ü aile ihtiyaçlarını karşılamaktır.

Şekil 3.2. Kadın girişimcilerin girişimci olmasında etkili olan nedenlerin yüzdelik (%) dağılımı

Tablo 3.5. Kadın girişimcilerin girişimcilik kararlarının destekleme değişkeni

		n	%
Girişimcilik kararınızı kimler destekledi?	Destek almadım	3	3,0
	Eşim	58	58,6
	Annem	46	46,5
	Babam	40	40,4
	Kardeşlerim	28	28,3
	Çocuklarım	15	15,2
	Arkadaşlarım	1	1,0
	Diğer aile üyeleri	0	0,0
	İş ortaklarım	2	2,0
İş kurma düşüncenize kimler karşı çıktı?	Eşim	1	3,0
	Annem	15	45,5
	Babam	5	15,2
	Kardeşlerim	6	18,2
	Çocuklarım	0	0,0
	Arkadaşlarım	1	3,0
	Diğer aile üyeleri	5	15,2

Araştırmaya katılan girişimci kadınların %58,6'sı girişimcilik kararını eşinin desteklediğini belirtirken %46,5'i annesinin ve %40,4'ü babasının desteklediğini belirtmiştir. Diğer taraftan girişimci kadınların %45,5'inin girişimcilik fikrine anneleri karşı çıkmıştır.

Tablo 3.6. Kadın girişimcilerin hangi sektörde girişimci olduklarının değişkeni

		n	%
Hangi sektörde girişimcisiniz?	Tarım	2	2,0
	Sanayi	2	2,0
	Hizmet	95	96,0

Araştırmaya katılan girişimci kadınların en fazla girişimcilik yaptığı sektör %96 oran ile hizmet sektörüdür.

Tablo 3.7. İşletmeyi kurarken sağlanan sermaye temini değişkeni

		n	%
İşletmenizi kurarken sermaye teminini nasıl sağladınız?	Kendi birikimim	58	58,6
	Ailemden borç aldım	29	29,3
	Çevremden borç aldım	10	10,1
	Ortak buldum	28	28,3
	Banka kredisi aldım	24	24,2
	Devlet desteği aldım	13	13,1
	Diğer	7	7,1

Araştırmaya katılan girişimci kadınların sermaye teminleri sırası ile kendi birikimi (%58,6), aile borcu (%29,3) ve ortaklıktır (%28,3).

Tablo 3.8. Kadın girişimcilerin işletmesinde işçi çalıştırma değişkeni

		n	%
İşletmenizde işçi çalıştırıyor musunuz?	Evet	61	61,6
	Hayır	38	38,4

Araştırmaya katılan girişimci kadınların %61,6'sı işçi çalıştırmaktadır. Diğerleri ise kendi işletmelerini bireysel olarak sürdürmektedir.

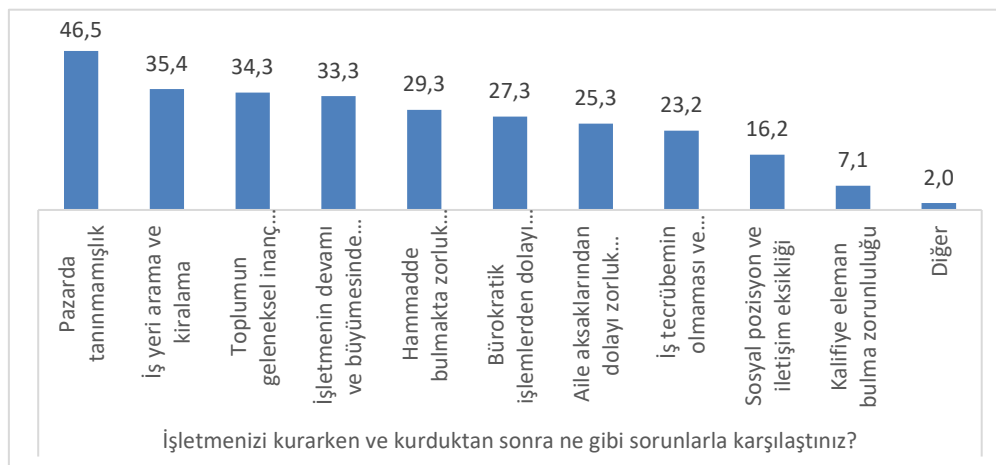
Tablo 3.9. Kadın girişimcilerin işletmesinde çalıştırdığı işçilerin ortalama sayısı

Araştırmaya katılan girişimci kadınların personel sayısı 1 ile 100 arasında değişmekte olup ortalama çalışan sayısı 6,5’dir.

Tablo 3.10. Kadın girişimcilerin işletmelerini kurarken ve kurduktan sonra karşılaştıkları sorunların değişkeni

		n	%
İşletmenizi kurarken ve kurduktan sonra ne gibi sorunlarla karşılaştınız?	İşletmenin devamı ve büyümesinde sermaye temini bulmakta zorlandım	33	33,3
	Hammadde bulmakta zorluk yaşadım	29	29,3
	İş tecrübemin olmaması ve organize olmadığımından sıkıntı yaşadım	23	23,2
	Bürokratik işlemlerden dolayı sıkıntı yaşadım	27	27,3
	Aile aksaklarından dolayı zorluk yaşadım	25	25,3
	Toplumun geleneksel inanç ve baskısı	34	34,3
	Sosyal pozisyon ve iletişim eksikliği	16	16,2
	İş yeri arama ve kiralama	35	35,4
	Pazarda tanınmamışlık	46	46,5
	Kalifiye eleman bulma zorunluluğu	7	7,1
	Diğer	2	2,0

Araştırmaya katılan girişimci kadınların işletmesini kurarken ve kurduktan sonra karşılaşılan sorular sırası ile pazarda tanınmamışlık (%46,5), iş yeri arama ve kiralama (%35,4), toplumun geleneksel inanç ve baskısı (%34,3) ve işletmenin devamı ve büyümesinde sermaye temini bulmakta zorlanmadır (%33,3).

Şekil 3.2. Kadın girişimcilerin işletmelerini kurarken ve kurduktan sonra karşılaştıkları sorunların yüzdelik (%) dağılımı

Tablo 3.11. Bir kadın girişimci olarak iş yaşamında karşılaştıkları zorlukların değişkeni

		n	%
Girişimci olmak kadın olarak rollerinizi olumsuz yönde etkiledi mi?	Evet, büyük ölçüde etkiledi	8	8,1
	Evet, az da olsa etkiledi	51	51,5
	Hayır etkilemedi	40	40,4
İş ve aile yaşamınızdan kaynaklanan stres yaşıyor musunuz?	Evet	19	19,2
	Hayır	27	27,3
	Kısmen	53	53,5
Karşılaştığınız en önemli güçlük nedir?	Ev işleri	35	35,4
	Çocuk bakımı	23	23,2
	İşten kaynaklanan teknik güçlükler	15	15,2
	Fiziksel ve zihinsel yorgunluk, yıpranma	60	60,6
	Zaman yönetimi	27	27,3
	Sosyal baskılar	32	32,3
	Diğer	4	4,0

Araştırmaya katılan girişimci kadınların %51,5'i girişimci olmanın kadın olarak rollerini az da olsa etkilediğini, %53,5'i iş ve aile yaşamından kaynaklı olarak kısmen stres yaşadığını belirtmiştir. Girişimci kadınların karşılaştığı en önemli güçlükler sırası ile fiziksel ve zihinsel yorgunluk, yıpranma (%60,6), ev işleri (%35,4) ve sosyal baskılardır (%32,3).

Tablo 3.12. Bir kadın girişimci olarak Diyarbakır'da girişimci olmanın dezavantajlık değişkeni

		n	%
Girişimcilik faaliyetinizi Ergani'de yapıyor olmanızın sizin için bir dezavantaj olduğunu düşünüyor musunuz?	Hayır	61	61,6
	Evet	38	38,4
Bu dezavantajların neler olduğunu düşünüyorsunuz?	İş çevresinde erkek çalışanların çoğunlukta olması	17	17,2
	Pazarın özellikleri	5	5,1
	Toplumun değer yargıları	13	13,1
	Toplumda yaygın kadın rollerin yarattığı baskı	21	21,2
	Aile ile ilgili sorunlar	6	6,1
	Ergani'nin piyasası yetersiz	4	4,0

Araştırmaya katılan girişimci kadınların %38,4'ü girişimcilik faaliyetini Ergani'de yapıyor olmasının kendisi için bir dezavantaj olduğunu düşünmektedir. Bununla birlikte dezavantajlar sırası ile toplumda yaygın kadın rollerin yarattığı baskı ve iş çevresinde erkek çalışanların çoğunlukta olmasıdır.

Tablo 3.13. Kadın girişimcilerin kadınlarla ilgili sivil toplum örgütlerine üyeliklerinin yüzdelik (%) dağılımı

		n	%
Aşağıdaki kuruluşlardan hangisine/hangilerine üyesiniz?	KADEM (Kadın ve Demokrasi Derneği)	6	6,2
	KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı)	10	10,3
	KAGİDER (Türkiye Kadın Girişimciler Derneği)	9	9,3
	Bir sivil toplum örgütü veya kuruluşa üye değilim	72	74,2

Araştırmaya katılan girişimci kadınların %74,2'si bir sivil toplum örgütü veya kuruluşa üye değilken %10,3'ü KOSGEB'e (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) üyedir.

Tablo 3.14. Başarılı bir girişimcide bulunması gereken en önemli 3 özelliğin değişkeni

		n	%
Sizin için başarılı bir girişimcide bulunması gereken en önemli 3 özelliği belirtiniz.	Kendine güven ve cesaret	68	68,7
	Sabır ve Hoşgörü	33	33,3
	İletişim becerisi	32	32,3
	Deneyim	18	18,2
	Eğitim	18	18,2
	Risk üstlenebilme	39	39,4
	Çalışkanlık	37	37,4
	Hırs ve kararlılık	19	19,2
	Yönetim becerisi	33	33,3

Araştırmaya katılan girişimci kadınlara göre başarılı bir girişimcide bulunması gereken 3 özellik sırası ile kendine güven ve cesaret (%68,7), risk üstlenebilme (%39,4) ve çalışkanlıktır (%37,4).

Tablo 3.15. Bir kadın girişimci olarak işletmenin geleceğiyle ilgili planların değişkeni

		n	%
Bir girişimci olarak işletmenizin geleceğiyle ilgili planlarınızı belirtiniz	Büyüme	54	54,5
	Karlılığı artırma	60	60,6
	Ürün hizmet çeşitleme	14	14,1
	Kurumsallaşma	27	27,3
	Sektörde kalıcı olma	44	44,4
	Kaliteyi iyileştirme	31	31,3
	Mevcut durumu devam ettirme	8	8,1
	Diğer	5	5,1

Araştırmaya katılan girişimci kadınların %60,6'sı işletmesinin geleceği ile ilgili planlarında karlılığı artırma, %54,5'i büyüme ve %44,4'ü sektörde kalıcı olma olduğunu belirtmiştir.

Tablo 3.16. Ülkemizde kadın girişimciliğin gelişmesi için devletten beklentilerin değişkeni

		n	%
Ülkemizde kadın girişimciliğin gelişmesi için devletten beklentiniz nelerdir?	Vergi kolaylıklarının getirilmesi	81	81,8
	Rekabet koşullarının geliştirilmesi	59	59,6
	Eğitim olanaklarının sağlanması	22	22,2
	Teknik destek alınması	26	26,3
	Kredi olanaklarının iyileştirilmesi	51	51,5
	Bürokratik işlemlerin azaltılması	21	21,2
	Diğer	5	5,1

Araştırmaya katılan girişimci kadınların ülkemizde kadın girişimciliğin gelişmesi için devletten beklentileri sırası ile vergi kolaylıklarının getirilmesi (%81,8), rekabet koşullarının geliştirilmesi (%59,6) ve kredi olanaklarının iyileştirilmesidir (%51,5).

Tablo 3.17. Girişimci olmak isteyen kadınlara verebileceğiniz önerilerin değişkeni

		n	%
Girişimci olmak isteyen kadınlara verebileceğiniz öneriler nelerdir?	Hakkında bilgi sahibi oldukları ve deneyim sahibi oldukları işi yapsınlar	55	55,6
	Eğitim aldıkları işi yapsınlar	32	32,3
	İşlerini özenle yapsınlar	44	44,4
	Kendilerine güvensinler ve cesur olsunlar	73	73,7
	İş Kurmadan önce yapılabilirlik projelerinden yararlansınlar	30	30,3
	Sevdikleri işi yapsınlar	36	36,4
	Diğer	4	4,0

Araştırmaya katılan girişimci kadınların girişimci olmak isteyen kadınlara verebileceği öneriler sırası ile kendilerine güvensinler ve cesur olsunlar (%73,7), hakkında bilgi sahibi oldukları ve deneyim sahibi oldukları işi yapsınlar (%55,6) ve işlerini özenle yapsınlar (%44,4).

Tablo 3.18. Kadın girişimcilerin yaş düzeyleri ile iş kurma nedenleri ve bir kadın girişimci olarak karşılaştığı sorunların karşılaştırılması

		Yaş						Ki Kare	
		30 yaş ve altı		31-40 yaş		41 yaş ve üstü		X ²	P
		n	%	n	%	n	%		
Girişimci olmanızda sizi etkileyen nedenler nelerdir?	İşsiz kaldığım için bir iş kurmak istedim	24	64,90%	16	47,10%	9	32,10%	6,950	0,031*
	Kendimi geliştirmek için	8	21,60%	4	11,80%	7	25,00%	1,959	0,375
	Ekonomik bağımsızlık için	6	16,20%	5	14,70%	9	32,10%	3,478	0,176
	Aile ihtiyaçlarını karşılamak için	6	16,20%	13	38,20%	16	57,10%	11,869	0,003*
	Aile geleneğini devam ettirmek istedim	2	5,40%	4	11,80%	3	10,70%	0,992	0,609
	Aldığım eğitim doğrultusunda girişimci olmak istedim	7	18,90%	8	23,50%	5	17,90%	0,367	0,832
	Kendi patronum olmak için	19	51,40%	17	50,00%	14	50,00%	0,017	0,992
	Maddi açıdan daha rahat olmak	19	51,40%	16	47,10%	15	53,60%	0,277	0,870
	Bir önceki İşimden memnun değildim	6	16,20%	6	17,60%	4	14,30%	0,128	0,938
	Çevre edinmek istedim	7	18,90%	3	8,80%	6	21,40%	2,132	0,344
İşletmenizi kurarken sermaye teminini nasıl sağladınız?	Kendi birikimim	14	37,80%	23	67,60%	21	75,00%	10,824	0,004*
	Ailemden borç aldım	18	48,60%	6	17,60%	5	17,90%	10,687	0,005*
	Çevremden borç aldım	2	5,40%	3	8,80%	5	17,90%	2,814	0,245
	Ortak buldum	15	40,50%	8	23,50%	5	17,90%	4,620	0,099
	Banka kredisi aldım	7	18,90%	13	38,20%	4	14,30%	5,707	0,058
	Devlet desteği aldım	6	16,20%	4	11,80%	3	10,70%	0,508	0,776
İşletmenizi kurarken ve kurduktan sonra ne gibi sorunlarla karşılaştınız?	İşletmenin devamı ve büyümesinde sermaye temini bulmakta zorlandım	12	32,40%	14	41,20%	7	25,00%	1,830	0,401
	Hammadde bulmakta zorluk yaşadım	10	27,00%	8	23,50%	11	39,30%	1,987	0,370
	İş tecrübemin olmaması ve organize olmadığım için sıkıntı yaşadım	10	27,00%	9	26,50%	4	14,30%	1,755	0,416
	Bürokratik işlemlerden dolayı sıkıntı yaşadım	9	24,30%	9	26,50%	9	32,10%	0,508	0,776

Tablo 3.18'in devamı

	Aile aksaklarından dolayı zorluk yaşadım	5	13,50%	12	35,30%	8	28,60%	4,681	0,096
	Toplumun geleneksel inanç ve baskısı	14	37,80%	11	32,40%	9	32,10%	0,320	0,852
	Sosyal pozisyon ve iletişim eksikliği	8	21,60%	5	14,70%	3	10,70%	1,480	0,477
	İş yeri arama ve kiralama	11	29,70%	13	38,20%	11	39,30%	0,825	0,662
	Pazarda tanınmamlık	20	54,10%	12	35,30%	14	50,00%	2,703	0,259
	Kalifiye eleman bulma zorunluluğu	1	2,70%	3	8,80%	3	10,70%	1,799	0,407
Girişimcilik faaliyetinizi Ergani'de yapıyor olmanızın sizin için bir dezavantaj olduğunu düşünüyor musunuz?	Hayır	20	54,10%	21	61,80%	20	71,40%	2,035	0,362
	Evet	17	45,90%	13	38,20%	8	28,60%		
Bu dezavantajların neler olduğunu düşünüyorsunuz?	İş çevresinde erkek çalışanların çoğunlukta olması	7	18,90%	5	14,70%	5	17,90%	0,234	0,890
	Pazarın özellikleri	2	5,40%	3	8,80%	0	0,00%	2,508	0,285
	Toplumun değer yargıları	5	13,50%	6	17,60%	2	7,10%	1,493	0,474
	Toplumda yaygın kadın rollerin yarattığı baskı	9	24,30%	6	17,60%	6	21,40%	0,474	0,789
	Aile ile ilgili sorunlar	5	13,50%	0	0,00%	1	3,60%	6,108	0,047*
	Ergani'nin piyasası yetersiz	1	2,70%	1	2,90%	2	7,10%	0,972	0,615
Girişimci olmak kadın olarak rollerinizi olumsuz yönde etkiledi mi?	Evet, büyük ölçüde etkiledi	3	8,10%	3	8,80%	2	7,10%	7,818	0,098
	Evet, az da olsa etkiledi	25	67,60%	16	47,10%	10	35,70%		
	Hayır etkilemedi	9	24,30%	15	44,10%	16	57,10%		

***p<0,05**

Araştırma sonuçlarına göre 30 ve daha küçük yaştakilerin girişimci olmasının etkili neden işsizlik, 31-40 yaş grubunda kendi patronu olmak istemesi ve 41 ve üstü yaş grubunda aile ihtiyaçlarını karşılamaktır. 30 ve daha küçük yaştakilerin sermayeyi en çok ailesinden borç alarak, 31-40 yaş ve 41 ve üstü yaş grubundakiler ise kendi birikimleri ile temin etmiştir.

30 ve daha küçük yaştakiler ile 41 ve üstü yaş grubundakiler işletmeyi kurarken ve kurduktan sonra en çok pazarda tanınmışlık konusunda sorun yaşarken 31-40 yaş grubundakiler en çok işletmenin devamı ve büyümesinde sermaye temini bulmakta

zorlanmıştır. 30 ve daha küçük yaştakilerin %45,9'u, 31-40 yaş grubundakilerin %38,2'si ve 41 ve üstü yaş grubundakilerin %28,6'sı girişimcilik faaliyetini Ergani'de yapıyor olmasının kendisi için bir dezavantaj olduğunu düşünmektedir. 30 ve daha küçük yaştakiler ile 31-40 yaş grubundakilerin çoğunluğu girişimci olmasının kadın olarak rollerini az da olsa etkilediğini belirtirken 41 ve üstü yaş grubundakilerin çoğunluğu etkilemediğini belirtmiştir.

Yapılan ki kare testi sonuçlarına göre yaş ile

- İşsiz kaldığı için bir iş kurulmak istenmesi($\chi^2= 6,950, p=0,031^*$)
- Aile ihtiyaçlarını karşılamak için iş kurulması($\chi^2= 11,869, p=0,003^*$)
- Girişimcilik kararında Eşinden destek görme($\chi^2=33,812, p=0,000^*$)
- Girişimcilik kararında Annesinden destek görme($\chi^2=8,856, p=0,012^*$)
- Girişimcilik kararında Babasından destek görme($\chi^2=12,236, p=0,002^*$)
- Girişimcilik kararında Çocuklarından destek görme($\chi^2=23,451, p=0,000^*$)
- İşletmenizi kurarken sermaye temini Kendi birikimi olma($\chi^2=10,824, p=0,004^*$)
- İşletmenizi kurarken sermaye temini Ailesinden borç alma ($\chi^2= 10,687, p=0,005^*$)
- Girişimcilik faaliyetinizi Ergani'de yapıyor olmasının Aile ile ilgili sorunlar yaratması ($\chi^2= 6,108, p= 0,047^*$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Analiz kapsamında kadın girişimcilerin yaş düzeyleri ile iş kurma nedenleri ve bir kadın girişimci olarak karşılaştığı sorunlar arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ki kare sonuçları incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre bireylerin işsiz kaldığı için bir iş kurmak istemesi, ailesinin ihtiyaçlarını karşılamak için girişimci olması, işletmeyi kendi birikimi ile kurması, işletmeyi ailesinden borç alarak kurması ve girişimcilik faaliyetlerini Ergani'de yapmasının aile ile ilgili sorunlar oluşturduğunu düşünmesi ile kadın girişimcilerin yaş düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu sonucuna varılmıştır ($p<0,05$).

Tablo 3.19. Kadın girişimcilerin eğitim düzeylerine göre bir girişimci olmak istemelerinin, sermaye teminin nasıl sağlandığı ve işletmelerini kurduklarında karşılaştıkları sorunların karşılaştırılması

		Eğitim durumu										Ki Kare Testi	
		Okuryazar		İlköğretim		Lise		Ön lisans		Lisans ve üstü			
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	X ²	p
Girişimci olmanızda sizi etkileyen	İşsiz kaldığım için bir iş kurmak istedim	7	35,00%	4	44,40%	11	47,80%	8	53,30%	19	59,40%	3,136	0,535
nedenler nelerdir?	Kendimi geliştirmek için	0	0,00%	2	22,20%	6	26,10%	4	26,70%	7	21,90%	6,197	0,185
	Ekonomik bağımsızlık için	0	0,00%	5	55,60%	6	26,10%	3	20,00%	6	18,80%	12,577	0,014*
	Aile ihtiyaçlarını karşılamak için	16	80,00%	4	44,40%	11	47,80%	3	20,00%	1	3,10%	35,424	0,000*
	Aile geleneğini devam ettirmek istedim	3	15,00%	1	11,10%	3	13,00%	0	0,00%	2	6,30%	3,137	0,535
	Aldığım eğitim doğrultusunda girişimci olmak istedim	4	20,00%	2	22,20%	1	4,30%	2	13,30%	11	34,40%	8,036	0,090
	Kendi patronum olmak için	7	35,00%	4	44,40%	10	43,50%	9	60,00%	20	62,50%	4,893	0,298
	Maddi açıdan daha rahat olmak	13	65,00%	4	44,40%	15	65,20%	7	46,70%	11	34,40%	7,224	0,125
	Bir önceki İşimden memnun değildim	2	10,00%	0	0,00%	4	17,40%	7	46,70%	3	9,40%	13,710	0,008*
	Çevre edinmek istedim	1	5,00%	4	44,40%	8	34,80%	2	13,30%	1	3,10%	17,140	0,002*
İşletmenizi kurarken sermaye teminini nasıl sağladınız?	Kendi birikimim	16	80,00%	6	66,70%	14	60,90%	6	40,00%	16	50,00%	7,179	0,127
	Ailemden borç aldım	3	15,00%	3	33,30%	7	30,40%	5	33,30%	11	34,40%	2,575	0,631
	Çevremden borç aldım	2	10,00%	3	33,30%	3	13,00%	1	6,70%	1	3,10%	7,479	0,113
	Ortak buldum	3	15,00%	2	22,20%	6	26,10%	7	46,70%	10	31,30%	4,596	0,331
	Banka kredisi aldım	1	5,00%	0	0,00%	6	26,10%	4	26,70%	13	40,60%	11,679	0,020*
	Devlet desteği aldım	0	0,00%	0	0,00%	5	21,70%	3	20,00%	5	15,60%	6,673	0,154
İşletmenizi kurarken ve kurduktan sonra ne gibi sorunlarla karşılaştınız?	İşletmenin devamı ve büyümesinde sermaye temini bulmakta zorlandım	5	25,00%	5	55,60%	7	30,40%	7	46,70%	9	28,10%	4,303	0,367
	Hammadde bulmakta zorluk yaşadım	4	20,00%	2	22,20%	9	39,10%	6	40,00%	8	25,00%	3,241	0,518
	İş tecrübemin olmaması ve organize olmadığımndan sıkıntı yaşadım	2	10,00%	0	0,00%	3	13,00%	6	40,00%	12	37,50%	12,043	0,017*

Tablo 3.19.’un devamı

Bürokratik işlemlerden dolayı sıkıntı yaşadım	2	10,00%	1	11,10%	8	34,80%	2	13,30%	14	43,80%	10,697	0,030*
Aile aksaklarından dolayı zorluk yaşadım	7	35,00%	5	55,60%	9	39,10%	1	6,70%	3	9,40%	14,751	0,005*
Toplumsal geleneksel inanç ve baskısı	10	50,00%	1	11,10%	10	43,50%	4	26,70%	9	28,10%	6,120	0,190
Sosyal pozisyon ve iletişim eksikliği	3	15,00%	4	44,40%	2	8,70%	3	20,00%	4	12,50%	6,759	0,149
İş yeri arama ve kiralama	7	35,00%	4	44,40%	9	39,10%	4	26,70%	11	34,40%	0,979	0,913
Pazarda tanınmamışlık	9	45,00%	5	55,60%	10	43,50%	9	60,00%	13	40,60%	1,942	0,746
Kalifiye eleman bulma zorunluluğu	0	0,00%	2	22,20%	1	4,30%	1	6,70%	3	9,40%	5,188	0,269

***p<0,05**

Araştırma sonuçlarına göre okuryazarların girişimci olmalarındaki en etkili faktör Aile ihtiyaçlarını karşılamak, ilköğretim mezunlarında ekonomik bağımsızlık, lise mezunlarında Maddi açıdan daha rahat olmak ve ön lisans ile lisans ve üstü okul mezunlarında Kendi patronum olmaktır.

Okuryazar olanlar ile ilköğretim, lise ve lisans ve üstü okul mezunu olanlar işletmelerini kurarken sermayeyi kendi birikimlerinden temin ederken ön lisans mezunları ortaklık ile temin etmiştir. Okuryazar olanlar işletmesini kurarken ve kurduktan sonra en çok toplumun geleneksel inanç ve baskısı konusunda, ilköğretim mezunları işletmenin devamı ve büyümesinde sermaye temini bulmakta, aile aksaklarından dolayı ve pazarda tanınmamışlık konusunda, lise mezunları toplumun geleneksel inanç ve baskısı ve pazarda tanınmamışlık konusunda, ön lisans mezunları pazarda tanınmamışlık konusunda ve lisans ve üstü okul mezunları bürokratik işlemlerden dolayı sorun yaşadığını belirtmiştir.

Yapılan ki kare testi sonuçlarına göre eğitim durumu ile

- Ekonomik bağımsızlık için iş kurulmak istenmesi($X^2 = 12,577$, $p = 0,014^*$)
- Aile ihtiyaçlarını karşılamak için iş kurulmak istenmesi ($X^2 = 35,424$, $p = 0,000^*$)
- Bir önceki İşimden memnun olunmadığı için iş kurulmak istenmesi ($X^2 = 13,710$, $p = 0,008$)
- Çevre edinmek istendiği iş kurulmak istenmesi($X^2 = 17,140$, $p = 0,002$)

- Girişimcilik kararında Anneden destek görme($X^2=20,644$, $p=0,000$)
- Girişimcilik kararında Babadan destek görme($X^2=29,935$, $p=0,000$)
- Girişimcilik kararında Kardeşlerden destek görme($X^2=10,783$, $p=0,000$)
- Girişimcilik kararında Çocuklardan destek görme($X^2=22,637$, $p=0,000$)
- Sermayeyi Banka kredisi alarak temin etme($X^2=11,679$, $p=0,020$)
- İşletmeyi kurarken ve kurduktan sonra İş tecrübesinin olmaması ve organize olmadığından sıkıntı yaşama($X^2=12,043$, $p=0,017$)
- İşletmeyi kurarken ve kurduktan sonra Bürokratik işlemlerden dolayı sıkıntı yaşama ($X^2=10,607$, $p=0,030$)
- İşletmeyi kurarken ve kurduktan sonra Aile aksaklarından dolayı zorluk yaşama ($X^2=14,751$, $p=0,005$)
- Üye olunan kuruluşlar($X^2=23,823$, $p=0,022$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Analiz kapsamında kadın girişimcilerin eğitim düzeyleri ile bir girişimci olmak istemelerinin, sermaye teminin nasıl sağlandığı ve işletmelerini kurduklarında karşılaştıkları sorunlar arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ki kare sonuçları incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre ekonomik bağımsızlık için girişimci olmak istemesi, ailesinin ihtiyaçlarını karşılamak için girişimci olmak istemesi, işinden memnun olmadığı için girişimci olmak istemesi, çevre edinmek için girişimci olmak istemesi, banka kredisi alarak işletmeyi kurması, iş tecrübesinin olmaması ve organize olmadığından sıkıntı yaşaması, bürokratik işlemlerden dolayı sıkıntı yaşaması ve aile aksaklıklarından dolayı zorluk yaşaması ile kadın girişimcilerin eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu sonucuna varılmıştır ($p<0,05$).

Tablo 3.20. Eşlerin eğitim durumlarına göre kadın girişimcilerin girişimcilik faaliyetlerinde yaşadıkları sorunların karşılaştırılması

		Eşinizin eğitim durumu								Ki Kare Testi	
		Okuryazar		İlköğretim		Lise-Ön lisans		Lisans ve üstü			
		n	%	n	%	n	%	n	%	X ²	p
Girişimcilik kararınızı kimler destekledi?	Destek almadım	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	1	4,00%	1,625	0,654
	Eşim	10	83,30%	12	92,30%	14	93,30%	22	88,00%	0,865	0,834
	Annem	1	8,30%	4	30,80%	2	13,30%	13	52,00%	10,266	0,016*
	Babam	1	8,30%	2	15,40%	2	13,30%	13	52,00%	12,151	0,007*
	Kardeşlerim	0	0,00%	1	7,70%	2	13,30%	7	28,00%	5,878	0,118
	Çocuklarım	7	58,30%	5	38,50%	1	6,70%	1	4,00%	18,330	0,000*
	Arkadaşlarım	0	0,00%	1	7,70%	0	0,00%	0	0,00%	4,063	0,255
	Diğer aile üyeleri	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	-	-
	İş ortaklarım	0	0,00%	1	7,70%	0	0,00%	0	0,00%	4,063	0,255
İşletmenizi kurarken ve kurduktan sonra ne gibi sorunlarla karşılaştınız?	İşletmenin devamı ve büyümesinde sermaye temini bulmakta zorlandım	3	25,00%	4	30,80%	6	40,00%	8	32,00%	0,714	0,870
	Hammadde bulmakta zorluk yaşadım	4	33,30%	3	23,10%	4	26,70%	7	28,00%	0,338	0,953
	İş tecrübemin olmaması ve organize olmadığımndan sıkıntı yaşadım	2	16,70%	0	0,00%	3	20,00%	10	40,00%	8,291	0,040*
	Bürokratik işlemlerden dolayı sıkıntı yaşadım	1	8,30%	3	23,10%	5	33,30%	7	28,00%	2,500	0,475
	Aile aksaklarından dolayı zorluk yaşadım	6	50,00%	5	38,50%	7	46,70%	5	20,00%	4,598	0,204
	Toplumun geleneksel inanç ve baskısı	3	25,00%	5	38,50%	5	33,30%	7	28,00%	0,685	0,877
	Sosyal pozisyon ve iletişim eksikliği	2	16,70%	2	15,40%	3	20,00%	3	12,00%	0,481	0,923
	İş yeri arama ve kiralama	4	33,30%	7	53,80%	4	26,70%	10	40,00%	2,340	0,505
	Pazarda tanınmamışlık	6	50,00%	4	30,80%	8	53,30%	10	40,00%	1,778	0,620
	Kalifiye eleman bulma zorunluluğu	1	8,30%	1	7,70%	1	6,70%	3	12,00%	0,395	0,941
Girişimci olmak kadın olarak rollerinizi olumsuz yönde etkiledi mi?	Evet, büyük ölçüde etkiledi	1	8,30%	1	7,70%	3	20,00%	1	4,00%	8,891	0,180
	Evet, az da olsa etkiledi	4	33,30%	8	61,50%	8	53,30%	8	32,00%		
	Hayır etkilemedi	7	58,30%	4	30,80%	4	26,70%	16	64,00%		

*p<0,05

Eşi okuryazar olanlar ile ilköğretim, lise-ön lisans ve lisans ve üstü okul mezunu olanlar işletme kurarken en fazla eşinden destek almıştır. Eşi okuryazar olanlar işletmesini kurarken ve kurduktan sonra en çok aile aksaklarından dolayı ve pazarda tanınmamışlık konusunda, eşi ilköğretim mezunu olan iş yeri arama ve kiralama, eşi lise-ön lisans

mezunu olan pazarda tanınmamışlık ve eşi lisans ve üstü okul mezunu olan İş tecrübemin olmaması ve organize olmadığım, iş yeri arama ve kiralama ve pazarda tanınmamışlık konusunda sorun yaşamıştır.

Eşi okur yazan olanlar ile lisans ve üstü okul mezunu olanlar girişimci olmanın kadın olarak rollerini olumsuz etkilemediğini, eşi ilköğretim mezunu olanlar ile lise-ön lisans mezunu olanlar az da olsa olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Analiz kapsamında eşlerin eğitim durumları ile kadın girişimcilerin girişimcilik faaliyetlerinde yaşadıkları sorunlar arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ki kare sonuçları incelenmiştir.

Analiz sonuçlarına göre girişimcilik kararını annesinin, babasının ve çocuklarının desteklemesi ve iş tecrübesinin olmaması ve organize olmadığından sıkıntılar yaşaması ile eşlerin eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu sonucuna varılmıştır ($p<0,05$).

Tablo 3.21. Kadın girişimcilerin ailede girişimcilik durumuna göre girişimci olmalarının değerlendirilmesi

		Ailenizde başka girişimci var mı?								Ki Kare Testi	
		Annem		Babam		Kardeşim		Eşim		X^2	p
		n	%	n	%	n	%	n	%		
Girişimci olmanızda sizi etkileyen nedenler nelerdir?	İşsiz kaldığım için bir iş kurmak istedim	4	50,00%	5	41,70%	8	72,70%	3	23,10%	6,062	0,109
	Kendimi geliştirmek için	2	25,00%	4	33,30%	1	9,10%	2	15,40%	2,403	0,493
	Ekonomik bağımsızlık için	2	25,00%	4	33,30%	2	18,20%	5	38,50%	1,341	0,719
	Aile ihtiyaçlarını karşılamak için	3	37,50%	0	0,00%	4	36,40%	7	53,80%	8,732	0,033*
	Aile geleneğini devam ettirmek istedim	1	12,50%	2	16,70%	0	0,00%	3	23,10%	2,823	0,420
	Aldığım eğitim doğrultusunda girişimci olmak istedim	1	12,50%	2	16,70%	0	0,00%	5	38,50%	6,231	0,101
	Kendi patronum olmak için	4	50,00%	7	58,30%	5	45,50%	7	53,80%	0,411	0,938
	Maddi açıdan daha rahat olmak	4	50,00%	5	41,70%	7	63,60%	5	38,50%	1,757	0,624
	Bir önceki işimden memnun değildim	1	12,50%	2	16,70%	4	36,40%	1	7,70%	3,598	0,308
	Çevre edinmek istedim	0	0,00%	3	25,00%	3	27,30%	2	15,40%	2,832	0,418
Girişimcilik kararınızı kimler destekledi?	Destek almadım	0	0,00%	1	8,30%	1	9,10%	0	0,00%	1,921	0,589
	Eşim	2	25,00%	6	50,00%	4	36,40%	11	84,60%	8,977	0,030*
	Annem	7	87,50%	6	50,00%	5	45,50%	5	38,50%	5,203	0,158
	Babam	4	50,00%	8	66,70%	4	36,40%	4	30,80%	3,742	0,291
	Kardeşlerim	2	25,00%	3	25,00%	5	45,50%	2	15,40%	2,812	0,422

Tablo 3.21' in devamı

	Çocuklarım	1	12,50%	1	8,30%	1	9,10%	4	30,80%	3,112	0,375
	İş ortaklarım	0	0,00%	1	8,30%	0	0,00%	0	0,00%	2,729	0,435
İşletmenizi kurarken sermaye teminini nasıl sağladınız?	Kendi birikimim	4	50,00%	6	50,00%	6	54,50%	10	76,90%	2,488	0,477
	Ailemden borç aldım	3	37,50%	7	58,30%	3	27,30%	1	7,70%	7,601	0,055
	Çevremden borç aldım	0	0,00%	1	8,30%	1	9,10%	1	7,70%	0,734	0,865
	Ortak buldum	4	50,00%	3	25,00%	7	63,60%	2	15,40%	7,321	0,062
	Banka kredisi aldım	2	25,00%	4	33,30%	0	0,00%	7	53,80%	8,463	0,037*
	Devlet desteği aldım	1	12,50%	4	33,30%	1	9,10%	0	0,00%	6,208	0,102
İşletmenizi kurarken ve kurduktan sonra ne gibi sorunlarla karşılaştınız?	İşletmenin devamı ve büyümesinde sermaye temini bulmakta zorlandım	0	0,00%	3	25,00%	5	45,50%	3	23,10%	5,147	0,161
	Hammadde bulmakta zorluk yaşadım	5	62,50%	3	25,00%	3	27,30%	3	23,10%	4,291	0,232
	İş tecrübemin olmaması ve organize olmadığımından sıkıntı yaşadım	1	12,50%	6	50,00%	2	18,20%	2	15,40%	5,580	0,134
	Bürokratik işlemlerden dolayı sıkıntı yaşadım	3	37,50%	4	33,30%	2	18,20%	5	38,50%	1,339	0,720
	Aile aksaklarından dolayı zorluk yaşadım	0	0,00%	3	25,00%	5	45,50%	4	30,80%	4,945	0,176
	Toplumun geleneksel inanç ve baskısı	4	50,00%	5	41,70%	4	36,40%	3	23,10%	1,780	0,619
	Sosyal pozisyon ve iletişim eksikliği	0	0,00%	1	8,30%	1	9,10%	2	15,40%	1,431	0,698
	İş yeri arama ve kiralama	4	50,00%	4	33,30%	5	45,50%	7	53,80%	1,147	0,766
	Pazarda tanınmamışlık	3	37,50%	6	50,00%	4	36,40%	6	46,20%	0,588	0,899
	Kalifiye eleman bulma zorunluluğu	1	12,50%	2	16,70%	0	0,00%	1	7,70%	2,077	0,557
Girişimcilik faaliyetinizi Ergani'de yapıyor olmanızın sizin için bir dezavantaj olduğunu düşünüyor musunuz?	Hayır	6	75,00%	3	25,00%	6	54,50%	10	76,90%	8,194	0,042*
	Evet	2	25,00%	9	75,00%	5	45,50%	3	23,10%		
Bu dezavantajların neler olduğunu düşünüyorsunuz?	İş çevresinde erkek çalışanların çoğunlukta olması	0	0,00%	5	41,70%	3	27,30%	1	7,70%	6,991	0,072
	Pazarın özellikleri	0	0,00%	1	8,30%	0	0,00%	1	7,70%	1,598	0,660
	Toplumun değer yargıları	0	0,00%	5	41,70%	1	9,10%	0	0,00%	11,515	0,009*
	Toplumda yaygın kadın rollerin yarattığı baskı	1	12,50%	5	41,70%	3	27,30%	1	7,70%	4,730	0,193
	Aile ile ilgili sorunlar	2	25,00%	2	16,70%	1	9,10%	0	0,00%	3,535	0,316
	Ergani'nin piyasası yetersiz	1	12,50%	0	0,00%	1	9,10%	1	7,70%	1,390	0,708
Girişimci olmak kadın olarak rollerinizi olumsuz yönde etkiledi mi?	Evet, büyük ölçüde etkiledi	0	0,00%	2	16,70%	0	0,00%	0	0,00%	19,830	0,003*
	Evet, az da olsa etkiledi	6	75,00%	7	58,30%	9	81,80%	2	15,40%		
	Hayır etkilemedi	2	25,00%	3	25,00%	2	18,20%	11	84,60%		

*p<0,05

Annesi girişimci olan kadınların girişimci olmasında en etkili faktörler işsiz kalmak, kendi patronu olmak ve maddi açıdan daha rahat olmak, babası girişimci olanlarda kendi patronu olmak, kardeşi girişimci olanlar işsiz kalmak ve eşi girişimci olanlarda aile ihtiyaçlarını karşılamak ve kendi patronu olmaktır. Annesi girişimci olanlar girişimcilik kararında en büyük desteği annesinden, babası girişimci olanlar babasından kardeşi girişimci olanlar annesi ve kardeşlerinden, eşi girişimci olanlar ise eşinden görmüştür.

Annesi girişimci olanlar işletmesini kurarken sermayeyi en çok kendi birikimi ve ortaklıktan, babası girişimci olanlar ailesinden, kardeşi girişimci olanlar ortaklıktan ve eşi girişimci olanlar kendi birikimlerinden temin etmiştir. Annesi girişimci olanlar işletmenizi kurarken ve kurduktan sonra en çok hammadde bulmakta, babası girişimci olanlar İş tecrübesinin olmaması ve organize olmadığından dolayı ve pazarda tanınmamışlıkta, kardeşi girişimci olanlar işletmenin devamı ve büyümesinde sermaye temini bulmakta, aile aksaklarından dolayı zorluk yaşamak ve İş yeri arama ve kiralamakta, eşi girişimci olanlar iş yeri arama ve kiralamakta sorun yaşadığını belirtmiştir.

Annesi, kardeşi ya da eşi girişimci olan kadınların çoğunluğu girişimcilik faaliyetini Ergani’de yapıyor olmasının kendisi için bir dezavantaj olmadığı düşünürken babası girişimci olanların çoğunluğu girişimcilik faaliyetini Ergani’de yapıyor olmasının kendisi için bir dezavantaj olduğunu düşünmektedir. Annesi, babası ya da kardeşi girişimci olanların çoğunluğu girişimci olmanın kadın olarak rollerini az da olsa olumsuz yönde etkilediğini düşünürken eşi girişimci olanların çoğunluğu olumsuz yönde etkilemediğini düşünmektedir.

Yapılan ki kare testi sonuçlarına göre ailede girişimci başka biri olma durumu ile

- Girişimcilik kararında Eşim ($X^2=13,543$, $p=0,019$)
- Girişimcilik kararında Annem($X^2=13,916$, $p=0,016$)
- Sermayeyi Aileden borç alarak finanse etme($X^2=12,560$, $p=0,025$)
- Sermayeyi Ortak bularak finanse etme($X^2=14,250$, $p=0,014$)
- Sermayeyi Banka kredisi alarak finanse etme($X^2=11,748$, $p=0,038$)
- Girişimcilik faaliyetinizi Diyarbakır’da yapıyor olmanızın sizin için bir dezavantaj olduğunu düşünme($X^2=11,391$, $p=0,044$)
- Girişimcilik faaliyetini Diyarbakır’da yapıyor olmanın Toplumun değer yargıları nedeniyle dezavantaj ($X^2=13,901$, $p=0,011$) olduğunu düşünme arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Analiz kapsamında kadın girişimcilerin ailede girişimcilik durumu ile iş kurma nedenleri ve bir kadın girişimci olarak karşılaştığı sorunlar arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ki kare sonuçları incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre ailesinin ihtiyaçlarını karşılamak için girişimci olması, girişimcilik kararını eşinin desteklemesi, banka kredisi alarak işletmeyi kurması, girişimcilik faaliyetlerini Ergani’de yapıyor olmasının dezavantajlarının olduğunu düşünmesi, girişimcilik faaliyetlerini Ergani’de yapmasının toplumun değer yargıları gibi sorunlar oluşturduğunu düşünmesi ve girişimci olmanın kadın olarak rollerini olumsuz yönde etkileme durumu ile kadın girişimcilerin ailede girişimcilik durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu sonucuna varılmıştır ($p<0,05$).

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada Diyarbakır Ergani ilçesindeki girişimci kadınların işletmelerini kurduklarında ve kurduktan sonra karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve bu sorunların kadın girişimciler üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. 28 sorudan oluşan anket aracılığı ile Diyarbakır Ergani ilçesinde bulunan işletme sahibi 100 kadın girişimciden veri toplanmıştır.

Girişimci kadınların yaşa göre girişimci olmaları 30 yaş ve altı %64,9'u işsiz kaldığım için bir iş kurmak istedim, 31 ve 40 yaş arası %50,0 ile kendi patronum olmak için, 41 yaş ve üstü %57,1 ile aile ihtiyaçlarını karşılamak için girişimci olduklarını belirtmiştir. Genç yaştaki kadın girişimcilerin ileri yaştaki kadın girişimcilere göre işsizlik oranının yüksek olduğunu göstermektedir. 41 yaş ve üstü kadınlarda aile bütçelerine katkı sağlamak, gelir düzeylerini arttırarak aile refahını yükselmesine yardımcı olmak olarak bulunmaktadır. Bu bulgular, kadınların ekonomik nedenlerle girişimci olmaya karar verdikleri; girişimci olmalarının temel motivasyon kaynağının para kazanmak olduğunu göstermektedir. Katılımcıların bilgi düzeyleri ya da girişimcilik beceri ve bilgileri onları girişimci olmaya yönlendirmemiştir. Bu durum beraberinde bulgularda sunulan sorunları yaşamalarına neden olmuş olabilir.

Kadın girişimcilerin işletmelerini kurarken sermaye teminini 30 yaş ve altı % 48,6 ile ailelerinden; 31 ve 40 yaş arası %67,6 ve 41 yaş ve üstü %75,0 ile kendileri temin etmiştir. Buna göre, 30 yaş altındaki girişimcilerin ailelerin onları maddi olarak desteklemesi önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Maddi destek sağlayan ailenin manevi olarak da desteklediği varsayılabilir. Çünkü kendi birikimini kadın girişimci olan çocuğuna emanet etmiştir. Diğer taraftan 30 yaş üstü olan kadın girişimciler, kendi birikimleri ile işletmelerini kurmuşlardır. Bu durum, işletme sahiplerinin önceden bir işte çalıştığını ya da para kazandığı bir uğraşının olduğu göstermektedir. Ayrıca aile sahibi oldukları için aile birikimlerini de kullanmış olabilirler. Literatür ile benzer şekilde bu araştırmada da işletme kurmak için sermaye bulmak bireylerin kendi olanaklarına kalmış durumdadır. Devlet desteği ile kadın girişimci olmak, uzak bir durum olarak görünmektedir.

Eğitim durumuna göre girişimci olmak isteyen kadınların, sadece okuryazar olanların %80,0 ile aile ihtiyaçlarını karşılamak için, ilköğretim mezunları %55,6 ile ekonomik bağımsızlık için, lise mezunları %62,2 ile maddi açıdan daha rahat olmak, ön

lisans %60,0 ve lisans ve üstü %62,5 ile kendi patronum olmak istediğim için girişimcilik faaliyetinde bulunduğunu belirtmiştir. Ortaya çıkan bu sonuçların eğitim düzeylerinin lise ve altı olanların daha çok ailelerini düşündükleri ve maddi açıdan kendilerini ve ailelerini daha rahat ettirmek istedikleri ve ön lisans ve lisans ile üstü ise aldıkları eğitim doğrultusunda kendi işlerinin patronu olmak istedikleri ortaya çıkmaktadır. Bu durum, okuryazar ve ilköğretim mezunu olanların işsiz kaldıkları için işletme sahibi olmak istediklerini göstermektedir. Çünkü temel ihtiyaçlarını karşılamak işletme kurmalarının temel amacıdır. Bu amaç, onların girişimcilikte risk almamalarına neden oluyor olabilir. Çünkü temel ihtiyaçlarını karşılamak bireyler için önceliktir. Yenilikçi fikirler konusunda katı olabilirler çünkü para kaybetme korkusu yaşayabilirler. Bu durum onların işletmelerinin büyümesine bir engel teşkil edebilir. Diğer taraftan lise mezunu ve üst eğitim seviyesine sahip olan kadın girişimciler, ekonomik düzeylerini bir üst düzeye çıkarmak ve kendi işlerinde çalışarak sosyal özgürlüklerini de elde etmek istemiş olabilirler. Bu durum, kadın girişimcilerin girişimci olmadan önce bir işte çalıştığının da bir göstergesi olabilir.

Girişimci kadınların eğitim durumlarına göre işletmelerini kurarken ve kurduktan sonra karşılaştıkları sorunlar, ilköğretim mezunları olanların %55,6 ile işletmenin devamı ve büyümesinde sermaye temini bulmakta, %55,6 ile aile aksaklarından dolayı, %55,6 ile pazarda tanınmamışlık, %50,0 ile toplumun geleneksel inanç ve baskısından kaynaklı sorun yaşadıklarını belirtmiştir. Lise mezunu olanlar %43,5 toplumun geleneksel inanç ve baskısı, %43,5 ile pazarda tanınmamışlık olarak sorun yaşamıştır. Ön lisans %60,0 ile pazarda tanınmamışlık ve lisans ve üstü %43,8 ile bürokratik işlemlerden dolayı sıkıntı yaşamıştır. Ortaya çıkan bu sonuç eğitim düzeyleri daha düşük seviyede olan kadın girişimcilerin eğitim düzeyi yüksek seviyede olan kadın girişimcilere göre toplumun geleneksel inanç ve baskılarına maruz kalmışlardır. Toplum tarafından kadın girişimcileri desteklenmesi kadın girişimciyi iş kurmaya çeken bir faktördür. Eğitim seviyesi yüksek kişilerin iş kurmasına çeken faktörler olurken, eğitim seviyesi düşük olan kişilerin iş kurmasına iten faktörler sebep olmaktadır. Araştırmanın sonucunda ortaya çıkan bulgular, literatür ile örtüşmektedir. Özellikle kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin yaşadıkları sorunlar, tüm dünyada olduğu gibi bu çalışmada da yaygın bir sorun olarak bulunmuştur. Eğitim düzeyine göre bu sorunun yaşanmasında farklılık olması, kadın girişimcilerin sosyal çevreleri ile ilişkili olabilir. Çünkü bu sorunlar, toplumun yani çevrelerinin kadınlara yükledikleri roller ile oldukça bağlantılıdır. Ayrıca aile

yaşamlarından dolayı sıkıntı yaşadıklarını da bu grup oldukça fazla belirtmiştir. Onlardan beklenen girişimcilikle birlikte ev işlerini ve çocuk bakımını da yürütmektir. Bu süreçte eşinin desteğinin hangi düzeyde olduğu bilinmemektedir. Gelecek araştırmalarda girişimci kadınların aile yaşamlarına ilişkin çalışmaların yapılması önemli görünmektedir. Özellikle eşlerinin ev ve çocuk bakımı ile ilgili sorumlulukları hangi düzeyde paylaştıklarına ilişkin çalışmalar yapılabilir. Bu durum, kadın girişimcilerin işletmelerini başarılı şekilde devam ettirmeleri ve geliştirmeleri için önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer bir araştırma konusu ile evli olan kadın girişimcilere hem kendi hem de eşinin ailesinin bakış açısıdır. Toplumsal baskının en önemli ayaklarından biri de büyük ailelerdir. Onların girişimciliğe bakış açısı ve süreç içerisinde kadın girişimcileri destekleme düzeyleri kritik öneme sahiptir.

Lisans ve lisansüstü eğitime sahip olan kadın girişimciler, bürokratik işlemlerden kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir. Bunun temel nedeni, işletmelerini büyütmek için adımlar attıklarının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Çünkü destek almak için bürokratik işlemler oldukça karmaşık, yorucu ve uzun bir süreci kapsamaktadır. Diğer taraftan pazarda tanınmamış olmak, kadın girişimciler için önemli bir sorun olarak görünmektedir. Bu durum, kadın girişimcilerin tanıtım faaliyetlerine gereken önemi vermediklerini ya da konuya yönelik farkındalıkların olmadığını da gösterebilir. Ayrıca kendilerini pazarda tanıtacakları fırsatları da bulamamış olabilirler. Gelecek araştırmalarda kadın girişimcilerin hangi tanıtım faaliyetleri ile pazarda bilinirliklerini artırmaya çalıştıkları üzerinde çalışılabilir. Bu çalışmalar, kadın girişimcilere yol da gösterecektir. Aynı zamanda yerel yönetimlerin kadın girişimcilerin kendilerini tanıtmaları için neler yaptıklarına ilişkin araştırmalar da yapılabilir. Çünkü işletmesi olan kadın girişimciler, yerli halk ile de sürekli iletişim içinde de olmaları gerekir. Ancak bu şekilde pazarda tanınabilirler. Son olarak eğitim düzeyine göre, kadın girişimcilerin sorunları da büyük ölçüde farklılaşmaktadır. Bunun nedeni eğitimin girişimcilikteki bilgi ve becerileri etkilemiş olması olabilir. Örneğin, eğitim düzeyi yüksek olan bir kadın girişimci pazarda kendini tanıtmak için hangi faaliyetleri ya da iletişim kanallarını kullanması gerektiğini biliyor olabilir. Ya da bu konuyla ilgilenecek sosyal çevresi olabilir. Bu nedenle eğitim düzeyi, kadın girişimcilikte kritik bir faktör olarak görünmektedir.

Ailede girişimci olma durumuna göre girişimci olma incelendiğinde annesi girişimci olanların %50,0 işsiz kaldığını için bir iş kurmak istediği için, %50,0 kendinin patronu olmak için ve maddi açıdan daha rahat olmak için girişimci olmak istemiştir. Buna

göre, ailede girişimci olması kadın girişimciler için olumlu bir faktör olarak değerlendirilebilir. Eşi girişimci olanlar %53,8 ile aile ihtiyaçlarını karşılamak için ve %53,8 ile kendi patronum olmak için girişimci olmak istedik demişlerdir. Babası girişimci olanların %58,3 ile kendi patronum olmak için ve kardeşi girişimci olanın %72,7 ile işsiz kaldığını için bir iş kurmak istedik demişlerdir. Ortaya çıkan bu sonuç annesi ve kardeşi girişimci olan kadın girişimcilerin ailelerine destek olmak amacıyla girişimci oldukları kanısına varılmaktayken babası ve eşi girişimci olanların işlerinde daha rahat etmek istediklerinin kanısına varılabilir.

Ailede girişimci olma durumuna göre, girişimci olmak kadın rollerini etkileme durumu anne %75, baba %58,3 ve kardeş %81,8 etkiledi demişlerdir. Eşi girişimci olanların %84,6 ile etkilemedi demişlerdir. Ortaya çıkan bu sonuç annesi, babası ya da kardeşi girişimci olanların çoğunluğu girişimci olmanın kadın olarak rollerini az da olsa olumsuz yönde etkilediğini düşünürken; eşi girişimci olanların çoğunluğu olumsuz yönde etkilemediğini düşünmektedir. Buna göre, eşi girişimci olan kadın girişimcilerin eşlerinin kendilerine aile içerisindeki çocuk bakımı, ev işleri, yemek yapma gibi sorumluluklarda destek olduğunu ya da paylaştığı düşünülebilir. Ya da bu işler için bir yardımcıları olabilir. Bu sorumluluklar oldukça önemlidir. Çünkü toplum tarafından bu sorumluluklar kadınların rolü olarak düşünülmektedir. Kadınlar girişimci olduklarında bu sorumlulukları yerine getirecek zamanları ve enerjileri olmadığında iş yerlerinin başarıya ulaşması da sorun olabilir. Zaten kadın girişimcilerin yaşadıkları sorunlardan biri de toplumsal durumlardır.

Girişimci kadınların karşılaştığı en önemli güçlükler sırası ile fiziksel ve zihinsel yorgunluk, yıpranma (%60,6); ev işleri (%35,4) ve sosyal baskılar (%32,3)'tür. Bu da gösteriyor ki kadın girişimcilerin işletmelerinin faaliyeti sırasında hem maddi hem de manevi sorunlar yaşamaktadırlar. Özellikle hizmet sektöründe yoğun olarak faaliyet göstermeleri fiziksel ve zihinsel olarak yorulmalarına neden oluyor olabilir. Mesai saatlerinin uzunluğu, işletmeleri ile ilgili tüm sorumluluğu kendilerinin alması, destek eleman bulamamaları gibi nedenler kadın işletmecilerin yıpranmasına neden oluyor olabilir. Buna bağlı olarak ev yaşamlarının da etkilendiği düşünülebilir. Çünkü iş yerinde yorulan bir kadın eve geldiğinde ev işlerin, yemek gibi sorumlulukları yerine getirecek enerjisi kalmıyor olabilir. Ancak toplumsal cinsiyet rollerine bağlı sosyal baskılar, kadın girişimcilerin işletmeleri ile evleri arasında kalmalarına sebep olabilir. Bu da psikolojik yıpranmalarını artırabilir. Bu nedenle gelecek araştırmalar, kadın girişimcilerin ev ve iş yeri sorumluluklarına odaklanabilir. Böylelikle kadın girişimcilerin sorumluluklar

çerçevesinde yaşadıkları sorunlar detaylı incelenip; psikolojik durumları ortaya konulabilir. Bu sonuçlardan yola çıkılarak çeşitli politika önerilerinde bulunulabilir.

Araştırmaya katılan girişimci kadınların %74,7 si bir sivil toplum örgütü veya kuruluşa üye değildir. Bu bulgu kadın girişimcilerin, işletmelerini sürdürürken herhangi bir örgütsel destek olmadıklarının da bir göstergesi olabilir. Oysa kadın girişimcilerin, ilgili kuruluşlara üye olması, hem güncel gelişmelerden haberdar olmalarını hem de kendileri gibi sorunlar yaşayan işletmelerin sorunlarını nasıl çözdükleri hakkında fikir edinmelerini sağlayabilir. Aynı zaman pazarda tanınmaları için de önemli bir adım olabilir. Bu nedenle, kadın girişimcilerin bir sivil toplum örgütüne üye olmasının teşvik edilmesi durumunda, kadın girişimciler işletmelerinin faaliyeti sırasında daha az sorunla karşı karşıya gelebilirler.

Araştırmaya katılan girişimci kadınlara göre başarılı bir girişimcide bulunması gereken üç özellik sırası %68,7 ile kendine güven ve cesaret, %39,4 risk üstlenbilme ve %37,4 çalışkanlıktır. Buna göre kadın girişimciler, girişimci olmayı psikolojik konular ile ilişkilendirmektedir. Özellikle cesaret ve kendine güven, kişilik özellikleri arasında yer almaktadır. Risk üstlenmek ise, kadın girişimcilerin işletmelerini büyütme ya da devam ettirmeleri için önemli olabilir. Çünkü, yenilikçi fikirleri hayata geçirebilmek için risk önemli bir faktördür. Son olarak çalışkan olmak kadın girişimciler için önemli görünmektedir. İşletmelerinin tüm sorumluluğunu üstlendikleri, kararları kendileri verdikleri ve uzun saatler çalıştıkları için çalışkanlık kritik bir öneme sahiptir. Ayrıca kadın girişimcilerde eğitim seviyesinin yüksek olduğu, eğitim seviyesinin arttıkça kadınlarda cesaret ve kendine güvenin arttığı ve eğitim seviyeleri yüksek kadınlarda daha kolay girişimci olabildikleri görülmüştür. Buna göre, kadın girişimci olmak ile eğitim birbiri ile sıkı bir ilişkiye sahiptir. Özellikle farklı bir şehirde öğrenim gören bireyler, ailelerinden aynı ve yalnız hayatta kalmak için yoğun çaba sarf etmektedirler. Bu esnada çeşitli sorunlarla karşılaşmakta ve bu sorunlarını kendileri çözmektedir. Bu yaşam becerileri, kadın girişimcilerin cesaretlerini ve kendine güvenlerini artırıyor olabilir.

Araştırmaya katılan girişimci kadınların %60,6'sı işletmesinin geleceği ile ilgili, planlarda karlılığı artırma, %44,4'ü sektörde kalıcı olma olduğunu belirtmiştir. (Güleç,2011)'e göre araştırmaya katılan girişimci kadınların geleceğe yönelik planları içerisinde; kaliteyi iyileştirme, sektörde kalıcı olma ve işte mevcut durumu devam ettirme yer almaktadır, buda gösteriyor ki kadınların çoğu aynı sorunu yaşamaktadırlar. Araştırmaya katılan girişimci kadınların ülkemizde kadın girişimciliğin gelişmesi için

devletten beklentileri sırası %81,8 ile vergi kolaylıkların getirilmesi, %59,6 ile rekabet koşullarının geliştirilmesi ve %51,5 ile kredi olanaklarının iyileştirilmesidir. Bu bulgular, kadın girişimcilerin devletten beklentileri ile işletmelerine ilişkin planları arasında uyum olduğunu göstermektedir. Kadın girişimciler, işletmelerinin devam etmesini ve daha fazla gelir elde etmeyi istemektedirler. Bunu gerçekleştirmek için adil pazarlara erişmeyi ve maddi fırsatların verilmesini devletten beklemektedir.

Ülkemizde girişimcilik, yöneticilik ve iş sahipliği küçük işletmelerde tek bir kişide bütünleşmektedir. Bu çalışmada, katılımcıların işletmelerindeki çalışan kişi sayılarına bakıldığında, ortalama olarak 6 kişi çalıştırdıkları görülmektedir. Bu anlamda, kadın girişimcilerin genel olarak küçük işletmelerde faaliyet gösterdikleri söylenebilir ve bu bulgumuz literatür bulguları ile desteklenmektedir. Katılımcıların mesleki bilgi ve becerilerini kazanma yollarına bakıldığında ise, iş hayatından kazandıkları yani katılımcıların çoğunun faaliyet gösterdikleri sektöre girmeden önce mesleki eğitimi almamış olduğu da görülmektedir ve eğitim eksikliğine yönelik bu bulgu literatür ile örtüşmektedir.(İlter, 2008) Katılımcıların anne, baba ve eşinin girişimciliğine dair yöneltilen soruya verilen yanıtların hayır seçeneğinde yoğunlaşması, aileden veya yakın çevresinden başarılı girişimcilerin çıkmasının kadınların bu kişileri kendine model almasına olanak sağlayan ve kadını girişimcilik alanında cesaretlendirme noktasında tetikleyen bu durumun kadını erkeklere nazaran daha fazla motive eden bir unsur olduğuna değinen çalışmalardan farklılık arz etmektedir.

Bu araştırmada iş tecrübesinin olmaması ve organize olmada problemler yaşanması ile kadın girişimlerin eşlerin eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır. Buna göre, eğitim düzeyi yüksek eşi olan kadın girişimciler organize olma ve iş tecrübesinden kaynaklanan problemleri daha az yaşamaktadırlar. Bu durumun nedeni, kadın girişimcilerin eşlerinin işletmelerinin yönetimi konusunda onlara yardım ediyor olması olabilir. Gelecek araştırmalarda, kadın girişimcilerin eşlerinin kendilerine işletmeleri konusunda hangi destekleri sunuyor olduklarına odaklanabilir. Çünkü kadın girişimcilerin eşleri, işletmelerin devamlılığı için kritik bir faktör olarak görünmektedir.

Son olarak iş tecrübesinin olmaması ve organize olmada problemler yaşanması, bürokratik işlemlerden dolayı sıkıntı yaşanması ve ailedeki aksaklıklarından dolayı zorluk yaşaması ile kadın girişimcilerin eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kadınların eğitim düzeyi arttıkça bu sorunları yaşamaları azalmaktadır. Bunun nedeni bu sorunlarla nasıl baş edeceklerini biliyor olmaları olabilir.

Ancak bu araştırmada buna odaklanılmamıştır. Bu nedenle gelecek araştırmalar, kadın girişimcilerin yaşadıkları sorunları nasıl çözdüklerine ve süreçte kimlerden destek aldıklarına odaklanabilir. Böylelikle sorunlara ve kadın girişimcilerin girişimcilik becerilerine yönelik daha fazla bilgi elde edilebilir.

Sonuç olarak Diyarbakır Ergani ilçesindeki kadın girişimciler, işletmelerini devam ettirebilmek için çeşitli sorunlar ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu sorunlar, ailelerinde girişimci bulunmasına, kendilerinin ve eşlerinin eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir. Özellikle toplumsal cinsiyete bağlı olarak yaşadıkları sorunlar bir hayli fazladır. Bu nedenle kadın girişimcilerin sorunlarını sosyolojik çerçevede ele alacak çeşitli araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Özellikle aile yaşamı ve kadın girişimci olmak üzerinde çok daha fazla araştırmaya ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca kadın girişimcilerin bu sorunlarla nasıl baş ettikleri ve hangi çözüm stratejilerini kullandıklarına ilişkin konular bu araştırmada araştırılmamıştır. Gelecekte bu konulara ilişkin daha fazla araştırmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

“Diyarbakır Ergani ilçesinde girişimci kadınların işletmelerini kurarken ve kurduktan sonra karşılaştıkları sorunlar” başlıklı çalışmanın sonuçları temel alınarak aşağıdaki önerilerde bulunmak mümkündür:

- Kadın girişimcilere girişimcilik konusunda becerilerini geliştirmeleri için gerekli eğitimler nitelikli kurs ve seminer aracılığı ile verilebilir.
- Kadınlara girişimcilik ile ilgili eğitimler verilerek kadın girişimcilerin ekonomik bağımsızlık ve özgüvenleri oluşturularak iş kurmalarına destek sağlanılabilir.
- Kadın girişimcilerin kendileri gibi girişimciler ile bir araya gelerek sohbet etmeleri için ortamların oluşturulması sağlanabilir. Böylelikle kadın girişimciler, sorunlarını nasıl çözdüklerini birbirlerine anlatırlar. Diğer kadın girişimciler, bu sorunlarla karşılaştıklarında nasıl adım atmaları gerektiği konusunda fikir elde ederler.
- Kadınların ekonomik hayata katılması için toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımı ile bütünsel politikaların uygulanması kadın sivil toplum kuruluşları ve ilgili kurumlar arasında iş birlikler sağlanılabilir.
- Kadın girişimcilerin işletmelerini kurduklarında iş hayatında daha az sorun yaşamaları için uygulanan vergi politikalarında ve sigorta yükünün azaltılması konularında çeşitli düzenlemeler yapılabilir. Böylelikle kadın girişimciler, işletmelerini devam ettirebilmek için maddi desteği bulmuş olurlar.

- Kadın girişimcilerin işletmelerini kurduklarında sermaye temininde sıkıntılarını giderebilmeleri için devlet uygun kredi olanakları sağlayabilir. Böylelikle işletmelerin devamlılığı sağlanabilir.
- Kadın girişimcileri arasında işe başlama kararından başlayarak, iş kurma süreci ve iş yaşamındaki tecrübelerini aktarmalarını sağlayacak bir iletişim ağı oluşturulabilir. Bunlar yüz yüze ya da çevrimiçi olabilir.
- Diyarbakır Ergani ilçesinde ailelerin kültürel yapılarından kaynaklı girişimci olmak isteyen kadınları engellememeleri için devletin kadın girişimcilik konusunda aileleri bilinçlendirme politikaları uygulanabilir.
- Doğu illerinde, küçük kasabalarda ve şehirlerde dış çevrelerinde daha geleneksel yönelimler gözlenmekte, bu yapı kadın girişimcilere kısıtlamalar getirmektedir. Bu anlayışın kırılması için Batı tarafındaki girişimci kadınların Doğu tarafındaki girişimci kadınlar arsında bir iletişim ağı sağlanılabilir.
- Girişimci kadınlar hem kendi hesabına çalışanlar hem de gelecekte girişimci olmayı düşünen kadınlar arası örgütlenme oluşturulabilir.
- Kadınların ekonomik özgürlüklerin sağlanabilmesi amacıyla, kadınların toplu bulundukları yerlerde girişimciliğe özendirilebilir. Örneğin; kamu spotları.
- Kadın girişimciler, erkek girişimcilerin kendileriyle rekabet edemeyecekleri alanlarda iş kurma eğilimindedirler. Ülkemizde geleneksel kadın girişimci tipinin hâkim olduğu ve bunun sonucunda düşük gelir elde ettikleri kaydedilmiştir. Kadın girişimcilere finansal ve teknik bilgi sağlayacak ve kadınların erişimini artıracak birimlerin güçlendirilmesine ihtiyaç vardır. Ticaret odalarında oluşturulacak bir birim, kadın girişimcilere yol gösterebilir.
- Kadın girişimcilerin aile içindeki rolleri ve sorumlulukları dikkate alınarak Ergani’de aile hayatını kolaylaştıran sosyal imkanların (kreş, temizlik vb. sayısını artırarak) yaygınlaştırılması gerekmektedir.
- Kadın girişimcilere girişimcilik ile ilgili eğitimler verilerek kadın girişimcilerin ekonomik bağımsızlık ve özgüvenleri oluşturularak iş kurmalarına destek sağlanılabilir.

5. KAYNAKÇA

- Akıllı, H.**, 2013. Kamu hizmeti imtiyazından yap işlet devret yöntemine: Yasal serüven. *Sayıştay Dergisi*, 89: 91-114.
- Akıncı, H.**, 2016. İlköğretim kurumlarında çalışan kadın yöneticilerin duygusal zekâ düzeyleri ile otantik liderlik özellikleri arasındaki ilişki. *Yüksek Lisans Tezi*, Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, 147s.
- Aksoy, B., Koçancı, M., Namal, M.K.**, 2019. Girişimcilik motivasyonu: Uygulamalı girişimcilik eğitimi katılımcıları örneği. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 26(1): 109-129.
- Akyazı, T.E.**, 2014. Girişimcilik sürecinde sosyal sermaye ve sosyal ağlar ile iç girişimcilik arasındaki ilişki üzerine bir araştırma, *Yüksek Lisans Tezi*, Aksaray Üniversitesi, Aksaray, 162s.
- Akyıldız, T.**, 2021. Kadın girişimciliği Kastamonu ili örneği, *Doktora Tezi*, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu, 101s.
- Albayrak, T.**, 2022. Türkiye'de kadın girişimciliği ve ekonomik büyümeye etkileri, *Yüksek Lisans Tezi*, Trakya Üniversitesi, Edirne, 152s.
- Aldemir, B.**, 2011. Küçük ve orta boy inşaat firmalarının girişimcilik yönelimi, *Doktora Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, 83s.
- Altın, B.**, 2014. Kadınlarda benimsenen cinsiyet rollerine göre kişilik özelliklerinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul, 98s.
- Altuntaş, H. T.**, 2016. Girişimcilik destek programlarının aktif istihdam politikası üzerindeki etkinliği: KOSGEB yeni girişimcilik programı örneği ve TR21 analizi, *Yüksek Lisans Tezi*, Namık Kemal Ü. Tekirdağ. s.104
- Arikan, F.E.Z.A., Erol, C.B., Arikan, O.**, 2004. Regularized estimation of vertical total electron content from gps data for a desired time period. *Radio Science*, 39(6): 1-10.
- Arslan, M.**, 2020. Türkiye'de kadın istihdamı ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul, 76s.
- Arslan, H., Şener, D.K.**, 2012. Hemşirelikte yeni ve önemli bir kavram: girişimcilik. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 20 (2): 140-145.
- Asuman, A.S.**, 2014. Türkiye'de girişimcilik ve Türk girişimci profili üzerine bir analiz. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 21(2): 41-58.
- Aşkın, A., Nehir, S., Vural, S.Ö.**, 2011. Tarihsel süreçte girişimcilik kavramı ve gelişimi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 6(2): 55-72.

- Aşkın, E.Ö.,** 2015. Kadınların işgücü piyasasındaki konumlarını etkileyen faktörler, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 10(1): 43-66.
- Atalay, N., Anagün, Ş.S.,** 2017. Sınıf öğretmeni adaylarının girişimcilik becerisine ilişkin yeterlik algıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(41): 298-313.
- Aygin, D., Fidan, F.,** 2012. Evaluation of knowledge, attitude and behavior of Turkish university students regarding family planning, *Revista Eletronica de Enfermagem*, 14(3): 464-672.
- Ayşen, R.,** 2018. Kadın Çalışmalarında Güncel Konular. Wolff Eğitim Yayınevi.s.381
- Aytaç, Ö.,** 2006. Girişimcilik: Sosyo-kültürel bir perspektif, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15: 139-160
- Bağcı, H., Çınar Yücel, S.,** 2020. 2000 yılı sonrası terapötik dokunuşla ilgili çalışmaların sistematik bir incelemesi. *International Journal of Caring Sciences*, 13 (1).
- Balaban, Ö., Özdemir, Y.,** 2008. Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 133-147
- Ballı, A.İ.K.,** 2017. Kadınların girişimci olma nedenleri ve önlerindeki engeller: Kadın girişimci adayları üzerine uygulamalı bir araştırma, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(1): 42-63.
- Ballı, A.,** 2017. Girişimcilik ve girişimci tipolojileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29: 143-166.
- Balta, A.T.,** 2007. İnsan kaynakları yönetimi fonksiyonu olarak ücret yönetimi, motivasyon ve bir uygulama, *Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi, İstanbul. 152s.
- Beechey, V., Perkins, T.,** 1987. Saat meselesi: Kadınlar, yarı zamanlı çalışma ve işgücü piyasası. Wiley-Blackwell.s.220
- Bektaş, M., Karagöz, Ş.,** 2018. İzlenim yönetiminin yaklaşımının işe tutkunluğa etkisinde sosyal bakışa olan ilginin aracılık rolü, *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 4 (6): 275-299.
- Bilge, H., Vedat, B.A.L.,** 2012. Girişimcilik eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16: 131-148.
- Bilge, H., Bal, V.,** 2012. Girişimcilik eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16: 131-148.
- Binks, M., Vale, P.A.,** 1990. Girişimcilik ve ekonomik değişim. McGraw-Hill Kitap Şirketi Limited Şirketi, 397s.

- Birol, Ö.H., Gencer, A.H.,** 2014. Neo-klasik iktisat ve neo-klasik sentez, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1): 259-280.
- Bozkurt, Ö.,** 2006. Girişimcilik eğiliminde kişilik özelliklerinin önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*.s .93-111
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F.,** 2017. Bilimsel araştırma yöntemleri (23. Baskı). Pegem Akademi, Ankara. 360s.
- Boyacıoğlu, E.Z.,** 2014. Kırsal turizmde kadın girişimciliği: Edirne örneği. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 4(2): 82-90.
- Bozkurt, Ö. Ç., Alparslan, A.M.,** 2013. Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi: girişimci ve öğrenci görüşleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 8(1): 1-28
- Candan, Ç.,** 2011. A method for fine resolution frequency estimation from three dft samples. *IEEE Signal processing letters*, 18(6): 351-354.
- Candan, H.,** 2011. Osmanlı'dan günümüze Türk topraklarında girişimcilik serüvenine dair bir değerlendirme, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2): 157-174.
- Cansoy, R.,** 2018. Uluslararası çerçevelere göre 21. yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4): 3112-3134.
- Celep, S.,** 2017. Girişimcilik türleri: Genel bir çerçeve. *Maliye Finans Yazıları*, (Özel Sayı): 71-94.
- Ciuca, M.A.,** 2017. Neo-klasik realizm bağlamında Türkiye-Romanya ikili ilişkileri (1990-2015). *Yüksek lisans tezi*, Akdeniz Ü. Antalya, 132s.
- Cuba, R., Decenzo, D., Anish, A.,** 1983. Management practices of successful female business owners, *American Journal of Small Business*, 8(2): 40-46.
- Çatal, M.F.,** 2007. Bölgesel kalkınmada küçük ve orta boy işletmelerin (kobi) rolü, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2): 333-352.
- Çakıcı, A.,** 2004. Kadın girişimcilerin işletme fonksiyonlarındaki etkisinin belirlenmesine yönelik bir araştırma, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1):129-142.
- Çelebi, F.,** 2021. Dijital çağda liderlik ve girişimcilik. İksad Yayınevi, Ankara, 122s.
- Çelik, N.G.,** 2015. Bir dağıtım kanalı olarak franchising sistemi ve daily fresh işletmesinde bir uygulama, *Doktora Tezi*, Anadolu Ü. Eskişehir. 100s.
- Çetin, F., Varoğlu, A.K.,** 2009. Özellikler bağlamında girişimcinin beş faktör kişilik örüntüsü, *Savunma Bilimleri Dergisi*, 8(2): 51-66.

- Çokgezen, M.,** 2000. Türk burjuvazisinde yeni parçalanmalar ve yeni işbirlikleri. *Çevre ve Planlama C: Devlet ve Politika*, 18(5): 525-544.
- Demirbilek, S.,** 2007. Yaşlılık ve emeklilik ilişkisinin sosyolojik boyutu, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 10(1-2): 131-146.
- Danışık, Ş.,** 2001. Türkiye’deki girişimci profili. *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Konya, 269s.
- Demirel, E.T., Akbıyık, N.,** 2009. Girişimcilik kavramı ve ortaya çıkışı, girişimcilik ve küçük işletmeler. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 267s.
- Demirel, Y., Özbezek, B. D.,** 2015. İşletmelerde İç girişimcilik ve yenilik ilişkisine yönelik kavramsal bir inceleme. *TISK Akademi*, 10(19): 113-135.
- Desai, A., Upadhyaya, T., Palandoken, M., Gocen, C.,** 2019. Dual band transparent antenna for wireless MIMO system applications. *Microwave and Optical Technology Letters*, 61(7): 1845-1856.
- Dess, G.J.,** 2001. The meaning of social entrepreneurship, http://www.fuqua.duke.edu/centers/case/documents/dees_sedef.pdf, 21.Aralık.2022.
- Doğan, N.,** 2013. Türkiye’de girişimcilik eğilimi: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma, *Doktora Tezi*. İstanbul Ü. İstanbul, 285s.
- Durak, İ.,** 2011. Girişimciliği etkileyen çevresel faktörlerle ilgili girişimcilerin tutumları: Bir alan araştırması. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(2):191-213.
- Durukan, L.,** 2021. Türkiye’de kadın girişimcilerin desteklenmesinde KOSGEB’in rolü. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 7(1): 17-37.
- Durukan, T.,** 2006. Düünden bugüne girişimcilik ve 21. yüzyılda girişimciliğin önemi, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 25-37.
- Ecevit, Y.,** 1993. Aile, kadın ve devlet ilişkilerinin değerlendirilmesinde klasik ve yeni yaklaşımlar. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1: 9-34.
- Eğinli, A.T., Çakır, S.Y.,** 2011. Toplum kültürünün kurum kültürüne yansımaları. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 3(2): 37-50.
- Ekiz, C., Somel, A.,** 2005. Türkiye’de planlama ve planlama anlayışının değişimi, *AÜ SBF-GETA Tartışma Metinleri*, 81: 1-36.
- Eraslan, E., Arıkan, A.,** 2004. Ücretlendirmede puan yöntemi, kıdem ve başarı değerlendirme: Bir imalat işletmesinin iç üretim bölümünde uygulama. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 19(2): 139-150.
- Erbatu, G.,** 2008. Kültürel boyutları içerisinde girişimcilik eğilimi, *Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 110s.

- Ercan, S., Gökdeniz, İ.,** 2009. Girişimciliğin gelişim süreci ve girişimcilik açısından Kazakistan. *Bilgi*. 49: 59-80.
- Ercoşkun, M.H.,** 2009. Okul müdürlerinin klasik ve neo-klasik yönetim yaklaşımlarını uygulama biçimleri, Şükrü ADA, *Journal of Graduate School of Social Sciences*, 13(2): 171-182.
- Eroğul, C.,** 2014. Birey Nedir?: Öz Türkçe bir marksist yaklaşım denemesi. Yordam Kitap, 400s.
- Erdoğan, İ.,** 2001. Kitle iletişimi örneğinde marksist siyasal ekonomi yaklaşımı üzerine bir tartışma. *Praxis*, 4: 276-313.
- Ersezer, G., Gümüş, A.,** Kadın girişimciliği ve karşılaşılan sorunlar. *INSAC Advances in Social and Education Sciences*, 11: 195-399.
- Ersoy, H.,** 2010. Kültürel çevrenin girişimcilik tercihinin etkisi, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1): 71-77.
- Erten, O., Ghaemi, P., Coleman, P.,** 2016. Smb'de kondo dökümü ve kuantum salınımları, 6. *Fiziksel İnceleme Mektupları*, 116(4): 046-403.
- Goffee, R., Scase, R.,** 2015. Sorumlu kadınlar (routledge canlandırmaları): kadın girişimcilerin deneyimleri . Routledge, 76s.
- Gökalt, İ.E.,** 2008. Türkiye'deki kadın yöneticiler ve kadın girişimciler, *Yüksek Lisans Tezi*, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale, 133s.
- Gökbunar, R., Aktaş, H., Kargın, M.,** 2018. Üniversitelerde sosyal girişimcilik: fırsatlar ve öneriler. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 25(1): 155-170.
- Gökçil, T.,** 2019. Girişimcilik ve kadın girişimciliği iş yaşam dengesinde engel ve fırsat analizi: Konya ili örneği, *Doktora Tezi*. Karatay Üniversitesi, Konya, 141s.
- Gözübüyük, D.,** 2019. Yaratıcı, eleştirel ve yansıtıcı düşünmenin girişimcilik becerisi üzerine etkisi, *Yüksek Lisans Tezi*, Bartın Üniversitesi, Bartın, 144s.
- Güdek, R. C.,** 2016. Kadın girişimcilerin liderlik özelliklerinin incelenmesi: Ankara ili uygulaması, *Yüksek Lisans Tezi*, Ufuk Üniversitesi, Ankara, 129s.
- Gümüsoğlu, Ş., Karaöz, B.,** 2014. Tarihsel süreçte girişimcilik: Muğla örneği, *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(1): 97-118.
- Gündoğdu, M., Ercisli, S., Canan, I., Orman, E., Sameeullah, M., Naeem, M., Ayed, R.B.,** 2018. Diversity in phenolic compounds, biochemical and pomological characteristics of arbutus unedo fruits. *Folia Horticulturae*, 30(1): 139.
- Gündüz, Ş.,** 2010. Kontrol liderin elinde mi? Girişimcilik okulundan cevap. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(2): 212-222.

- Güneş, F.**, 2009. Türkçe öğretiminde günümüz gelişmeleri ve yapılandırıcı yaklaşım, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11): 1-21.
- Güney, S.**, 2006. Kadın girişimciliğine genel bir bakış. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1: 25-43.
- Günlü, E.**, 2015. Sosyal girişimcilik olgusunun kavramsal analizi ve turizmde sosyal girişimcilik. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 16(35): 23-42.
- Gürel, G.**, 2012. Clinical performance of porcelain laminate veneers: outcomes of the aesthetic pre-evaluative temporary (APT) technique. *International Journal of Periodontics & Restorative Dentistry*, 32(6): 625-635.
- Gürol, I., Durmuş, M., Ahsen, V., Nyokong, T.**, 2007. Synthesis, photophysical and photochemical properties of substituted zinc phthalocyanines, *Dalton Transactions*, 34: 3782-3791.
- Güzel, S.**, 2006. Sosyal yapı ve "toplumsal yapı" bileşkesinde sosyo-kültürel yapı kavramı. *İstanbul Journal of Sociological Studies*, 34: 83-96.
- Hisrich, R.D., O'Brien, M.**, 1981. The woman entrepreneur from a business and sociological perspective, *Frontiers of Entrepreneurship Research*, 21(11): 19-23.
- Hisrich, R.D., Peters, M.P.**, 2002. Entrepreneurship. 15. Basım Nev York, 10-22s.
- Ilhan, A., Gurel, A., Armutcu, F., Kamisli, S., Iraz, M.**, 2005. Antiepileptogenic and antioxidant effects of Nigella sativa oil against pentylenetetrazol-induced kindling in mice. *Neuropharmacology*, 49(4):456-464.
- İncili, İ.İ.**, 2022. Girişimci kadınlara yönelik mali politikalar: Denizli örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, Pamukkale Üniversitesi, Denizli. 154s.
- İrengün, O.**, 2014. Beş faktör kişilik kuramının sosyal girişimcilik yönelimine etkisi ve bir alan araştırması. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- İşcan, Ö.F., Naktiyok, A.**, 2004. Çalışanların örgütsel bağdaşımalarının belirleyicileri olarak örgütsel bağlılık ve örgütsel adalet algıları. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 59(1): 182-201.
- Kafkasyalı, M.S.**, 2015. Devrim teorileri ve renkli devrimler. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (2), Ekim 2019, 207-222s.
- Kahraman Arslan, İ., Toksoy, M.D.**, 2017. Türkiye’de kadınları girişimciliğe yönelten faktörler karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi*, 1(1): 123-148.

- Kalkan, A.**, 2011. Kişisel tutum, öznel norm ve algılanan davranış kontrolünün girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi: üniversite öğrencileri üzerine bir uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14: 189-206.
- Kara, M.**, 2009. Sosyal ve kültürel yapının girişimcilik üzerine etkileri ve türk toplumundan örnekler. *Journal of Azerbaijani Studies*. 465-485.
- Karateke, G.** 2006. Kadınları girişimciliğe iten faktörler, *Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 78s.
- Karaman, A.**, 2000. Türkiye'de meslek eğitimine yönelik ortak faaliyetler, *In Journal of Social Policy Conferences*, 43-44.
- Karakaşoğlu, E.**, 2022. Spor girişimlerinde sürdürülebilirlik yaklaşımları ve geri dönüşüm uygulamaları, *Yüksek Lisans Tezi*, Trakya Üniversitesi, Trakya, 147s.
- Kaygın, E., Güven, B.**, 2014. Kadın girişimcilik: Farklı boyutlarıyla. *Veritas akademi yayıncılık*, 239s.
- Kesici, P.G.**, 2019. Kendi işini kuran kadınların girişimci olma nedenleri ve karşılaştıkları sorunlar, *Yüksek Lisans Tezi*, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir, 78s.
- Koç, M.**, 2006. Bir girişimcilik modeli olarak Franchising, *Doktora Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 148s.
- Koç, B., Yazıcıoğlu, İ.**, 2022. Küçük ve orta ölçekli konaklama işletmelerinde girişimcilik yöneliminin işletme performansına etkisi, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14(1): 1041-1062.
- Konak, A.**, 2019. Küresel ölçekte gerçekleştirilen girişimcilik faaliyetleri sürecinde karşılaşılan sorunların tespiti ve değerlendirilmesi: Türkiye örneği. *Third Sector Social Economic Review*, 54(1): 446-462.
- Kumaş, H.**, 2010. Türkiye iş kurumu faaliyetleri ve işgücü piyasası ihtiyaçları arasındaki uyum, *Sosyoekonomi*, 11(11): 132-166.
- Kutunis, R.Ö.**, 2006. Girişimci kadınlar. Değişim Yayınları, Sakarya, 110s.
- Kutukız, D., Özden, C.**, 2018. Kadın girişimciliği ve finansal okuryazarlığın kadın girişimciler üzerindeki etkisi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(1): 349-365.
- Ling, Y.A.N., Simsek, Z., Lubatkin, M.H., Veiga, J.F.**, 2008. Transformational leadership's role in promoting corporate entrepreneurship: *Examining The CEO-TMT Interface. Academy Of Management Journal*, 51(3): 557-576.
- Marangoz, M., Erboy, N.**, 2013. Pazarlamada paradigma değişimi: Girişimci pazarlama. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(1): 67-91.

- Mat Çelik, G.,** 2018. Kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri-tr71 düzey 2 bölgesi üzerine bir uygulama, *Doktora Tezi*, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır, 226s.
- Memiş, H., Paksoy, H., Paksoy, S.,** 2007. Bölgesel kalkınmada kadın girişimciliğinin önemi: GAP bölgesinde bir araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 137-152.
- Morçin, S.E.,** 2013. Türk kültüründe kadın girişimciliği: kavramsal bir değerlendirme, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 8(2): 167-190.
- Müdürlüğü, B.K.S.G.,** 2009. Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet. Elma Teknik Basım Matbaacılık, Ankara, 237s.
- Müftüoğlu, M. T., Durukan, T.,** 2004. Girişimcilik ve Kobi'ler. Gazi Kitabevi, Ankara, 220s.
- Naktiyok, A., Kök, S.B.,** 2006. Çevresel faktörlerin iç girişimcilik üzerine etkileri, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2): 77-96.
- Narin, M., Marşap, A., Gürol, M.A.,** 2006. Global kadın girişimciliğinin maksimizasyonunu hedefleme: uluslararası arenada örgütlenme ve ağ oluşturma, *Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 8(1): 65-78.
- Nişancı, Z.N.,** 2012. Toplumsal kültür-örgüt kültürü ilişkisi ve yönetim üzerine yansımaları. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1): 1279-1293.
- Nişancı, Z.N.,** 2015. Göçmen girişimcilik üzerine: Pittsburgh'daki Türk girişimciler, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 10(1): 1-28
- Mamatoğlu, N.,** 2015. Türkiye'de engelli istihdamının genel görünümü: işveren gözüyle engelli istihdamını artırma konusunda önerilen politikalar. *Alternatif Politika*, 7(3): 524-561.
- Odabaşı, Y.,** 2006. Değişimin ve dönüşümün aracı olarak girişimci üniversite, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 87-104.
- Oyuryüz, Ş.Z.,** 2013. Girişimci kadınlar ve karşılaştıkları sorunların analizi: Tekirdağ ili örneği. *Doktora Tezi*, Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ, 236s.
- Özçelik, Ö., Tuncer, G.,** 2007. Atatürk dönemi ekonomi politikaları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1): 253-266.
- Özel, H.A.,** 2011. Türkiye'de ticari serbestleşmenin tarihsel gelişimi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 6(2): 73-92.
- Özdevecioğlu, M., Cingöz, A.,** 2009. Sosyal girişimcilik ve sosyal girişimciler: Teorik çerçeve. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32: 81-95.

- Özkul, G.**, 2008. Girişimcilik teorileri ve girişimci tipleri: Antalya-Burdur-Isparta illerinde (İBBS Düzey 2 TR61 Bölgesinde) imalat sanayi KOBİ'lerindeki girişimciler üzerine bir inceleme. *Doktora Tezi*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Konya, 230s.
- Özgür, G.**, 2019. Türkiye'deki kadın girişimcilerin finansman kaynaklarına erişim olanaklarının analizi. *Yüksek Lisans Tezi*, Beykent Üniversitesi, İstanbul, 125s.
- Özkul, G., Dulupçu, M.A.**, 2007. Kişisel gelişimin girişimci tipleri üzerine etkisi: Antalya-Isparta illerinde bir inceleme. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 67-92.
- Öztürk, A.O.**, 2012. Kamu örgütlerinde girişimcilik. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 14(4): 151-170.
- Paksoy, S., Aydoğdu, M.H.**, 2010. Bölgesel kalkınmada girişimciliğin geliştirilmesi: GAP-GİDEM örnekleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 5(1): 113-134.
- Parhankangas, A., Landström, H.**, 2004. Responses to psychological contract violations in the venture capitalist-entrepreneur relationship: An exploratory study. *Venture Capital: An International Journal of Entrepreneurial Finance*, 6(4): 217-242.
- Peker, A.E., Kubar, Y.**, 2012. Türkiye'de kırsal kesimde kadın istihdamına genel bir bakış, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2): 173-188.
- Pinchot, G., Pellman, R.**, 1999. Intrapreneuring in action: A handbook for business innovation. Berrett-Koehler Publishers, 192s.
- Reyhanoglu, M., Özden, A.K.I.N.**, 2012. Ticari girişimciler ne kadar sosyal girişimcidir. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, 23(71): 8-33.
- Ribeiro, D., Akehurst, G.P.**, 2014. Hizmet sektöründe franchising.. *Hizmet Endüstrileri Dergisi*, 34 (9-10): 751-756.
- Sancaktar, C.**, 2011. Demokrat parti dönemi Türk dış politikası'na marksist yaklaşım. *Bilge Strateji*, 3(5): 25-98.
- Savci, S., Ince, D.I., Arikan, H.**, 2000. A comparison of autogenic drainage and the active cycle of breathing techniques in patients with chronic obstructive pulmonary diseases. *Journal of Cardiopulmonary Rehabilitation and Prevention*, 20(1): 37-43.
- Sharir, M., Lerner, M.**, 2006. Bireysel sosyal girişimciler tarafından başlatılan sosyal girişimlerin başarısını ölçmek. *Dünya Ticareti Dergisi*, 41 (1): 6-20.
- Schumpeter, J.A.** 2010. Kapitalizm, sosyalizm ve demokrasiden (1942) alıntı. *Kamusal alan fikri: Bir okuyucu*, 54-72.
- Schumpeter, J.**, 2018. Gustav v. schmoller und die probleme von heute, *Journal of Contextual Economics*, 138(3-4): 1-52.

- Seltzer, J., Bass, B.M.,** 1990. Dönüşümsel liderlik: Başlatma ve değerlendirmenin ötesinde. *Yönetim Dergisi*, 16(4): 693-703.
- Serinikli, N.,** 2019. Kırsal alandaki mikro kadın girişimcilerin kooperatifleşmeye karşı tutumları: Agro-turizm kadın kooperatifleri, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 14(1): 45-57.
- Sevim, J.,** 2001. Tanrı'nın sesi kadın. Remzi Kitap. Ankara, 248s.
- Silver, A.D.,** 1983. The Entrepreneurial Life: How to go for it and get it. John Wiley & Sons, 178s.
- Soyak, M.,** 2013. Kadın girişimciliği ve mikro finans: Türkiye deneyimi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24: 129-144.
- Soysal, A.,** 2010. Türkiye'de kadın girişimciler: Engeller ve fırsatlar bağlamında bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(01): 83-114.
- Şahin, E.,** 2009. Kadın girişimcilik ve Konya ilinde kadın girişimcilik profili üzerine bir uygulama. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 9(17): 286-309.
- Şişman, Z.,** 2007. Seçenekler yaratmak: Kadınlar için liderlik eğitimi el kitabı. Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı (KEDV) Yayınları. İstanbul, 136s.
- Şimşek, M.Ş., Çelik, A.,** 2018. Yönetim ve organizasyon. Eğitim Yayınları, Konya, 264s.
- Tinik, M., Akyüz, D.,** 2016. Türkiye'de girişimcilik kültürü bağlamında arge ve inovasyon yatırımlarının artırılması; eğitim rolünün desteklemesi, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 11(2): 37-44.
- Timuroğlu, M.K., Çakır, S.,** 2014. Girişimcilerin yeni bir girişim yapma niyetlerinin risk alma eğilimi ile ilişkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2): 119-136.
- Toksöz, G.,** 2009. Kriz koşullarında toplumsal cinsiyet perspektifinden işgücü piyasaları. ILO, Ankara, 75s.
- Top, S.,** 2006. Girişimcilik keşif süreci. Beta Yayınları, İstanbul, 354s.
- Topgül, S., Yıldırım, M.,** 2018. Engelli istihdamına ilişkin işverenlerin tutum ve algıları: Tokat örneği. *Journal of Human Seciyence*, 15(2): 855-869.
- Tosunoğlu, B.T.,** 2014. Girişimcilik ve Türkiye'nin ekonomik gelişme sürecinde girişimciliğin yeri. *Doktora tezi*, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 205s.
- Tutar, F., Demiral, M.,** 2007. Yerel ekonomilerin yerel aktörleri: Bölgesel kalkınma ajansları. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 2(1): 65-83.
- Tüğen, K., Özen, A.,** 2008. Cinsiyete duyarlı bütçeleme anlayışı. *Maliye Dergisi*, 154: 1-11.

- Türkmen, M.A.**, 2016. Çevre odaklı üretim ve tarımsal girişimcilik bağlamında: Vermikültür. *Journal of Life Economics*, 3(2): 1-1.
- Uçar, Z., Erçelik, M.A.**, 2017. Küreselleşme bağlamında başarılı bir toplam kalite yönetimi için psikolojik sahiplenme ve iç girişimciliğin rolü: Kuramsal bir analiz. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2):158-176.
- Uyanık, Ö.**, 2020. Türkiye’de kadın girişimciliğin sosyal hizmet bağlamında incelenmesi. *Toplumsal Politika Dergisi*, 1(2): 134-154.
- Uygun, T., Günaydın, C.**, 2019. Kadın girişimciliğine genel bir bakış ve Türkiye’deki kadın girişimcilerin analizi, *Ekonomi İşletme ve Yönetim Dergisi*, 3(1): 34-64.
- Uzuntepe, S.**, 2017. Dünyada ve Türkiye’de, tarihsel süreçte girişimciliğin gelişim süreci. *Maliye Finans Yazıları*, (Özel sayı): 53-70.
- Winn, J.**, 2005. Women entrepreneurs: can we remove the barriers. *The International Entrepreneurship and Management Journal*, 1(3): 381-397.
- Yalçın, Ö.**, 2010. Mecmu’a-yı Eş’arın Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Kitaplığı 3849 Numarada (Vr. 121 b-156a) metin ve inceleme, *Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 173s.
- Yazıcı, Z., Ilter, B.G., Glover, P.**, 2010. How bilingual is bilingual mother-tongue proficiency and learning through a second language, *International Journal of Early Years Education*, 18(3): 259-268.
- Yetim, N.**, 2008. social capital in female entrepreneurship. *International sociology*, 23(6): 864-885.
- Yetim, N.**, 2002. Sosyal sermaye olarak kadın girişimciler: Mersin örneği. *Ege Academic Review*, 2(2):79-92.
- Yetişen, F.T.H.**, 2009. Türkiye’de kadının ekonomik kalkınmadaki rolü. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2): 116-131.
- Yıldırım, F., İlhan, I.Ö.**, 2010. The validity and reliability of The General Self-Efficacy Scale-Turkish Form, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(4): 301.
- Yıldız, S., Alp, S.**, 2012. Girişimcilik Teorisi çerçevesinde kobilerin ekonomiye etkileri ve rekabet koşullarını etkileyen faktörler. *Girişimcilik ve kalkınma Dergisi*, 7(2): 29-49.
- Yılmaz, Ö.**, 2022. Tasavvuf alanı lisansüstü araştırmalarına yönelik bilgiler ve tecrübe aktarımı. *Tetkik*, 2: 495-530.
- Yılmaz, P.Ü.**, 2010. Canan Şenol’un yapıtlarından Türkiye’de toplumsal cinsiyet okuması. *Yedi*, 4: 125-136.

- Yılmaz, T.**, 2010. Küçük ve orta ölçekli imalat işletmelerinde yenilik (inovasyon) yönetimi: İzmir ili örneği. *Doktora Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 187s.
- Yıldırım, B., Özkahraman, S.**, 2011. Critical thinking in nursing process and education. *International Journal Of Humanities And Social Science*, 1(13): 257-262.
- Yumuşak, T.**, 2019. Kadın girişimciliğin bibliyometrik durum analizi. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 5(3): 182-192.
- Zeybekoğlu, S.**, 2002. Erken Cumhuriyet Dönemi Sanayi Komplekslerinin Mekansal Analizi: Nazilli, Kayseri, Bursa ve Eskişehir Örnekleri. *Yüksek Lisans Tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, 99s.
- Zinn, H.**, 2015. A people's history of the United States: 1492-present. Routledge, 744s.

EKLER

EK 1: Anket Formu

Bu anket çalışması danışmanlığını Doç. Dr. Gül GÜN'nün yaptığı yüksek lisans tezimin bir parçasıdır. Araştırmanın amacı, Diyarbakır Ergani ilçesinde faaliyet gösteren girişimci kadınların karşılaştıkları sorunların tespiti ve bu sorunların kadın girişimciler üzerindeki etkilerini incelemektir.

Bu ankete vereceğiniz cevaplar çalışmamızın temel veri kaynağını oluşturacağından sizlerin sorulara doğru ve anlaşılabilir cevaplar vermesi bu nedenle çok önemlidir. Toplanan bilgiler akademik amaç dışından hiçbir yerde kullanılmayacak ve paylaşılmayacaktır. Zaman ayırarak bilime katkı sunduğunuz için şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Arzu AÇAR

1. Yaşınız:

2.Eğitim durumunuz:

- (...) Okur-yazar değil
- (...) Okuryazar
- (...) İlkokul
- (...) Ortaokul
- (...) Lise
- (...)Ön lisans
- (...) Lisans
- (...)Yüksek Lisans
- (...)Doktora

3. Medeni durumunuz:

- (...) Bekar
- (...) Evli

4. Nerede yetiştiniz?

- (...)Köy
- (...) İlçe
- (...) Şehir
- (...) Büyükşehir

5. Eşinizin eğitim durumu:

- (...) Okur-yazar değil
- (...) Okur-yazar
- (...) İlkokul
- (...) Ortaokul
- (...)Lise
- (...)Ön lisans
- (...)Lisans
- (...)Yüksek Lisans
- (...)Doktora

6. Eşinizin mesleki durumu:

- (...) Memur
- (...) İşçi
- (...) Serbest Meslek (avukat, doktor, muhasebeci)
- (...) Esnaf veya Ticaret erbabı
- (...) Sanayici veya büyük tüccar
- (...) Emekli
- (...) Diğer(Belirtiniz).....

7. Çocuğunuzla ilgili:

- (...) Çocuğum yok (...) 1 Çocuk (...) 2 Çocuk
(...) 3 Çocuk (...) 4 ve üzeri

8. Günlük hayatınızda işiniz dışında çocuk bakımı ve ev işlerinden ne derecede sorumlusunuz?

- (...) Tümüyle ben sorumluyum
(...) Büyük ölçüde ben sorumluyum
(...)Eşimle ortaklaşa sorumluyuz
(...) Ailem yardım ediyor
(...)Diğeri(Belirtiniz).....

9. Ailenizde başka girişimci var mı? Varsa yakınlık derecesi nedir?

- (...) Yok (...) Annem (...) Babam (...) Kardeşim
(...) Eşim (...)Diğer(belirtiniz).....

10. Varsa hangi alanda

girişimci?.....

11. Girişimci olmadan önce çalışıyor muydunuz? Cevabınız “Evet” ise hangi işi yapıyordunuz?

- (...) Memur (...) İşçi (...) Aynı işte ücretli çalışma
(...) Aynı işi evde yapma (...) Emekli
(...) Diğer(belirtiniz).....

12. Girişimci olmanızda sizi etkileyen nedenler nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- (...) İşsiz kaldığım için bir iş kurmak istedim
(...) Kendimi geliştirmek için
(...) Ekonomik bağımsızlık için
(...) Aile ihtiyaçlarını karşılamak için
(...) Aile geleneğini devam ettirmek istedim
(...)Aldığım eğitim doğrultusunda girişimci olmak istedim
(...) Kendi patronum olmak için
(...) Maddi açıdan daha rahat olmak
(...) Bir önceki İşimden memnun değildim
(...) Çevre edinmek istedim
(...) Diğer(Belirtiniz).....

13. Girişimcilik kararınızı kimler destekledi?

- (...) Destek almadım (...) Eşim (...) Annem
(...) Babam (...) Kardeşlerim (...) Çocuklarım
(...) Arkadaşlarım (...) Diğer aile üyeleri (...) İş ortaklarım

14. İş kurma düşüncinize kimler karşı çıktı?

- (...) Eşim (...) Annem (...) Babam (...) Kardeşlerim
(...)Çocuklarım (...)Arkadaşlarım (...)Diğer aile üyeleri
(...) Diğer(Belirtiniz).....

15.Hangi sektörde girişimcisiniz?

- (...) Tarım (...)Sanayi (...) Hizmet

16. İşletmenizi kurarken sermaye teminini nasıl sağladınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- (...) Kendi birikimim
(...) Ailemden borç aldım
(...)Çevremden borç aldım
(...)Ortak buldum

- (...)Banka kredisi aldım
(...)Devlet desteği aldım
(...)Diğeri(Belirtiniz).....

17.İşletmenizde işçi çalıştırıyor musunuz?(Evet ise kaç kişi olduğunu belirtiniz)

- (...)Evet.....kişi (...)Hayır

18.İşletmenizi kurarken ve kurduktan sonra ne gibi sorunlarla karşılaştınız? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- (...)İşletmenin devamı ve büyümesinde sermaye temini bulmakta zorlandım
(...)Hammadde bulmakta zorluk yaşadım
(...)İş tecrübemin olmaması ve organize olmadığımından sıkıntı yaşadım
(...)Bürokratik işlemlerden dolayı sıkıntı yaşadım
(...)Aile aksaklarından dolayı zorluk yaşadım
(...)Toplumun geleneksel inanç ve baskısı
(...)Sosyal pozisyon ve iletişim eksikliği
(...)İş yeri arama ve kiralama
(...)Pazarda tanınmamışlık
(...)Kalifiye eleman bulma zorunluluğu
(...)Diğeri(belirtiniz).....

19.Girişimcilik faaliyetinizi Diyarbakır Ergani’de yapıyor olmanızın sizin için bir dezavantaj olduğunu düşünüyor musunuz?

- (...)Evet (...)Hayır (...)Kısmen

20.Evet ya da kısmen dediyse bu dezavantajların neler olduğunu

düşünüyorsunuz? (...)İş çevresinde erkek çalışanların çoğunlukta olması

- (...)Pazarın özellikleri
(...)Toplumun değer yargıları
(...)Toplumda yaygın kadın rollerin yarattığı baskı
(...)Aile ile ilgili sorunlar
(...)Diyarbakır’ın piyasası yetersiz
(...)Diğeri(Belirtiniz).....

21.Aşağıdaki kuruluşlardan hangisine/hangilerine üyesiniz?

- (...)KADEM(Kadın ve Demokrasi Derneği)
(...)KOSGEB(Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı)
(...)KAGİDER(Türkiye Kadın Girişimciler Derneği)
(...)Diğeri(belirtiniz).....
(...)Bir sivil toplum örgütü veya kuruluşa üye değilim

22. Sizin için başarılı bir girişimcide bulunması gereken en önemli 3 özelliği belirtiniz.

- (...)Kendine güven ve cesaret (...)Sabır ve Hoşgörü (...)İletişim becerisi
(...)Deneyim (...)Eğitim (...)Risk üstlenebilme
(...)Çalışkanlık (...)Hırs ve kararlılık (...)Yönetim becerisi
(...)Diğeri(Belirtiniz).....

23.Bir girişimci olarak işletmenizin geleceğiyle ilgili planlarınızı belirtiniz.

- (...)Büyüme
(...)Karlılığı artırma
(...)Ürün hizmet çeşitleme
(...)Kurumsallaşma
(...)Sektörde kalıcı olma
(...)Kaliteyi iyileştirme

(...)Mevcut durumu devam ettirme

(...)Diğeri(Belirtiniz).....

24.Girişimci olmak kadın olarak rollerinizi olumsuz yönde etkiledi mi?

(...)Evet, büyük ölçüde etkiledi (...)Evet, az da olsa etkiledi (...)Hayır etkilemedi

25.İş ve aile yaşamınızdan kaynaklanan stres yaşıyor musunuz?

(...)Evet (...)Hayır (...)Kısmen

26.Karşılaştığınız en önemli güçlük nedir?

(...)Ev işleri

(...)Çocuk bakımı

(...)İşten kaynaklanan teknik güçlükler

(...)Fiziksel ve zihinsel yorgunluk,yıpranma

(...)Zaman yönetimi

(...)Sosyal baskılar

(...)Diğeri(Belirtiniz).....

27.Ülkemizde kadın girişimciliğin gelişmesi için devletten beklentiniz nelerdir?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

(...)Vergi kolaylıklarının getirilmesi

(...)Rekabet koşullarının geliştirilmesi

(...)Eğitim olanaklarının sağlanması

(...)Teknik destek alınması

(...)Kredi olanaklarının iyileştirilmesi

(...)Bürokratik işlemlerin azaltılması

(...)Diğer(Belirtiniz).....

28.Girişimci olmak isteyen kadınlara verebileceğiniz öneriler nelerdir?(Lütfen önemli gördüklerinizi işaretleyiniz)

(...)Hakkında bilgi sahibi oldukları ve deneyim sahibi oldukları işi yapsınlar

(...)Eğitim aldıkları işi yapsınlar

(...)İşlerini özenle yapsınlar

(...)Kendilerine güvensinler ve cesur olsunlar

(...)İş Kurmadan önce yapılabilirlik projelerinden yararlansınlar

(...)Sevdikleri işi yapsınlar

(...)Diğer(belirtiniz).....